

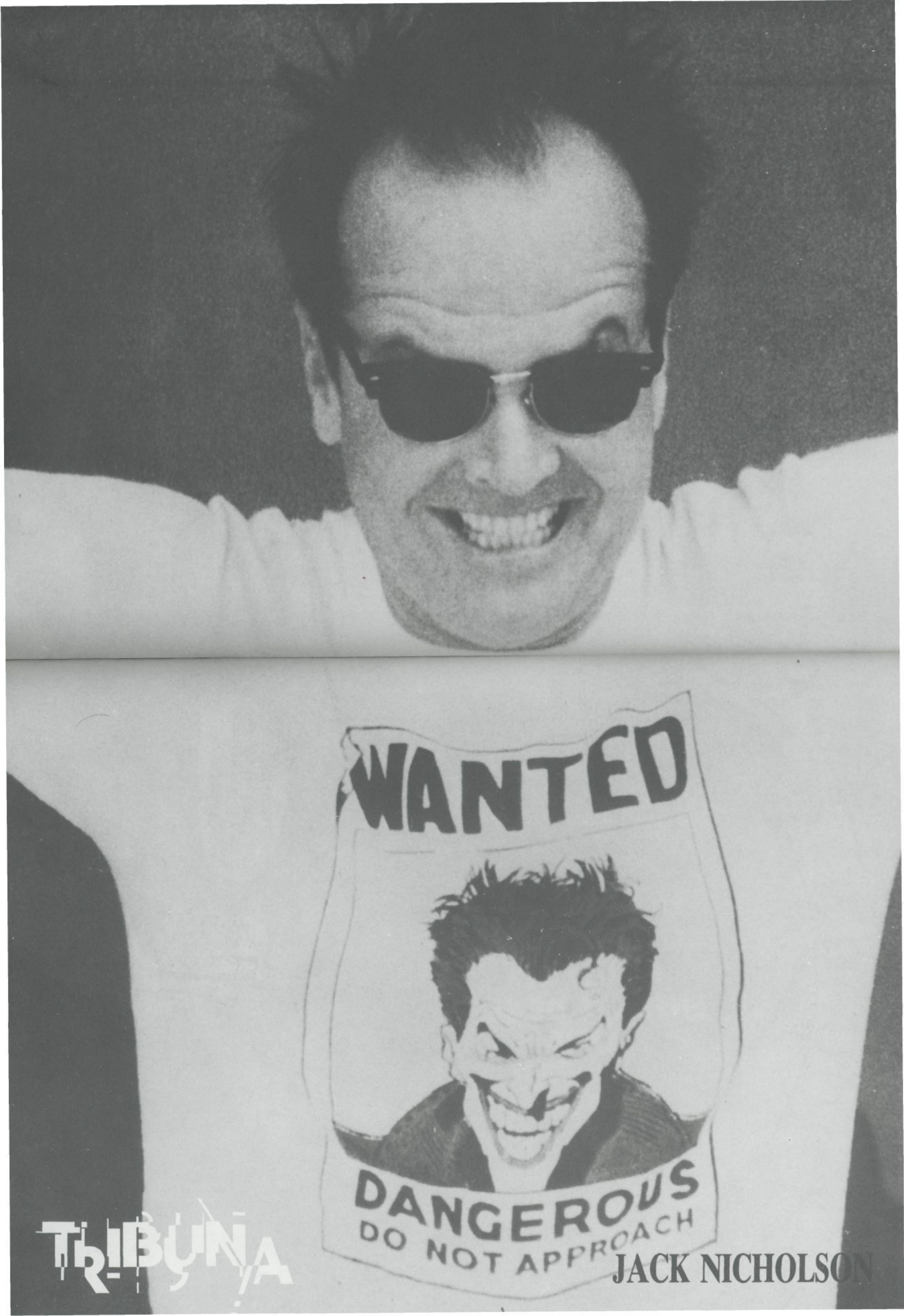
TRIBUNA

ako bude
treći rat,
mi ćemo
Slovence
k l a t!
(ljubljski grafit)

št. 13

3. september 1990

KAZALO

UVODNIK

»MARŠ NAPRED, JEBO TE BOG!«

Ne, ljube bralke in dragi bralci, ne gre za nikakršen odlomek iz Hamfrijevih vojaških spominov. To tudi ni citat iz katere od bolj znanih vojaških bestsellerjev. To je ljubeč utrinek s počitnic. Ob Jadranu, seveda.

Vse skupaj se je zgodilo nekako takole: na bencinsko črpalko svetovno znane petrolejske družbe INA, sredi enega najbolj mondenih jadranskih letovišč z zvanečim imenom POREČ se pripelje mlada, brhka Italijanka. Zagorela kot bi bila iz čokolade, nasmejana tako, da so ji zgolj uhlji preprečili, da se ji ni prepolovila bučka, vsa ponosna na svojo novo Alfo, je zapeljala na črpalko in se ustavila pred črpalnim avtomatom ali kako se že reče tistemu čudežnemu stroju, ki bruha bencin in golta cekine. Toda kaj, ustavi se kakšen meter predaleč. Uslužbenec jo mrko pogleda in izjavi zgodovinske besede: »Marš napred, jebo te bog!« Ona mu je v zahvalo vrnila nasmešek, verjetno misleč, da je pohvalil njene joške ali kaj podobnega. Skratka, bilo je več kot očitno, da ni razumela odločnega namiga prijaznega črpalnarja. Skužila je šele takrat, ko ji je to pokazal z odločno gesto svoje medvedje šape, ko je sicer vsega huđega vajeni Hamfri že stisnil zobe v strahu, da jih bo skupila po nasmehu. Še sreča, da omenjena dama ne razume domorodnega jezika, ker sicer ne vem, kako bi se to končalo. No, ljube bralke in dragi bralci, še pred kakšnih mesecem bi to bilo nekaj najhujšega, kar se Vam more pripetiti na eksotični jadranski obali. Toda čas reforme je čas naglih sprememb in že nekaj dni za tem se je balkanska gostoljubnost stopnjevala do te mere, da je naš turizem postal pravi avanturizem. Nočne zasede na magistrali, oboroženi bradatci capini, ki jih naši revni turisti poznajo zgolj iz televizije in nadaljevanj o Sandokanu in podobnih skratih. Če je to turistom všeč ali ne, sedaj sploh ni tako pomembno. Bolj pomembno je to, da se to ne spodobi in da mora obstajati nekdo, ki takšne nespodobnosti prepreči. Na primer policija. Toda kaj, ko ji vojska prestreže helikopterje in za to uporabi ciničen izgovor, vse to pa javno podpre predsednik države, ker je pač sonarodnjak tistih zapeljanih cepcev v zasedi. Predsednik zvezne vlade je tudi tiho, ker nima jajc debatirati z generali drugače kot z besedami: »Da, družo denerale! Razumem, družo denerale!« Kako bi sicer lahko razložili dejstvo, da je soldateski požegal plače, ko navaden stotnik zaslužil toliko kot slovenski zunanji minister. S samo stvarjo je nekaj hudo narobe. Morda celo mnogo bolj narobe, kot si moremo predstavljati. Če namreč predsednik zvezne vlade pleše, kot mu zašpila vojaška godba, se to v normalnem svetu imenuje vojaška diktatura, ne pa demokratična reforma. In tako postane Zveza jugoslovanskih reformskih sil ali privatna stranka malih Markovičev navadna farsa, mi pa znova osli, ki se brigamo za napačne probleme.

In če je Tudman genij, ki je srečno zvozil čez minsko polje, je to lahko zgolj tolažba za bedake, ki se na svojih napakah še niso dovolj naučili. V upanju, da že veste, kam poste zbrisali, ko pridemo na vrsto Slovenci, Vam pošljem koš poljubčkov in Vam maham z roko obrnjeno - proti zahodu!

V Ljubljani, 30. avgusta 1990

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Za tiste, ki še zmeraj ne razumejo, zakaj sem naslovni citat povezal z vojsko, naj potolažim z naslednjim: ko sem bil še mlad regrut davnega leta 1981, sredi bele Ljubljane, v kasarni z imenom slovenskega heroja, je tedanji komandant kasarne, polkovnik tainta, začel svoj pozdravni govor pred 1500 regruti in njihovimi svojci, ter veljaki s krajevne skupnosti z besedami: »Jebemti kurbu gospu, neprijatelj... ratatata!« Drugovi vojniki, zdravo! Pa naj še kdo reče, da polkovnik ne zasluži 30.000,00 din plače!

TRIBUNA je glasilo ŠOU v Ljubljani. • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061) 319-496, telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo vsak dan med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Tomi Drozg. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 14 din. • Oproščeno prometnega davka po sklepu št. 421-170/22.2.1973. • Naslednja številka izide 1. oktobra 1990.

- 1 Hamfri
- 4 Intervju:
dr. Jovan
Rašković,
srbski
jastreb
- 10 Portret:
Mihalj
Kertes
- 12 Reportaža
iz Knina
- 18 Husein
- 24 Fotolabor
- 31 Tina
Turner
- 40 Tribunina
redovalnica
- 42 Peru
- 46 Nagradna
križanka
- 48 Mundial

Pripomba k članku »Intervju z Vinkom Levstikom«

V »Svobodni Sloveniji« z dne 24. maja je izšel ponatis iz ljubljanske »Tribune« št. 7 z dne 23. aprila 1990 z zgornjim naslovom, kjer je tudi sledeči odstavek:

»Tribuna«: »V Sloveniji so vam v zvezi z vašim domobranstvom podtikali marsikaj, med drugim tudi vašo prošnjo za povišanje čina, ki ste jo podkrepili s hvalo, da ste lastnoročno ubili sedem partizanov.«

»V. Levstik«: Dobro se spominjam. Bili sta dve prošnji. Eno je napisal kurat Križaj, drugo pa ne vem natančno - ali poveljnik Buda...«

Prav zbadlo me je zgornje vprašanje »Tribune« g. Levstiku, zlasti v stavku: »...s hvalo, da ste lastnoročno ubili sedem partizanov.« Verjetno takrat g. Levstik ni zaslužil pasti, ki mu jo je nastavil dopisnik »Tribune« - saj ga je neposredno obdolžil zločinskega dejanje - ker bi mu lahko odgovoril tudi na ta del vprašanja. Odločno namreč trdim, da g. Levstik ni »ubil« tistih sedmih partizanov, pač pa so tisti partizani padli v borbi. Čeprav je končni rezultat isti, velikanska razlika med obema pojmovoma.

Partizani so že pred domobranstvom »ubili« oz. »pobili« na stotine neoboroženih »naših« ljudi, ki se niso hoteli podrediti rdečkarjem, da ne omenim Turjaka in Grčaric. Krona teh zločinov pa je bil poboj vrtnjenih neoboroženih domobrancev in drugih protikomunistov. Ti zločini se ne morejo primerjati z akcijo, v kateri so umrli - z orožjem v roki - omenjeni partizani, ki so bili v zasedi.

Kdor ni poznal ali doživel gverilske vojne, ki jo je takrat domobranstvo vodilo proti partizanom, si sploh ne more predstavljati, kaj je pomenila - v vojnem smislu - močna partizanska zaseda. Če bi tista zaseda, ki so jo sestavljali omenjeni partizani, ne bila pravočasno odkrita in razbita po takratnem kaplarju Levstiku, ki je bil vodja tričlanske izvidnice oz. predhodnice, bi bilo naši četi popolnoma nemogoče napredovati z napadom na partizansko brigado, ki je bila pri Sv. Gregorju nad Sodražico. Poleg tega pa bi nam lahko povzročila prav občutne izgube, ker bi marsikateri domobranec padel v borbi. Tisti partizani so bili namreč oboroženi tudi z lahko strojico - trije pri strojnici na točki, s katere so obvladovali dohod po cesti, štirje pa za pomoč v bližnjem seniku, kot se je ugotovilo pozneje.

Do katere bližine se je predhodnica približala omenjeni zasedi, mi takrat g. Levstik ni povedal, vendar pa je šumenje

listja in vejevja moralo vzbuditi pozornost partizanov. Verjetno so partizani zagrabili za orožje, vendar so jih domobranci prehiteli. Presenečenje je bilo popolno, tako za zasedo pri strojnici, kot za one v seniku, čeprav so verjetno tudi oni - vsaj nekateri - uporabili svoje orožje. Padli so torej v borbi.

Tudi beseda »lastnoročno« ni na mestu, saj sta bila z g. Levstikom v predhodnici še dva druga domobranci, ki sta verjetno tudi streljala. Seveda pa je bila odločilna Levstikova brzostrelka, ki sem mu jo takrat posodil za to priliko. (Glej »Tabor« 1973/74).

Razumljivo je, da sem ga potem za to junaško dejanje pohvalil pred četo in tudi napisal priporočilo za višji čin. Kakšen je bil uspeh te prošnje, ne vem, ker sem bil kmalu za tem s četo premeščen v Višnjo goro, g. Levstik pa je na lastno prošnjo ostal v Velikih Laščah in bil priključen drugi enoti.

Za zaključek ponovim še enkrat, da bo vsak dvom izključen: g. Levstik ni »ubil« tistih sedem partizanov, ker so pač tisti oboroženi partizani padli v borbi.

Stane Buda

OŽIVLJENA OF?

Delo od 20.07. t.l. poroča o namenu Milana Kučana, da bi preko skupščine proglasil dan 27. april za državni praznik. Ta dan naj bi spominjal slovenski narod na ustanovitev OF in narodno vstajo. Formalno in vsebinsko povsem zgrešeno!

Datum odgovarja ustanovitvi anti-imperialistične fronte. Namen te organizacije nima nič skupnega z OF. OF in partizanstvo, pove zgodovina, in je bilo ustanovljeno po KPS po nalogu kominterne šele na dan napada Nemcev na SZ. Znano je dejstvo, kako je partija uporabila OF in partizanstvo. Preko teh dejstev enostavno danes ni mogoče iti. Iz teh razlogov je povsem depasirano govoriti o OF, partizanstvu, vezanem na neko spontano narodno vstajo.

Ako smo imeli kaj takega v 1941/45, bi mogli upravičeno in s ponosom pomisliti na može in fante Št. Jošta, ki so 5. julija 1942 sami od sebe brez politikov in okupatorja zgrabili za orožje v obrambo pred navalom in terorjem revolucije! Tem pobitim junakom smo dolžni hvalo in priznanje!

Emigracija z neprijetnim občutkom gleda na oživljanje OF in tezo »nedolžnih in zapeljanih« partizanov. Ti zadnji naj ne bi z njihovimi poveljniki Ivanom Matijo Mačkom, Luko Leskoškom, Bojanom Polakom Stjenko itd. ničesar vedeli o revoluciji, državljanski vojni, nič o Tehar-

jih, Kočevju in človeški klavnici v Logatcu. Hoteli so samo poraziti okupatorja in osvoboditi narod? Namesto da bi se začela preiskava, se obsodba najbolj obremenjenih vojnih zločincev ponavlja tiho sprejeta hkrati z igro levice z OF in partizani - borci. Nadaljuje se laž revolucijskih »pridobitev«, proslave, nagrade, ostajajo spomeniki, simboli, peterokraka, grb in imena ulic, vasi in trgov. Vse to pa spada v najboljšem primeru v zgodovinski muzej. ZKS - SDP ponavlja igro KPS 1941/1945, rezultat za njo bo oživljanje neprijetne konfrontacije.

Po zmagi demokracije letos aprila imamo pravico pričakovati, da se bo Slovenija rešila družbenega in političnega okvira laži in mita, v katerem živi že skoraj 50 let.

Dr. Peter Urbanc,

2. avgusta 1990

SDZ je proti stavki

Slovenska demokratična zveza se zavzema za neodvisnost sindikatov in se načelno ne vmešava v njihovo delovanje, toda napovedana splošna stavka za 10. september je izrazito politično delovanje, do katerega SDZ ne more ostati ravnodušna.

Dokaz, da pri napovedani stavki ne gre za normalne odnose med delavci in delodajalci je v tem, da je organizator Zveza svobodnih sindikatov pravkar podpisala generalno kolektivno pogodbo z Gospodarsko zbornico Slovenije kot predstavnico delodajalcev, kar naj bi omogočilo določen »socialni mir« vsaj za nekaj mesecev. Če bi imeli »novi sindikati« ZSSS (v resnici pa dosledni dediči starega enostrankarsko vplivanega in monopolnega sindikata) iskren namen uveljavljati pravkar podpisano kolektivno pogodbo, potem bi vsaj počakali, da bi videli, kako jo bo nasprotna stran izvajala in uresničevala in morda šele potem zagrozili z morebitno stavko.

Ker pa so napovedali stavko ne glede na rezultate uresničevanja kolektivne pogodbe in ker so zahteve naslovljene izključno na Skupščino Republike Slovenije in njen Izvršni svet, je logično, da gre za izrazito politično dejanje - poskus izpodkopavanja nove demokratične slovenske oblasti. V opomniku za delovanje stavkovnih odborov se namreč napoveduje prekinitev »vsakega dela v podjetjih in ustanovah, vključno v trgovinah, gostinskih lokalih, prometu itd. V prometu je potrebno zagotoviti, da vozniški cestnih vozil, strojno in ladijsko osebje zaustavi svoja vozila, prevozna sredstva in plovila na varnih mestih...«. Predvidena je tudi vključitev zvočnih signalov v tovar-

nah, vozilih in povsod tam, kjer ta sredstva obstajajo...«.

Takšno vzbujanje psihoze izrednega stanja je lahko le voda na mlin tistim silam, ki ne morejo mirno prenesti dejstva, da je demokratična koalicija DEMOS-a povsem normalno prevzela upravljanje Republike Slovenije in da se demokracija v Sloveniji dokončno utrjuje. Njihovo načelo je: ČIM SLABŠE - TEM BOLJŠE. Organizatorjem splošne stavke (in njihovim skritim prišepetovalcem in odkritim podpornikom - npr. predsednik »prenoviteljske« vlade v senci) je bolj kot reševanje gospodarske situacije in vprašanje udrditve slovenske demokracije pomembno, da ohranijo (ali si ponovno pridobijo) stare privilegije.

Slovenska demokratična zveza zato poziva zvoje člane kot tudi druge delavce, da se pozivu k splošni stavki NE OD-ZOVEJO! S tem, ko se večina delavcev ne bo odločila za splošno stavko, bo le-ta propadla, to pa bo predstavljalo tudi hud udarec silam, ki hočejo Slovenijo spet obrniti v staro, 45 let trajajočo smer.

Slovenska demokratična zveza hkrati pozdravlja negativno stališče do stavke, ki jo je zavzela Gospodarska zbornica Slovenije kot tudi negativno stališče NEODVISNOSTI - Konfederacije novih sindikatov Slovenije.

Izvršilni odbor

Slovenske demokratične zveze

»TEŽKO JE V NAŠI DOMOVINI BITI MLAD«

Parafraza pesmice iz časov mojega vzgojnoizobraževalnega pranja možganov najustrezneje označuje status mlade generacije v sedanjosti slovenske družbe. Ob nizkem družbenoekonomskem statusu, majhni možnosti za kvalitetno izobraževanje in veliki možnosti za brezposelnost so mladi državljani Republike Slovenije deležni vsakodnevnih rednih obrokov bele, rdeče in plave resnice o dogodkih med drugo svetovno vojno, ki so sicer usodno zaznamovali povojni razvoj slovenske družbe.

Edino zveličavne resnice so prihajale v miselni svet mladih najprej preko ideologiziranih vzgojnoizobraževalnih programov in preko manifestacij slavljenja enih in preklestva drugih, v zadnjem času pa še posebej intenzivno preko vsakodnevnih polemik v večini javnih glasil. Ne mine namreč dan, ko ne bi zvedeli za nova-stara grozodejstva enih in herojstva drugih.

Sami ideji narodne sprave, ki je poleg zmage demokracije nad komunističnim totalitarizmom v največji meri vspodbudila vsakodnevna, po mojem mnenju

velikokrat neokusna dokazovanja in protidokazovanja, ne želim ničesar očitati. Strinjam se tudi, da je condito sine qua non za narodno spravo ugotovitev zgodovinske resnice. Močno pa me moti, da je v razčiščevanju dogodkov iz naše polpretekle zgodovine, hote ali neho, potisnjena tudi mlada generacija. Kljub temu, da mladi nismo bili udeleženi v herojstvih in zločinih druge svetovne vojne, občutimo najnovejše razpihovanje strasti glede »NOB, revolucije, kontrarevolucije, državljanske vojne, Stalinovih slug, Hitlerjevih slug,...« kot konfuznost, krizo identitete in še posebno kot strah pred povratkom v minule čase.

Dovolj mi je preštevanja trupel (z iztaknjenimi očmi, ustreljenih, z izrezanimi spolovili, obešenih, pečenih na ražnju, zaplinjenih, pometanih v brezna, s prerezanim vratom, in kar je še podobnih načinov, ki si jih lahko bolan človeški um izmisli za uničenje sočloveka)!

Dovolj mi je licitiranja zagovornikov bele, rdeče in plave resnice, katere slovenske oborožene formacije so bile bolj bojovite in junaške in katere so bile bolj zločinske in protinardne!

Dovolj mi je klicanja duhov preteklosti tako v obliki vzgojnoizobraževalnih manipulacij tipa pesmice »Kurirček Andrejček« kot tudi podpisovanja sporočil za javnost s »Komanda mesta Logatec«, v obliki naslavljanja časopisnih člankov »Logaške krvavice«, v obliki onesnaževanja hiš, ulic in celo gozdov z nešteto spominskimi obeležji in poimenovanji po večjih ali manjših herojih ali »herojih«, ter v obliki organiziranja turističnih obiskov kraških jam, ki skrivajo na tisoče človeških trupel!

Izjavljam, da nisem kriv ali zaslužen niti za zločine niti herojstva belih, rdečih ali plavih.

Izjavljam, da se ne želim niti sončiti v žaru herojstev niti ne želim živeti z občutkom krivde zaradi grozodejstev, ki jih nisem storil.

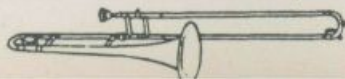
Zato apeliram na vse prizadete: spravite se! Pustite duhove preteklosti tam, kamor sodijo, torej v zgodovino! Če pa se ne morete spraviti, vsaj prenehajte s prenašanjem svojih travm na mlado generacijo.

Le tako boste omogočili, da bomo skupaj ustvarili ekonomsko učinkovito, ideološko neobremenjeno, socialno pravično, demokratično in srečno slovensko družbo za vse pripadnike slovenskega naroda. Za dosego tega cilja nam ne more biti v pomoč oživiljanje preteklih sovraštev, temveč se moramo skupaj ozreti v prihodnost.

Andrej Žorž, Ljubljana

MEDNARODNI STIKI SDZ

Po dokaj kratkem zatišju parlamentarnih počitnic se v Sloveniji začenja nova, bržkone dokaj razgibana in vroča politična sezona. Ta začetek po svoje zaznamujejo tudi obiski strankarskih delegacij iz najrazličnejših držav, ki očitno prihajajo v Slovenijo tudi zato, da bi na kraju samem preverile, koliko je resnice v trditvah o vzpostavitvi parlamentarne demokracije v Sloveniji in o slovenski težnji ter odločenosti za suvereno in samostojno državo (v okviru eventuelne jugoslovanske konfederacije ali tudi ne). In tako sta na začetku tega tedna obiskali tudi vodstvo Slovenske demokratične zveze kar dve delegaciji. Najprej delegacija nizozemske stranke D 66 (Demokratična stranka, ustanovljena 1.1966), ki je predvsem želela čim več izvedeti o »ideologiji« in programu SDZ. Naslednji dan pa je SDZ obiskala delegacija ene najpomembnejših belgijskih strank (Ljudska zveza), s senatorjem Willyjem Kuijpersom na čelu, ki je Slovenijo in Jugoslavijo predvsem zaradi Kosova obiskal prvič že letos spomladi. Predstavniki SDZ in delegacija belgijske Ljudske zveze, v katero se včlanjujejo predvsem pripadniki flamskega naroda, so ugotovili, da sta si po svojih programih in sredinski politični orientaciji stranki dokaj blizu. Še bližje pa sta si pravzaprav po svojem razumevanju integrativnih procesov v Evropi, ki naj bi postala predvsem Evropa regij oziroma narodov, urejena kot neke vrste konfederativna skupnost, v kateri bo sleherni narod brez težav ohranil svojo samobitnost in ne bo na milost in nemilost prepuščen samovolji velikih narodov, ki bi radi po svoji volji in predstavi vladali prihodnji, tudi dokaj centralistično urejeni Evropi. Zato je pravzaprav povsem razumljivo, da je senator Willy Kuijpers, ki se je med drugim v preteklosti boril za to, da tudi v Evropskem parlamentu lahko vsak pripadnik kateregakoli naroda govori v svojem jeziku, on sam npr. v flamskem, in ki je v Sloveniji trenutno tudi v funkciji predstavnika evropske konfederacije strank, ki se zavzemajo za opisani model Evrope, povabil SDZ na konferenco strank, ki bo predvidoma v začetku oktobra v San Sebastianu v Španiji. Gre kakopak za vabilo, ki je nedvomno ne le za SDZ temveč tudi za vso Slovenijo ze lo pomembno, saj pomeni še eno pomembno možnost za dejanski vstop Slovenije v politični prostor Evrope.

dr. JOVAN RAŠKOVIĆ

»HRVAŠKA JE TUDI NAŠA DOMOVINA«

Če drži, da je Franjo Tudjman Miloševićev proizvod, potem je za bliskovit vzpon dr. Jovana Raškovića na jugoslovanski politični sceni zagotovo najbolj zaslužen novi oče hrvaškega naroda in njegova zmagovalna HDZ. Še pred letom politični anonimnež, sicer pa ugledni psihiater, akademik in nekdanji profesor na zagrebški medicinski fakulteti, je danes ena najbolj kontroverznih osebnosti vroče politične scene, ki jo milijoni obožujejo s prav tako zagnanostjo, kot jo drugi sovražijo. Cene njegovih posterjev so enake tistim, s katerih nas predirljivo gleda Slobodan Milošević, in to v srbski, z ikonografijo preobloženi politiki tudi nekaj pomeni. Sicer pa analitiki političnih razmer menijo, da si Rašković in Milošević nista blizu le na stojnicah ob mitingih Raškovićeve Srbske demokratske stranke, ampak je veliki vožd tudi politični mentor bradatemu šibeniškemu psihiatru. Rašković seveda vse to zanika, podobno kot tudi sodelovanja pri pisanju spornega Memoranduma Srbske akademije znanosti in umetnosti, ki naj bi bil bojda pripravljen v njegovi pramoškovski vili.

Raškovićev vzpon se je začel po ustanovitvi SDS v Kninu 17. februarja letos. Stranka je bila po

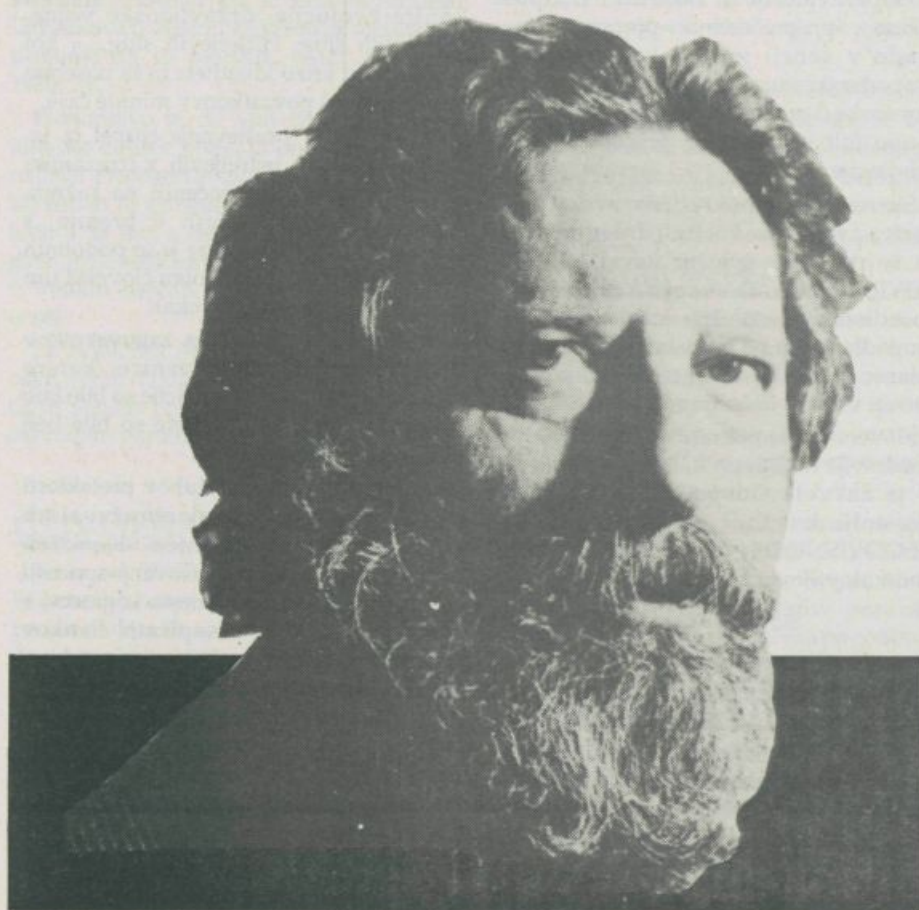

foto: Fotodokumentacija Delo

besedah ustanoviteljev zamišljena kot odgovor na kroto-centrizem hrvaških strank. Po volitvah, na katerih se je stranka uspela prebiti v parlament, se je začela njihova pot za destabilizacijo ustaštva (kot sami pravijo) oziroma Hrvaške (kot to imenujejo Hrvatje). Mitingi, dva pogovora s Tudjmanom, na katerih se Rašković ni ravno izkazal kot spreten politik, srbski sabor v Srbu in napovedani referendum o politični avtonomiji Srbov na Hrvaškem, so bili mejniki,

ki so utrdili Raškovićevo karizmo med Srbi v sosednji republiki. Avgusta je SDS začela predvolilno ofenzivo tudi v BiH in po enem takih mitingov smo se v Palah pri Sarajevu ob vznožju legendarne Romanije, na kateri je vedno plapolala srbska zastava, kot so večkrat ponosno poudarili domačini, pogovarjali z gospodom Raškovićem, »kupom nesreče in šibeniške norišnice«, kot ga je ob neki priložnosti označil hadezejevski »jastreb« dr. Šime Đodan.

TRIBUNA: Gospod Rašković, ste doktor psihiatrije in akademik, ljudje pa vas poznajo predvsem kot tribuna Srbov na Hrvaškem in vodjo SDS. Ali mislite, da vam je poklic psihiatra v politiki bolj v korist ali škodo?

RAŠKOVIĆ: Poznavanje psihiatrije mi pomaga zlasti pri intimnem doživljanju in razumevanju tega, kar se dogaja krog mene. Kot psihiater poskušam razumeti vse tiste, ki me bestialno napadajo, in še na misel mi ne pride, da bi jih sodno preganjal ali prepričeval, da nisem psihotičen, kot mi hočejo dokazati. Sicer pa napadi Šeksa in drugih hadezejevskih »jastrebov« govorijo več o njih samih, njihovi nervozi in negotovosti kot pa o meni. Iz dolgoletne psihiatrične prakse namreč vem, da napadajo druge predvsem tisti, ki jim manjka samozvesti in samospoštovanja. Psihijatrija mi torej koristi, saj tako lažje premagujem hrvaško zaroto proti sebi in Srbski demokratski stranki, hkrati pa mi omogoča poglobljanje v nacionalno iracionalnost hrvaštva in srbstva. Po drugi strani pa se pri samem načinu analiziranja ne morem ogniti profesionalni deformaciji in pogostejše razmišljanje v iracionalnih in psiholoških kategorijah kot pa v političnih. Psihijatrija mi je v pomoč pri ocenjevanju situacije, v breme pa pri formuliranju, čeprav se poskušam njenemu vplivu izogniti. Tako ste lahko tudi sami opazili, da so moji govori preprosti, lahko razumljivi in na njihovi osnovi ne bi mogel nihče reči, da sem psihiater.

TRIBUNA: V svojih govorih vse pogostejše govorite o obnavljanju ustaštva ter svarite pred novimi Jasenovci in Jadovni. Ali je to reakcija na nevarne ideje hadezejevskih »jastrebov«, poskus diskreditiranja nove hrvaške oblasti ali pa je po vašem mnenju hrvaško »vrhovništvo« res že prešlo meje do neke mere razumljivega kroatocentrizma in grozi z obnovo »endehezije«?

RAŠKOVIĆ: Hrvaška politična misel je edina med evropskimi narodi, ki v 150 letih ni doživela praktično nikakršnih razvojnih sprememb. Že pred poldrugim stoletjem je namreč Starčević postavil tezo, da so Srbi moteč element pri formiranju hrvaške nacionalne biti in vzpostavljanju hrvaške državnosti. Starčević je zahteval, da Srbi postanejo Hrvati, Frank je šel še nekoliko dlje in se je zavzemal za uničenje srbskega naroda, kar so kasneje uresničili ustaši. Ideja o Srbih kot motečem dejavniku pa se je ohranila tudi v komunistični Hrvaški. Bakarić je to idejo dosledno upošteval in smatral vse, kar je bilo srbsko (pisavo, srbske tovarne, šole...) za potencialno nevarnost hrvaštvu ter to spretno in preračunljivo uničeval. Tudi letošnje volitve, ki so jih na ves glas

razglašali za demokratične, niso bile prave parlamentarne volitve, na katerih bi se ljudje odločali za tiste, ki so zaslužni za razvoj hrvaške kulture in znanosti, ampak je v resnici šlo za izraz želje hrvaškega naroda za vzpostavitev neodvisne hrvaške države. Prav zato se je lahko zgodilo, da je mesar premagal univerzitetnega profesorja ali pa povsem nepomemben človek, ki ne razume niti hrvaške politične misli kaj šele zgodovine, Ivana Aralico, pisatelja in intelektualca velikega formata, ki je mnogo prispeval v zakladnico hrvaške kulture. In tako je HDZ prevzela oblast. V tem trenutku je bilo veliko vprašanje ali bo ta stranka nadaljevala protisrbsko politiko, na kateri je gradila predvolilno kampanjo, kajti že večkrat se je v demokratičnem svetu pokazalo, da so lahko proklamirane ideje pred volitvami povsem drugačne od resnične politike po volilni zmagi. Tudi po zmagi HDZ sem se verjel, da bo šla njihova politika v smernejše vode. Tako sem ob obisku Tudjmana neposredno po volitvah dejal: »Vi ste kroatocentristi, niste pa ustaši!« Vendar pa se je kasneje pokazalo, da je izbrani parlament skrajno kroatocentrističen in enoumen, ustvarjena je parlamentarna tiranija v kateri smo Srbi na Hrvaškem začutili veliko nevarnost. Misel o Srbih kot motečem dejavniku, ki jo je sprejela tudi HDZ, namreč variira od benignih preko malignih asimilacij do genocida, ki ni srbska izmišljotina, ampak zgodovinsko dokazljiva resnica. Zato se bojimo take oblasti. Začela je z nepriznavanjem srbskih interesov na Hrvaškem in je kot taka antisrbska in grozeča. Ni sicer še postala ustaška, mislim pa, da med nepriznavanjem nekega naroda in genocidom nad njimi ni velike razlike. S krepitvijo države, ki temelji na zanikanju srbskega naroda oziroma razumevanju le-tega kot motečega dejavnika, se seveda več nevarnost oživljanja ekstremnih protisrbskih sil, ki se lahko razvijejo v pravo ustaštvo. Poudarjamo, da se ne borimo za destabilizacijo Hrvaške, ampak ustaštva. Mislimo namreč, da je Hrvaška prav tako domovina Srbov, ki v njej živijo, kot Hrvatov in si zato želimo njeno izgradnjo na načelih prave, ne pa lažne demokracije. Če pa hrvaška množična občila neprestano pljujejo po Srbiji, SDS in meni ter nas označujejo za četnike, seveda ne moremo ostati mirni, saj se ne počutimo varno.

TRIBUNA: Teorija o zgodovinski genocidnosti hrvaškega naroda je danes čedalje bolj aktualna, mar ne?

RAŠKOVIĆ: Vedno poudarjam, da ni a priori genocidnih narodov kot ni grbavih ali plešastih. V vsakem narodu pa so zasidrani zlo, agresivnost in aroganca, ki se lahko v

ugodnih razmerah razvijejo do neslutnih meja. Obstajajo torej genocidni družbeni sistemi, kakršen je bil tudi Paveličev endehejevski sistem bestialne duhovnosti in neverjetnega genocidnega potenciala, v katerem je bilo zlo uzakonjeno kot vrлина. Treba pa je priznati, da je bila to kljub vsemu hrvaška država. Srbov niso klali ljudje z Jave ali Sumatre, to so počeli Hrvati. To pa še ne pomeni, da je hrvaški narod genociden, pač pa je bila takšna formacija, ki je nastala znotraj tega naroda. Vse dokler hrvaška inteligenca in zgodovinarji ne bodo priznali, da je šlo za genocid nad Srbi, bo prisotno nezaupanje. Potrudili se bomo, da ugotovimo resnično število žrtev tega zločina. Prizadevali si bomo, da se odprejo vse jame, da se ob njih postavijo osariji ter da se nedolžne žrtve pokopljejo kot ljudje.

TRIBUNA: 25. julija je hrvaški parlament sprejel dopolnila k republiški ustavi, s čimer je bil dan znak za preplah med srbskim prebivalstvom na Hrvaškem. Katere pravice ste hrvaški Srbi izgubili s sprejetjem ustavnih amandmajev?

RAŠKOVIĆ: Dopolnila k ustavi Republike Hrvaške ne omenjajo srbskega naroda, ki je bil nosilec suverenosti po stari ustavi. Nisem sicer zagovornik AVNOJ-a in ZAVNOH-a, ki sta preživela, vendar pa bi bilo nujno pokazati več strpnosti do Srbov na Hrvaškem, ki so jim bile s staro ustavo zagotovljene nekatere pravice, ki jih amandmaji ukinjajo. Kot sem že omenil, gre za upoštevanje teze, da so Srbi na Hrvaškem moteč dejavnik. Podobno kot poskušajo v nekaterih družinah razposajene ali poredne otroke spraviti k večji poslušnosti s palico, počnejo Hrvati z nami. Toda mi nismo niti poredni, mi smo v resnici žrtve.

TRIBUNA: Pa vendar, v petinštiridesetih letih komunističnega režima niste imeli niti možnosti političnega organiziranja in izražanja specifičnih interesov srbskega življa na Hrvaškem.

RAŠKOVIĆ: To drži, vendar naš cilj ne more biti le ta, da Srbom vrnejo tisto, kar nam je komunistični sistem odvzel, ampak se moramo boriti za resnično demokratičen sistem, ki je vsaj zaenkrat kljub širokoustenju hrvaških oblasti zgolj utopija. Zato sem Tudjmanu predlagal ustavno formulacijo suverenosti državljana ali vsaj suverenosti srbske nacionalne biti.

TRIBUNA: Pogledi prvakov hrvaških političnih strank na položaj in pravice, ki naj bi jih imeli Srbi na Hrvaškem se sicer nekoliko razlikujejo, toda vsi se strinjajo, da obstaja pravica, ki jo imajo Hrvati v svoji republiki, ne morejo pa je imeti Srbi na Hrvaškem - gre seveda za politično avtonomijo ali celo organiziranje nacionalne

države na hrvaškem ozemlju. Srbi pa se s tem ne strinjate in govorite o suverenosti državljana, suverenosti srbske nacionalne biti, dvojni suverenosti in podobnih pojmov, ki pa so zaviti v meglo. Kaj pravzaprav hočete?

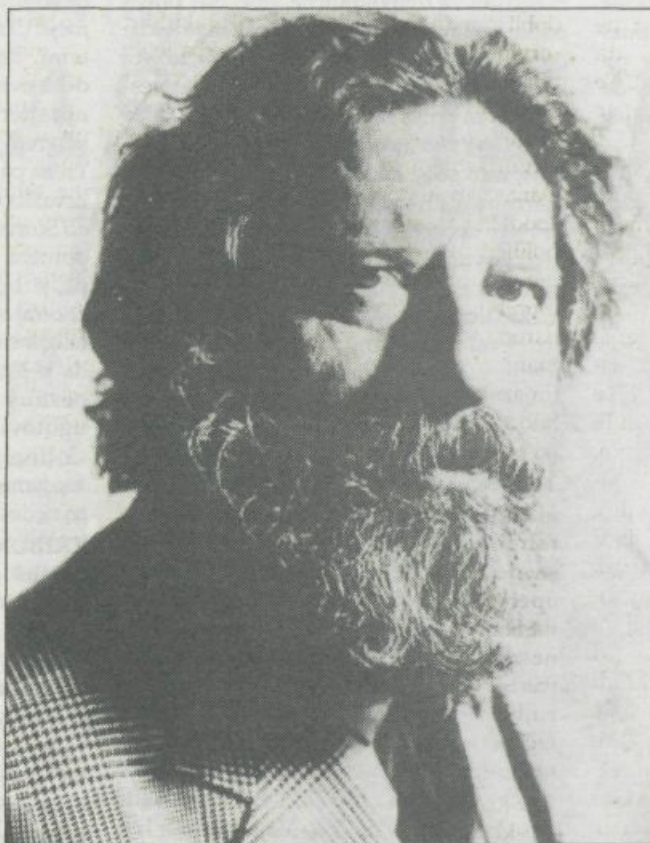
RAŠKOVIĆ: Srbi na Hrvaškem zahtevamo formiranje take hrvaške države, ki bi v ustavi, če že omenja suverenost Hrvatov, omenila tudi suverenost Srbov, saj gre za naroda, ki že stoletja živita na istem ozemlju. Torej, če se že vzpostavlja etnična suverenost, potem mora veljati za vse večje etnične skupine. Če bi bilo v prvem členu hrvaške ustave zapisano, da je Hrvaška država vseh narodov, ki v njej živijo, in da je suverenost, ki jo zagotavlja ustava, državljanska suverenost, ne bi niti pomislili na to, da bi zahtevali posebno avtonomijo in da bi se bali novih Jasenovcev. Današnja hrvaška ustava pa ne priznava enakopravnosti državljanov in s tem tudi ne naše skupinske suverenosti. Govori namreč samo o etnični suverenosti hrvaškega naroda in s tem postavlja vse druge narode v podrejeni položaj.

TRIBUNA: Kako pa bi kot pripadnik manjšinskega in kot sami pravite tlačnega naroda na Hrvaškem ocenili položaj Hrvatov v Srbiji oziroma v Vojvodini, kjer imajo status folklorne zanimivosti?

RAŠKOVIĆ: Nebi se strinjal z vami. Mislim, da je načrt nove srbske ustave modernejši in bolj demokratičen od hrvaških ustavnih dopolnil. Če bi bila hrvaška ustava taka, kot je srbska, Srbi na Hrvaškem zagotovo ne bi zahtevali avtonomije.

TRIBUNA: Kaj pa Kosovo? Ali ni nekoliko čudno zahtevati avtonomijo sredi hrvaške države v času, ko so Srbi večinskemu narodu na Kosovu odvzeli še tisto malo avtonomije, ki jim je ostala po lanskoletnem sprejetju amandmajev k srbski ustavi?

RAŠKOVIĆ: Primerjava s Kosovom je neumestna, saj ne zahtevamo srbske države na Hrvaškem, ampak samo avtonomijo evropskega tipa, kakršnih je na stotine. Poleg tega je zelo pomembno, daje srbska ustava bolj demokratična od hrvaške, saj vzpostavlja suverenost državljana, torej tudi pravico albanskega naroda, da se organizira, ne pa tudi, da formira svojo državo na srbskem ozemlju. Obstaja pa pravilo, ki

se mu nikakor ne morem načuditi - kadarkoli se v Srbiji pojavi večja etnična skupina, zahteva svojo državo na njenem ozemlju. To je približno tako kot bi skupina delavcev, ki je prešla na delo v Slovenijo, po šestih mesecih zahtevala svojo državo. Bi jim jo vi dali? Sicer pa je, banalno rečeno, Kosovo samo posledica Kardeljeve izmišljotine. Kardelj je namreč neposredno po koncu vojne na Kosovo mehanično prenesel idejo o avtonomiji, ki so jo podprli srbski komunistični leaderji. Verjamem sicer, da Kardelj v tem primeru ni nastopal protisrbsko, bal pa se je prebujanja in širjenja srbske nacionalne zavesti.

Še beseda o Kardelju. Spomnim se, da sem v londonski British Library pred leti pripravljala knjigo Skupinska terapija kot koncept skupinskih sistemov. Med drugim sem študiral tudi Proudhona, Saint-Simona in Fouriera. In v teh knjigah sem našel Kardeljev rokopis. Kasneje, ko sem dokaj natančno prebiral Kardeljeva dela, sem ugotovil, da je marsikaj dobesedno prepisal od Proudhona - tisti, ki proizvajajo, je lastnik proizvoda, ne sme se odtujevati presežna vrednost... Ne obtožujem Kardelja, saj sem tudi sam preučeval Proudhonova dela. Toda, če bi prepisoval iz njegovih knjig, bi ga vsaj citiral. Sicer pa, jaz sem akademik, on pa je bil navaden učitelj in si je tako krajro lahko privoščil.

TRIBUNA: Kljub prepovedi ministrstva za upravo in pravosodje Republike Hrvaške, ste se Srbi na Hrvaškem odločili za referendum o avtonomiji. Vendar pa prepoved pomeni, da bodo izšli brez vsakršne pravne veljave. Zakaj ste se kljub temu odločili za ta korak?

RAŠKOVIĆ: Če nam ne bodo referenduma preprečili s silo, ga bomo izvedli, saj je referendum demokratičen instrument izražanja ljudske volje in kot tak sodi med izvenparlamentarne demokratične pridobitve. Srbi na Hrvaškem želimo ugotoviti odnos srbskega naroda do avtonomije, za katero se zavzema naša stranka. Ne gre za nikakršen pravni postopek, ampak želimo s tem le potrditi legitimnost naših zahtev in ovreči mnenje tistih, ki trdijo, da nas pri poskusu »getoizacije«, kot to sami imenujejo, ne podpira več kot petnajst odstotkov Srbov na Hrvaškem. Toda zakaj se potem hrvaško vrhovništvo boji referenduma?! Za nas bi bil namreč naj-

hušji poraz, če bi na tem referendumu pogoreli. Zavedamo se, da zastopamo interese velike večine srbskega prebivalstva v naši republiki, zato bi bil za nas neuspeh že, če bi za avtonomijo glasovalo samo šestdeset odstotkov Srbov. Gre torej samo za preizkušanje razmerja moči, vrsta avtonomije, ki jo bomo zahtevali, pa je seveda odvisna od nadaljnega razvoja politične situacije v Jugoslaviji.

TRIBUNA: Ali to pomeni, da bodo izšli referenduma prišli do veljave šele ob morebitni konfederalizaciji ali celo razpadu Jugoslavije?

RAŠKOVIĆ: V tem primeru bi zahtevali uraden referendum pod okriljem OZN in mednarodne javnosti.

TRIBUNA: Verjetno se vsi strinjamo, da jugoslovanski narodi potrebujejo nov dogovor, ki bo razrešil negotovost glede prihodnosti Jugoslavije. Ali naj bi šlo po vašem mnenju za dogovor med narodi ali republikami?

RAŠKOVIĆ: Dogovor ni samo potreben, ampak je celo nujen. Ne pristajam na odločitve parlamenta o tako pomembni zadevi, kot je usoda Jugoslavije, ampak morajo o tem plebiscitarno odločiti celotni narodi. Ne priznavam namreč niti enega parlamenta v Jugoslaviji, saj so bili poslanci povsod izbrani pod emocionalnim pritiskom. Čustveno lahko izbirate prijatelja,

ženo, s kom boste spali, nikakor pa ne družbenega sistema. Res pa je, da emocionalno običajno traja le malo časa. Če sovraštvo nima možnosti, da bi se materializiralo, se sčasoma ohladi. Z uporabo se sovraštvo manjša, edina stvar, ki z uporabo raste, je oblast. Zato predlagam, da se takoj, ko se položaj nekoliko umiri, izvedejo ponovne volitve v celotni Jugoslaviji. Vedeti pa moramo, da demokracija temelji na ideji omejevanja oblasti, ne pa na volji ljudstva. Konec koncev je tudi Hitlerja, ki je organiziral najstrašnejši družbeni sistem, izbralo ljudstvo. Ljudska volja torej še ni porok za demokratičnost sistema, kot bi danes radi prikazali nekateri na Hrvaškem. Če pa se slovenski narod izjasni za konfederativno ureditev, vam ne more nihče prepričati, da bi odločitev tudi uresničili. V tem primeru bi se seveda lahko pogovarjali o tako imenovani mešani konfederativno-federativni organiziranosti. Sem torej za dogovor o obliki prihodnje države, pri čemer pa se morajo kot narod izjasniti tudi Srbi na Hrvaškem, ki jih je po mojih ocenah, če ne upoštevamo tako imenovanih Jugoslovancev, več kot milijon.

TRIBUNA: O vašem pogovoru s hrvaškim predsednikom Franjom Tuđmanom je bilo že marsikaj napisanega, še posebej po objavi fonograma v zagrebškem tedniku *Danas*. Čeprav so od pogovora minili že skoraj trije tedni, pa se razburjenje kar noče poleči. Za kaj je pravzaprav šlo?

RAŠKOVIĆ: Priznam, da je bil pogovor s Tuđmanom moja velika napaka. Ne želim se opravičevati, toda na pogovor sem prišel bolan in popolnoma hripav. Najino srečanje je trajalo vsega skupaj dvajset minut in ne celo uro, kot je pisalo v zagrebškem *Danasu*. Ne morem sicer natančno povedati, kaj vse sem v tem pogovoru rekel, zagotovo pa so bile moje misli v *Danasu* potrjene. Nisem dejal, da so Srbi »padli«, ampak »edipalni« narod, ki se zlahka odreče voditelju, ki ga je še nedavno oboževal, ter da se to lahko zgodi tudi meni. Prav tako so v delu pogovora, kjer govorim o svojih vnukih, izpustili stavek, da je njihov oče Hrvat, tako da izgleda, kot bi vsem Srbom na Hrvaškem priporočil, naj se opredelijo za Hrvate. S spretno manipulacijo je izkrivljen tudi odlomek, v katerem govorim o Slobodanu Miloševiću. Vsekakor je šlo pri objavi fonograma bodisi za Tuđmanovo prevaro ali pa za nizki udarec uredništva *Danasa*. Objava dvajsetminutnega neobveznega pogovora dveh politikov je namreč podlo in politično nemoralno dejanje ter spominja na policijske metode, ki si jih predsednik države ne bi smel privoščiti. Žalostno in hkrati simptomatično pa je tudi, da kljub večkratnim zahtevam še do danes nisem

dobil fonograma, ki ga je Tuđman tako hitro serviral *Danasu*. Najpomembneje pa je, da objava fonograma ni vplivala na odnos Srbov do mene in SDS, tako da danes ljudje moje govore spremljajo s še večjim navdušenjem kot prej. Peklenski načrt *Danasa* in hrvaškega vrhovništva je torej spodletel. Če so me že hoteli s fonogramom politično uničiti, bi bilo verjetno bolje, da bi me po objavi pustili pri miru in čakali na morebiten napad name s strani srbskega naroda ter me nato branili. Toda očitno jim manjka psihološke spretnosti za tovrstne umazane igrice, druga možnost pa je, da je bilo zanje pomembneje, da me ponižajo kot pa politično onemogočijo.

TRIBUNA: Verbalni dvoboji strankarskih »jastrebov« na Hrvaškem postajajo vse ostrejši. Tako dr. Šime Đodan, za katerega ste dejali, da bi bil brez ustaškega gibanja operetna figura, z govorniškega odra grmi, da Hrvaške ne bo spravil na kolena »kup nesreče iz šibeniške norišnice«. Napada vas Šeks, vi pa njemu vračate, češ da bi bili najbolj zadovoljni, ko bi vas poslal v zapor. Očitno vam je Šeks največji trn v peti, mar ne?

RAŠKOVIĆ: Prej bi rekel, da smo jaz in srbski narod na Hrvaškem njemu trn v peti. Nedavno sem v Slobodni Dalmaciji prebral članek z naslovom Rašković hoče kri, vse drugo je krinka, v katerem podpredsednik hrvaške države Vladimir Šeks govori o meni kot človeku, ki grozi Hrvatom z genocidom, pravi, da sem patološka oseba, paranoik in nekrofil, ki sanja trupla, pri tem pa ga prav malo zanima usoda srbskega naroda na Hrvaškem. Že, če bi to napisal novinar kakšnega bulvarnega časopisa, bi bilo to preveč, če pa to izjavi eden najvišjih državnih predstavnikov o človeku, ki se pač ne strinja z njegovo politiko, je jasno, da Hrvaška ni demokratična država. Očitno je, da gre za nizkotno politiko hrvaškega vrhovništva, ki postaja vse bolj nervozna ter vso razdraženost in sovraštvo do Srbov kaže v odnosu do mene. Ne zavedajo pa se, da z napadi name silijo srbski živelj na Hrvaškem k še večji identifikaciji s politiko naše stranke. Po napadih v množičnih občilih in obtožbah, da sem željan hrvaške krvi, sem se znašel v podobnem položaju kot Rushdie. Šeks je dal s svojo izjavo vsakomur legitimno pravico, da me ubije, saj umor krvnika svojega naroda ni zločin, ampak junaštvo.

TRIBUNA: Kot sami pravite, se napadi na vas stopnjujejo. Toda probleme z oblastmi ste imeli, še preden ste postali glasnik hrvaških Srbov, kajne?

RAŠKOVIĆ: Z organi javne varnosti nisem imel nikoli dobrih odnosov. Spomnim se, da

so ob neki preiskavi moje hiše odkrili pisma prijateljev iz tujine, med drugim tudi Frommova, in pismo, ki mi ga je poslal Herbert Marcuse iz sanatorija v Švici štirinajst dni pred smrtjo. Probleme s policijo sem imel tudi v Zagrebu, kjer sem osem let predaval na tamkajšnji medicinski fakulteti. Moral sem oditi, pa ne zaradi pritiska hrvaških nacionalistov ali kolegov profesorjev, pač pa zaradi šikaniranja s strani organov javne varnosti in komunistične oblasti.

TRIBUNA: Ko smo že pri vaših težavah - v hrvaškem tisku je bilo moč prebrati, da so vas odpustili iz šibeniške bolnišnice. Ali je to res?

RAŠKOVIĆ: Da sem dobil odpoved, sem podobno kot vi izvedel iz časopisa, uradnega obvestila o tem pa še nisem prejel. Očitno je, da si tega dokumenta nihče ne upa podpisati. Razlog za to, da me vržejo na cesto, naj bi bilo neopravičeno podaljšanje letnega dopusta. Zavzemam se za to, da se kočljiv položaj reši po pravni poti. Nedavno me je poklical prvak HSS (Hrvaške kmečke stranke), Ivan Zvonimir Čičak, in me vprašal, ali lahko napade to nerazumljivo odločitev. Rekel sem mu, naj ravna tako, kot se mu zdi prav, zavedam pa se, da gre za primer brez precedensa, da doktor znanosti, univerzitetni profesor in akademik dobi odpoved v provincijski bolnišnici.

TRIBUNA: Pred nekaj leti je dolgo buril duhove Memorandum Srbske akademije znanosti in umetnosti, ki je bil bojda pisan v vaši vili v Primošenu. Danes je spet aktualen, še posebej zato, ker nekateri menijo, da so njegove zahteve že premajhne. Kako v tem trenutku gledate na ta dokument, ki je nastal v precej drugačnih političnih okoliščinah, kot so danes?

RAŠKOVIĆ: Memorandum SANU ni bil pisan v moji vili v Primošenu. Res pa je, da se z Dobrico Ćosićem pozna že več kot dvajset let, še iz časov levih zablod, ko sva verjela, da lahko leva ideja reši socializem. Kasneje se je pokazalo, da ga nič več ne more rešiti. In prav je tako. Glede Memoranduma SANU pa lahko rečem, da gre za prvi antititoistični akt ter ga je treba tako tudi razumeti in ocenjevati. V nobenem primeru ne gre niti za četniški niti za velikosrbski dokument in če bi sodeloval pri njegovem nastajanju, bi ga z veseljem podpisal.

TRIBUNA: Kakšni so vaši odnosi z vladajočo srbsko politično garnituro oziroma s Slobodanom Miloševićem?

RAŠKOVIĆ: S Slobodanom Miloševićem sem se srečal le enkrat, njegovo politiko pa poznam predvsem preko množičnih medijev. O njem sem govoril pozitivno, ker je na 8. ceji CK ZK Srbije porazil titoizem

oziroma titovske in stamboličevske vazale v Srbiji. Hkrati pa je preko titoistične dediščine v vladi, parlamentu in predvsem v centralnem komiteju zelo spretno vzpostavil Srbijo kot enotno državo v času, ko je Jugoslavija kljub vsem pretresom še vedno funkcionirala kot federativna država. Milošević je izredno sposoben politik, ki je v zadnjem času sicer nekoliko upočasnil demokratično preobrazbo Srbije in dal na ta način možnost tudi drugim političnim skupinam, da se pojavijo na politični sceni in ponudijo ljudstvu svoje videnje svobode in demokracije, ki ju narod tako nestrpnost pričakuje. Mislim pa, da je Milošević še vedno naklonjen demokratičnim spremembam in tudi nedavna ustanovitev Socialistične stranke Srbije, ki so jo nekateri s tako zavzetostjo napadli, me ni mogla prepričati o nasprotnem.

TRIBUNA: V zadnjem času smo pričeli žolčnim napadom čelnikov vaše stranke na Anteja Markovića. Kaj mu očitete?

RAŠKOVIĆ: Čeprav moram priznati, da se za ekonomijo nisem nikoli posebej zanimal in da so mi bliže iracionalna in emocionalna področja človekovega življenja, lahko rečem, da je Marković napravil nekaj dobrih potez, s katerimi je uspel stabilizirati jugoslovansko gospodarstvo. Sedaj pa si Marković skuša z iracionalnim orožjem nabrati še politične točke. Podlo je izbrati Kozaro za propagiranje svojih političnih idej. Kraj, kjer so umirali otroci in žene in kjer so zažigali hiše samo zato, ker so bile srbske.

foto: Fotodokumentacija Delo

Ta poteza mnogo govori o njegovem značaju. Poleg tega Marković perfidno izkorišča dejstvo, da so Srbi jugoslovansko usmerjeni in so lahko hkrati Srbi in Jugoslavlani, kar na primer ne velja za Slovence ali Hrvate, ki strogo ločijo etnično in državljansko pripadnost. Končno morajo tudi Srbi spoznati razliko med tema dvema kategorijama, pri tem pa je lahko Marković s svojo idejo o Zvezi reformskih sil Jugoslavije moteč dejavnik. Problem Srbov pa je tudi v tem, da so za razliko od drugih narodov svoje mrtve vezali za komunistično ideologijo in se zato najtežje ločujejo od Titove zapuščine. Čas je, da se otresejo te absurde oblike duhovnosti ter ponovno najdejo stik s srbsko pravoslavno cerkvijo in njeno bogato kulturno dediščino.

TRIBUNA: Nedavno tega sem prebral izjavo enega vaših »jastrebov« dr. Dušana Zelembabe, češ da se vse, kar se dogaja v Sloveniji in na Hrvaškem, dogaja pod patronatom Vatikana in da sta resnična zmagovalca volitev gospoda Kuharić in Šuštar. Zanima me, ali je to uradno stališče vaše stranke.

RAŠKOVIĆ: Isto vprašanje kot vi mi je postavil Tudjman in tudi njemu sem odgovoril, da smo demokratična stranka, v kateri lahko vsak pove svoje mnenje in da nimam niti želje niti moči prepovedovati ljudem, da bi govorili tisto, kar mislijo. Nisem diktator, ki bi ljudi izključeval iz stranke, ker ne mislijo tako kot jaz. To je pač stališče Dušana Zelembabe, ki je zelo emotiven človek. Vendar pa takšne formulacije kot stališča naše stranke ne bi nikoli uporabili pri pisanju uradne resolucije.

TRIBUNA: Glede na to, da se pogovarjamo blizu Sarajeva, ne moremo mimo političnega položaja v BiH tri mesece pred volitvami. Očitno je namreč, da je prav ta republika preizkusni poligon za merjenje moči njene vzhodne in zahodne sosedice. Tako Hrvaška kot tudi Srbija se BiH ne bosta tako zlahka odrekli, kar dokazuje že začetek predvolilne kampanje. Precej se govori o predvolilnem koalicijskem povezovanju političnih strank. Kakšne so pravzaprav realne možnosti za to?

RAŠKOVIĆ: Strankarske koalicije pred volitvami so kot kaže posebnost Slovenije in Hrvaške. V demokratičnem svetu parlamentarne demokracije je namreč običaj, da se strankarska zavezništva sklepajo šele potem, ko je jasno razmerje političnih sil, torej po volitvah. Da hrvaški poskus ni bil uspešen, dokazuje katastrofalen poraz Koalicije narodnega sporazuma. Na tej negativni izkušnji mora temeljiti tudi morebitno dogovarjanje med SDA (muslimanska stranka), HDZ in SDS. Pri tem pa

moramo ločevati več oblik sodelovanja med različnimi strankami, glede na intenzivnost in trdnost njihovega skupnega nastopanja. Prva faza so pogovori, ki so mogoči in včasih celo nujni, ne glede na stališča drugih partnerjev. Druga stopnja so pogajanja, na katerih vse strani sodelujejo z že izdelanimi programi in cilji. Tretja stopnja je partnerstvo, četrta pa zavezništvo oziroma koalicija. V tem trenutku ne vidim možnosti za koalicijo v kakršnikoli strankarski kombinaciji niti sedaj niti po volitvah. Verjetno pa bo prišlo do partnerstva, ki pa bo krhko.

TRIBUNA: Nekateri, rekli bi jim utopisti, celo menijo, da se bodo nacionalne stranke v BiH združile v protikomunistični blok, ki bo enotno nastopil proti ZK BiH.

RAŠKOVIĆ: Koalicija SDA - HDZ - SDS ne bi imela nobenega smisla, saj je strankarsko zavezništvo vedno uperjeno proti stranki, ki je lahko resen nasprotnik. Komunisti v BiH pa verjetno ne bodo nevaren konkurent. Tudi hrvaški komunisti so lahko ostali na politični sceni le zato, ker se SDS v dveh mesecih ni mogla dovolj dobro organizirati in razširiti po Hrvaški. Na Hrvaškem so si komunisti izposodili Srbe, da bi lahko obranili vsaj del svojih interesov, v BiH pa je položaj povsem drugačen. Tu bodo ljudje volili po nacionalnem ključu, res pa je, da je v nekoliko slabšem položaju SDS, saj je pri Srbih največja nevarnost, da ne bodo glasovali po nacionalni pripadnosti, ampak se bodo priključili Antejju Markoviću in njegovemu residualnemu titoizmu. Reči pa moram, da smo z odzivom srbskega prebivalstva ob ustanavljanju podružnic SDS v različnih krajih BiH zelo zadovoljni.

TRIBUNA: Nedavno je bilo zanimivo videti, kako ste se prijateljsko objeli z dr. Muhamedom Filipovićem, idejnim očetom »bošnjaštva«. Odkod prijateljstvo med islamskim fundamentalistom in srbskim ekstremistom?

RAŠKOVIĆ: Čeprav me mnogi prepričujejo, da sem srbski ekstremist, sam še vedno misli, da nisem. Sicer pa se z Muhamedom Filipovićem pozna še iz mladih let, s Korčule, iz časov, ko sem se ukvarjal s filozofijo psihiatrije in tako prišel v stik s skupino, v kateri je bil tudi on. Po mnogih letih sva se spet srečala in mislim, da je povsem normalno, da sva se pristrčno pozdravila. Poleg tega je bila skupščina, na kateri sva sodelovala, izredno strpna, demokratična in brez vsakršnih ekstremnih izpadov, tako da je najina gesta povsem razumljiva in dokazuje, da je imela skupščina humanistično, ne pa nacionalistično obeležje.

Simon Bizjak

POLETJE SRBSKE

Politična temperatura v Beogradu raste in bo predvidoma svoje vrelišče dosegla s prihodnjimi večstrankarskimi volitvami. Čeprav zastavice še niso spustili, se je medijska vojna že začela. Če primerjamo položaj srbske opozicije z nekdanjo v Sloveniji in na Hrvaškem, potem lahko ugotovimo temeljno razliko: politično in medijsko so opozicijske stranke v Srbiji dosti bolj razločujoče. Če k temu dodamo še močno kosovsko alternativo, potem je ta podoba večdimenzionalna. Seveda pa v tem spopadu vsi nimajo vsega. Medtem ko Albancem in njihovim političnim organizatorjem blokirajo že obstoječe medijske institucije, živi Socialistična stranka Srbije v pravem medijskem razkošju. S »pozitivno« selekcijo in nadpovprečnimi plačami si je kupila Politikino hišo (čistilka ima denimo osem tisočakov mesečno plače), v osrednjem televizijskem dnevniku producirajo ceneno politično propagando v stilu »zakaj ste postali član SSS« in potem odgovori »ker lahko SSS uresniči vse moje načrte«, oblasti so časopisu podarile tudi televizijski kanal (TV Politika), čeprav ni politično koncipiran. Skratka, oblast je svoj boj za obstanek že začela. Kaj pa načrtujejo opozicijske stranke za zmago?

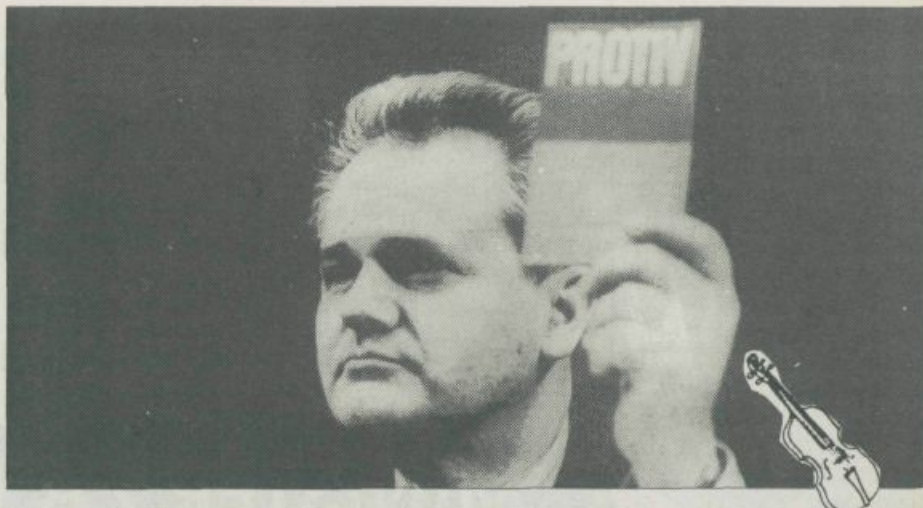

foto: Fotodokumentacija Delo

OPOZICIJE

Srbsko gibanje za obnovo, verjetno najmočnejša opozicijska stranka, ima kar dva časopisa, enega zares, drugega pa izposojenega. Prvi je *Srpska reč*, drugi pa so kragujevski *Pogledi*, sicer glasilo tamkajšnje Univerze. Časopisa imata skupnega urednika, to je Miloslav Samardžić. »Študentski« *Pogledi*, ki izhajajo v bajeslovnih dvesto tisočih, so iz medijske sence stopili lani, seveda ob izdatni Draškovićevi pomoči. Njihova vsebina je razpoznavna: mešanica četništva, monarhizma in antikomunizma. Tako v poletni številki objavljajo intervjuje z Nikolo II. Petrović Njegošem, sinom kralja Nikole, s četniškim »Lolo Ribarjem« - dr. Miloradom Draškovićem in predsednikom Narodne radikalne stranke, Veljkom Guberino. V dvojni številki *Srpske reči* je največ strani posvečenih mitingu opozicije in političnim zahtevam vseh opozicijskih strank. Najbolj zanimivo pa je branje spominov Nikole Kavaje, najvztrajnejšega atentatorja na Josipa Broza. *Srpska reč* objavlja reportažo s sojenja njeni prvi številki, ki ga je dobila. V njej je tudi izpoved Hrvata, ki je bil četnik, kar je bilo zanj »posve prirodno«, potem pričevanja očividca eksekucije Draže Mihajlovića, za priboljšek pa »pretresljiva zgodba o sodelovanju hrvaških komunistov in ustašev proti Srbom«.

Na skrajnem desnem krilu srbske politične scene je prav gotovo dr. Šešelj s svojim *Srbskim četniškim gibanjem*. Izdajajo časopis *Velika Srbija*. Druga številka je posvečena Čiči (živ je Draža, umro nije, dok je srpstva i Srbije), predstavili so politično dejavnost SČG, četniškim emigrantskim časopisom. Naslovnica pa je vsekakor udarna: na njej segajo meje Velike Srbije vse do Kolpe. Pripisali pa so še opozorilo Srbije, brate, ne zaboravi! Ovo su srpske zemlje! Tako je Split glavno mesto Zahodne Srbije, Novi Sad Severne, Skopje Južne, Kosovo pa so preimenovali v Staro Srbijo. No, če smo natančni, Reka bi verjetno pripadala Sloveniji.

Pri beograjskih kolporterjih lahko kupite tudi *Demokratijo*, časopis *Demokratske stranke*. Ker so v jedru stranke predvsem intelektualci, je tudi podoba časopisa dosti bolj »zmerna«. Z večjo analitično natančnostjo in z manj senzacionalizma pišejo srbske ustave, pomenu kongresa Socialistične stranke Srbije, o srbski nacionalni samobitnosti. V *Demokratiji* pa sodelujejo tudi pisci iz drugih republik.

V *Pravdi*, glasilu *Socialdemokratske stranke Jugoslavije*, lahko preberete o političnih razmerah v Vojvodini, o mitingu opozicije in neizogibnem Slobodanu Miloševiću ter njegovi novi stranki. *Samouprava*, samostojni narodni časopis, kot se je sam poimenoval, izhaja v cirilicno-latinični verziji in ne pripada nobeni politični stranki. Je pa v trendu: intervju z njegovo kraljevsko visokostjo, prestolonaslednikom Aleksandrom Karađorđevićem, je pospremljen s politično sceno v Vojvodini in Jugoslaviji.

Na koncu si še oglejmo nekaj prizorov iz srbske politične ikonografije. Začnimo z *zapiso vojvode dr. Vojislavom Šešeljem*, ki jo objavljamo v srščini: »Zaklinjem se kao srpski četnički vojvoda, zaklinjem se svemogućim Bogom i Svetim Savom da ću verno služiti Bogu i Srpstvu, utvrđivati srpsko duhovno i nacionalno jedinstvo i do pobeđe ili smrti boriti se za slobodu srpskog naroda i obnovu srpske države na Balkanu. Kako ja to radio tako mi Bog pomogao i Sveti Sava Nemanjić! Amin! Amin! Amin!«

V Beogradu lahko kupite tudi kaseto s starimi četniškimi pesmimi, na katerih so hiti: Spremite se, spremte četnici, Od Topole pa do Ravne gore, Marširala kralja Petra garda, Živ je Draža, umro nije in drugi.

Očitno bo predvolilni boj v Srbiji bolj razgiban, kot je bil v Sloveniji in na Hrvaškem. Opozicija ima več tiskanih medijev, ni ji pa še uspelo osvojiti beograjske televizije in Politike. Verjetno ji bo to uspelo šele po volitvah.

Branko Čakarmiš

MIHALJ KERTES

MINISTER ZA LJUDSTVO

So takšni in drugačni ministri. Legitimni in nelegitimni. Z listnico ali brez nje. Dobri običajno samo v pravljicah, slabi pa v politični realnosti. Toda ni ga ministra na svetu, ki bi se lahko kosal z Mihaljem Kertesom, članom srbskega Predsedstva ali popularno imenovanim ministrom za ljudstvo. Kertes nastopa »v imenu ljudstva«, ga ščiti pred zlonamernimi vplivi iz severozahoda države, razkrinkava sovražnike ljudstva in srbske stvari. Skratka, vse kar počne, je v dobro (izbranega) ljudstva. Je Kertes samo razvpiti politični retorik, ki zabava ljudstvo in srbski dvor, ali pa preračunljiv in nenasiten politični spletkar?

Pohod na oblast

Kertes je prišel v srbsko politično srenjo z geslom »Avtonomariji in foteljaši dol!« Na mitingih antibirokratske revolucije je streljal po vseh, ki so se mu zdeli primerni za politični odstrel, čeprav je tudi sam nekdanji pripadatelj t.i. avtonomarski politični usmeritvi v Vojvodini. Bil je partijski sekretar v Bački Palanki, ki je imela tesne stike z madžarsko župnijo Čongrad. Vsi ti stiki so potekali brez »dovoljenja« Beograda. Ni potrebno posebej poudariti, da bi danes takšno politično dejavnost minister za ljudstvo obsodil za avtonomarsko.

Ko je julija 1988 prišla v Novi Sad skupina Srbov in Črnogorcev s Kosova na prvi miting prijateljstva in solidarnosti, je Mihalj Kertes organizatorjem poslal telegram z naslednjo vsebino: »Sporočite Kosovcem, da jih bomo poslali nazaj po Donavi...« Na stran ljudstva je prestopil šele nekaj mesecev kasneje, ko je odstopilo vojvodinsko vodstvo. In ni ga motila enotna Srbija, pa čeprav je (bil) Madžar...

Častni novinarski naziv

Mihalj Kertes po vojvodinski ravni ne operira sam: v službi ministra za ljudstvo so Milica Gajić, Radovan Pankov in Sava Grujić. Z njimi je izvedel tudi ofenzivo na novosadski časnik *Dnevnik*, ki si ga je prisvojil. Čeprav so novinarji *Dnevnika* proti koncu leta 1988 zapustili avtonomarsko fronto in so bili Srbi in Črnogorci s Kosova zadovoljni s pisanjem o Resnici, se nikakor niso mogli znebiti avtonomarske etikete, ki jo je zalepil Mihalj Kertes osebno. Odlepila jo je lahko le sveta Kertesova roka. In to je tudi storil: za glavnega urednika *Dnevnika* je pripeljal preizkušen beograjski kader (Peter Ignja). Skupina novinarjev je ministru za ljudstvo v zahvalo za uspešno izpeljano antibirokratsko revolucijo v Vojvodini dodelila prvič v zgodovini novinarstva častno novinarsko izkaznico. Da pa nekdanji socialni delavec, s komajda končano višjo šolo za socialne delavce, nima pojma o žurnalizmu, ne gre posebej razlagati...

Toda minister za ljudstvo še ni zadovoljen. V njegove roke je prišel *Dnevnik*, zdaj pa juriša na *novosadsko televizijo*, ki je še vedno - kaj pa drugega kot - avtonomarska in preplavljena s kmetijskimi tehnikami. V tem jurišu je dodelil društvu za pomoč Kosovu Solidarnost posebno nalogo. Na letošnjem mitingu, ki je propadel, so sicer pripravili seznam vodilnih televizijcev za odstrel, toda glave še ne padajo...

Na drugi fronti pa poskuša razstolčiti vojvodinskega partijskega šefa **Nedeljka Šipovca**, ki je po mnenju ministra za

ljudstvo premalo zagret za srbsko stvar in še vedno avtonomarsko razpoložen. Šipovac se zaenkrat uspešno brani, toda v vojvodinskem Centralnem komiteju ima Kertes svoje ljudi, ki so že nekajkrat zahtevali njegov odstop. Ker pa bo prišlo tudi v Vojvodini do združitve partije in SZDL v enotno socialistično stranko, lahko postane njen šef samo eden. Torej, Kertes ali Šipovac? Seveda ima pri tem zadnjo besedo boter Sloba.

Zaščitnik zapostavljenih

Ni dvomov, da je Kertes najboljši novinar, največji patriot (srboljub), najsilnejši borec za Kosovo in najboljši minister za ljudstvo. Ljudstvo se večkrat sprašuje, zakaj je bilo treba čakati najmanj petinštirideset let, da je dobilo svojega poštenega in dobrega zaščitnika. Minister pa, verjetno zaradi delovne preobremenjenosti, štiti le izbrane. Lanskega decembra je bila v njegovem beograjskem kabinetu dr. Ivanka Marinković iz Novega Sada, ki mu je potožila, da je pri Avto-Vojvodini kupila škodo, žal pa se je v garancijskem roku pokvarila. Marinkovićeva je podjetje tožila, vendar so sodniški mlini mleli zelo počasi. Minister za ljudstvo je občinskemu sodišču v Novem Sadu poslal pismo, v katerem zahteva, da sodišče takoj pospeši delo, »saj gre za zamenjavo vozila oz. izredno veliko denarno vrednost. Po koncu razprave Vas prosim, da o rezultatu obvestite člana Predsedstva SR Srbije, Mihlja Kertesca«. Verjetno ste že uganili, kako so se mlini pravice vrteli in koga zmleli...

Kertes grobar

Sicer pa ima tudi sam minister za ljudstvo izkušnje s sodnijo. Kertes je tožil svojega mrtvega strica, ki ga je razglasil za norega, ker je posestvo zapustil ženski, ki je zanj skrbela do njegove smrti. Minister za ljudstvo je nastopil na sodišču, sam je vodil spor, samovoljno narekoval v zapisnik, kričal na sodnika, ta je v strahu pred izgubo službe molčal... Končno je minister odkopal pokojnika, v njegovi prisotnosti pa so medicinski strokovnjaki brskali po stricinih jetrih, da bi našli strup, s katerim je Julija Kovač zastrupila, po ministrovih trditvah, Jožefa Kertesca. Tisti, ki to ne verjame, je proti ministru. In kdor je proti ministru, je tudi proti narodu in državi in je... avtonomar. Kertes je predvideval, da je Julijana Kovač zastrupila njegovega strica z desetimi tabletami apaurina in pol litra šnopca. Toda patologi v jetrih Jožefa Kertesca, ki je v tuzemstvu bolehal za bronhitisom, alkoholizmom in trombozo, niso našli ničesar, kar bi potrjevalo Kertesovo

foto: Fotodokumentacija Delo

domnevo. Poleg tega so »zaupljivi« ljudje pregledali okrog deset tisoč receptov, da bi morda našli kakšno sled. Ko so medicinski strokovnjaki na sodišču predstavili takšno stališče, je enega izmed njih označil za navadnega šarlatana, drugemu pa je dal fotografijo z mitinga, na kateri je bilo ministrovo posvetilo. Vse to se je dogajalo »v živo« pred očmi sodnice, ki pa ni reagirala. In kako se je stvar iztekla? Sodnica je podpisala bianco papirje, na katere je bila kasneje natipkana sodba (v ministrovo korist, seveda), zapletlo pa se je pri tem, da je bila podpisana v tistem času, ko je bila sodnica že na porodniškem dopustu. Oglasili pa so se tudi sodniki, ki trdijo, da pri pisanju razsodbe niso niti sodelovali... Julijana Kovač je prek svojega advokata vložila protitožbo, medtem pa je sodišče v Bački Palanki razveljavilo pogodbo iz leta 1986, v kateri je Jožef Kertes za svojega dediča izbral Julijano. Zanimivo pa je, da o primeru Kertes proti Kertesu beograjsko časopisje (seveda tudi novosadsko) sploh ni pisalo. Je pa zato zasebni časopis iz Novega Sada, ki izhaja v madžarščini, predstavljal to komedijo v nadaljevanjih. Kek Naplo očitno ne spoštuje politične avtoritete svojega narodnjaka...

Za usodo političnega meteorja na srbskem političnem nebu bodo prihajajoče volitve odločilne. Do takrat pa bomo doživeli še veliko njegovih zvezdnih trenutkov. Mihaq Kertes je pač neutrudljivi dvorni norec.

Branko Čakarmiš

06, KNIN, 90

VČERAJ IN NIKOLI VEČ?

Četrtek, 23. avgusta

Šibenik je Kninu najbližje večje, resnično hrvaško mesto. In z njim tudi tesno povezano. Od tu je doma Jovan Rašković, akademik in vodja SDS-a. Od tu vleče bolj ali manj (ne)uspešne poteze načelnik okrožnega UNZ-ja, Ante Bujas, ena najbolj kontroverznih osebnosti zadnjih dni, človek, ki mora kot član ZKH-SDP, neprestano dokazovati, da je pravi Hrvat. Ko pridemo v Šibenik, se odločimo za okrepčilno kavo, najamemo avto, nato pa se začne delo. Naš prvi cilj je šibeniška bolnišnica oziroma njen nevropsihiatrični oddelek. Iz vratarnice pokličemo dr. Stjepana Sirovico, ki namesto Raškovića opravlja funkcijo načelnika oddelka. Sirovica je prijazen, toda šele ko mu obljubimo, da si pogovora ne bomo zapisovali ali snemali, nas povabi v svojo ordinacijo. »Raškovića avgusta sploh še ni bilo v službo, toda to se ni zgodilo prvič. Še vedno je v delovnem razmerju, pričakujemo pa, da se bo njegov delovni status kmalu dokončno razrešil. Rašković se je ukvarjal s politiko še mnogo prej, preden je postal to, kar je danes. Vem, da se je družil z Vrhovcem, v bolnišnico so k njemu prihajali tudi srbski

akademiki in nato odhajali v njegovo vilo v Primoštenu, ki si jo je zgradil z denarjem odškodnine po hudi prometni nesreči. Bil je eden od zagovornikov antipsihiatrije, njegovo obnašanje s pacienti pa je bilo popolnoma v razkoraku s proklamiranimi idejami. Njegova znanstvena dela so problematična, za zapletenimi formulacijami se pogosto skrivajo vsem poznane resnice. V eni od svojih knjig celo opisuje delo s 1200 pacienti, čeprav se je v tistem času ukvarjal le s tridesetimi. Raškovića označujejo nekateri kot paranoika, mislim pa, da je bolj paranooidna situacija, ki jo je on sam ustvaril, zato velja trditev, da je sam svoj proizvod, ali če hočete, sam svoj pacient,« pripoveduje dr. Sirovica. Po obisku in pogovoru z družino iz vasi Biskupija v Kninski občini, ki je odšla v Šibenik in našla zatočišče v Centru za vzgojo in usmerjeno izobraževanje Šubičevac, se odpeljemo proti Drnišu. Ustavimo se v vasi Velušić, nacionalno mešanem naselju, kjer so ljudje še zmeraj složni. Pogovarjamo se z vaščani, ki urejajo telefonsko napeljavo. »V naši vasi imamo katoliško in pravoslavno cerkev. Vemo, da moramo držati skupaj, saj lahko le

UBIĆEMO, ZAKLAĆEMO

06, KNIN, 90

Petar Damjanić je diplomiral na FSPN-ju v Ljubljani, smer: novinarstvo. Danes je dopisnik ljubljanskega Dnevnika in kot domačin - živi v vasi Vrbnik v neposredni bližini Knina - eden najboljših poznavalcev razmer v Kninski krajini. Izkoristili smo priložnost ter ga povprašali, kaj meni o trenutnem položaju v »jugoslovanskem Belfastu« in vzrokih zanj.

TRIBUNA: V kolikšni meri so zdajšnji dogodki posledica kolektivnega spomina ljudi na tem območju?

DAMJANIĆ: Gre za politizacijo med-nacionalnih odnosov, ki črpa svojo moč prav iz mitologizacije zgodovine. Ljudi je preprosto strah, čeprav niti Srbi, ki stražijo, niti Hrvati, ki v mnogih primerih spijo v gozdovih, izvora tega strahu ne znajo racionalno pojasniti. Ustaški genocid je še vedno blizu, iracionalni občutki so v tem trenutku prevladali predvsem po zaslugi skrajnežev z obeh strani. Na tem gospodarsko in kulturno zaostalem območju je zavest ljudi na dokaj nizki ravni, kar omogoča politično manipulacijo. Zato ni čudno, da je Kninska krajina podobno kot v času maspoka poligon za

merjenje moči.

TRIBUNA: Po nacionalnosti si Srb, hkrati pa pišeš za slovenski časopis. Mar to pomeni, da moraš pri svojem delu zanikati svojo nacionalno bit?

DAMJANIĆ: Kot profesionalce, ki od svojega novinarskega dela živi, se trudim, da bi bil kar najbolj objektivni. Moj temeljni cilj je, da s svojim pisanjem ne prispevam k še večjemu zaostrovanju odnosov, saj se zavedam, da so novinarji v zadnjih letih na tem področju, kjer živijo skupaj Srbi in Hrvati, že napravili nepopravljivo škodo.

TRIBUNA: Kako pa ljudje gledajo na to, da si dopisnik slovenskega časopisa?

DAMJANIĆ: Res je, da večina ljudi v tem prostoru razmišlja črno-belo oziroma v slogu: kdor ni z nami, je proti nam. Teh ljudi nima niti smisla prepričevati, da ima vsaka resnica dva obraza, saj tega pač ne morejo razumeti. Kakšnih večjih težav pa zaradi svojega dela do sedaj nisem imel.

TRIBUNA: Ali lahko po tvojem mnenju povlečemo vzporednice med dogajanjem na

STRAHOVI ŠE ŽIVIJO

foto: Lucas

tako preživimo v teh krajih, ki jih je še Bog pozabil. Srbi v tem kraju molijo, da bi padel dež tukaj in ne v Srbiji,« govori Hrvat Ante ob pogledu na izsušeno zemljo. »Ne, izrekanja o Velušiću ni bilo. Odnosi so bili do sedaj dobri... «dodaja mladi Srb, ki se noče predstaviti, iz

njegovih besed pa je mogoče razbrati, da narod ob nacionalnih delitvah kljub prijateljstvu in sodelovanju ne more ostati ravnodušen.

Vožnja proti Kninu je počasnejša. Ostanke barikad so še vidni, ob cesti so gruča ljudi. Brez ustavljanja in pregledovanja

pridemo v Knin in se namestimo v Domu upokoencev, kjer prebiva večina novinarjev. Na Srbskem radiu Knin, največkrat omenjani jugoslovanski radijski postaji v tem in prejšnjem tednu, srečamo novinarske kolege. Menda se je v Drnišu zbralo 2000 ljudi. Informacija ni preverjena in v poplavi dezinformacij ne vzbudi posebnega zanimanja med novinarji. Naša fotoreporterja se vseeno odpeljeta v Drniš skupaj z novinarjema prištinskega Jedinstva in Politikinega Sveta. Klepetamo v bifeju Premier, ki so ga te dni okupirali novinarji. »Strah je največkrat izgovorjena beseda. Domnevni srbski scenarij, visoka politika, vse to je nepomembno. Zdaj gre za ljudi,« pripoveduje trezno srbski kolega.

»Informacija, da so se v Drnišu zbrali Hrvati, da bi protestirali proti načelniku občinskega UNZ-ja in nedavnih dogodkih na Drniški policijski postaji, je bila točna,« nam ob povratku povesta naša fotografa. »Ustavljale so nas oborožene straže, toda mi smo kar vozili.« Zmajujemo z glavo. Torej v teh krajih še vedno gospodarijo hajduki. »Kaj bo prineslo jutrišnje zasedanje sabora?« se sprašujejo domačini. In mi z njimi.

KO SA NAMA NEČE

foto: Bojan Kranjc

Kosovu in v Kninski krajini?

DAMJANIĆ: Podobnosti vsekakor so, čeprav ne gre zanemarjati zgodovinsko pogojenih razlik. Priznati pa moram, da kosovske razmere poznam v glavnem iz časopisja, kar pa je na žalost danes, kot oba veva, zelo relativno. Dejstvo je, da so Albanci z ustavo iz leta 1974 dobili avtonomijo, ki je Srbi tu nikoli niso imeli. Po mojem mnenju bi morali v obeh primerih upoštevati pravico naroda do samoodločbe. Naj se Albanci sami odločijo, ali bodo živeli v Srbiji. Isto pravico pa bi morali imeti Srbi na Hrvaškem.

TRIBUNA: Torej je bil referendum o avtonomiji upravičen?

DAMJANIĆ: Osnovni cilj izrekanja je bil, da dokaže legitimnost politike SDS-a

na Hrvaškem, ki so jo nekateri politični hrvaški krogi neprestano zanikovali. V tem pogledu je bil referendum vsekakor upravičen.

TRIBUNA: Ali je referendum res posledica hadezejevske politike, ali je to le povod, ki so ga (veliko)srbski ekstremisti izkoristili sebi v prid?

DAMJANIĆ: Lahko rečem, da je hrvaški nacionalizem izbruhnil potem, ko je bil desetletja prikrivan. Nacionalizem Srbov na Hrvaškem je bil odgovor nanj. Potreben je čas, da se bodo negativni aspekti nacionalizma izrabili in bodo lahko narodi trezno plebiscitarno odločili, če in kakšno Jugoslavijo si želijo.

TRIBUNA: V delu jugoslovanskega tiska se mnogo piše o scenariju iz Beograda...

DAMJANIĆ: Mislim, da je srbska politična scena premalo enotna, da bi lahko organizirala skupno akcijo. Po drugi strani pa lahko zatrdim, da vez med Raškovićem in Miloševićem ni tako močna, kot bi hoteli nekateri prikazati. Njuna politika se namreč v mnogočem razlikuje.

TRIBUNA: Ali lahko postane Kninska krajina kronična jugos-

lovanska rana oziroma novo Kosovo?

DAMJANIĆ: Kninska krajina ne more postati novo Kosovo. Hipoteka ustaštva je namreč tako živa, da bi vsako zaostrovanje neizbežno vodilo v državljansko vojno.

TRIBUNA: V zadnjih dneh se veliko govori o razcepu znotraj SDS-a in celo o tem, da bi Milan Babić utegnil prevzeti

foto: Bojan Kranjc

Petek, 24. avgusta

Nekateri verjamejo, da je danes dan D. Kninske ulice so pol prazne, ljudje spremljajo neposredni prenos iz hrvaškega parlamenta. Dopoldne se odpravimo v hrvaško vas Kijevo. Pred-

foto: Lucas

sédnika KS menda ni doma, ostali pa niso preveč zgovorni. Iz njih izvlečemo le to, da so ogroženi in da ponoči organizirajo straže. Vrljika je vas v občini Sinj, tik ob meji s kninsko. Policijske enote so okrepljene. Šele po daljšem pogovoru z načelnikom sinjskega UNZ-ja in dovoljenju splitskega okrožnega načelnika, nam dovolijo fotografiranje ene od patrulj. Vračamo se proti Kninu. Spet skozi Kijevo. Spomnim se smešne, a menda resnične zgodbe o kravi iz srbske vasi, ki je zašla v Kijevo. Tu so sprejem nanjo napisali HDZ in U ter jo vrnili Srbom. »Ali bodo Indijci res prekinili diplomatske odnose s Hrvaško zaradi zlorabe svete živali v politične namene?« zanima ljudi, ki kljub vsemu tudi v najtežjih trenutkih ohranjajo smisel za humor.

Popoldanska tiskovna konferenca je podobna vsem prejšnjim. Predstavniki SDS-a za stike z javnostjo najprej opozori na primer poskusa preprečitve izrekanja o avtonomiji na Reki, kjer naj bi zasegli 5000 od skupaj 20000 izpolnjenih volilnih lističev in prijeli vodjo glasovanja, Milorada Pavića. Na večino vprašanj Ignjatović odgovarja, da tega sicer ne ve,

bo pa poskušal izvedeti. Novinarje spravi v smeh njegova izjava, da je v celotnem tednu videl le nekaj ljudi, oboroženih z lovskimi puškami. Večer je miren, napetost pa je velika. Ljudje so besni zaradi dogajanja v saboru, posebej pa še zaradi spravljivega nastopa Srba Sima Rajića. Nestrpno se čaka seja Izvršnega odbora SDS. Sestanek

foto: Lucas

sindikata ŽTP Knin je danes eden pomembnejših dogodkov v mestu. Železničarji so složni s TVIK-ovimi delavci, ki jim grozi odpust, toda zaenkrat se ne odločijo za skrajni ukrep, ki so ga napovedovali - blokado železniške proge. TANJUG in nekatere srbske redakcije so ponovno okrepile svoje novinarske ekipe. Mar je to novo zlovešče znamenje?

UBIĆEMO, ZAKLAĆEMO

vodstvo stranke namesto Jovana Raškovića.

DAMJANIĆ: To so zaenkrat ugibanja, res pa je, da je Babić ambiciozen mlad človek, izredno samozavesten ter prepričan, da so njegove politične poteze prave. Za razliko od njega je Rašković klasičen intelektualac, ki se v politiki ne znajde najbolje, kar je pokazal njegov pogovor z Tudjmanom. Po eni strani je celo dobro, da obstaja nekakšno pluralistično razmišljanje znotraj stranke, v teh malone izrednih razmerah pa seveda ni vseeno, ali bo zmagala Raškovićeva zmerna ali Babićeva radikalna struja.

TRIBUNA: To pa je seveda odvisno tudi od nadaljnjih potez hrvaškega vrhovništva...

DAMJANIĆ: Zagotovo. Pa tudi odnos svetovne javnosti do kninskih dogodkov ni nepomemben. Hrvaško vrhovništvo si je, po mojem mnenju, naredilo medvedjo uslugo z objavo fonograma Raškovićevega pogovora s Tudjmanom, saj je bil to dodaten argument SDS-ovskih jastrebov za novo ofenzivo.

TRIBUNA: Kaj misliš o odnosu slovenske javnosti do kninskih dogodkov?

DAMJANIĆ: Zdi se mi, da se odnos spreminja. Del slovenske javnosti se je začel zavedati, da so problemi Srbov podobni tistim, ki jih imajo Albanci na Kosovu. Živim tukaj in vem, da je bil v

foto: Lucas

ljudih vedno prisoten strah pred izkazovanjem nacionalnih občutkov in da odnosi po vojni niso bili nikoli taki, kot bi morali biti.

TRIBUNA: Kako se bo po tvojem mnenju razvijala situacija v Kninski krajini?

DAMJANIĆ: Vodje SDS-a neprestano ponavljajo, da je povečevanje njihovih zahtev povezano z morebitno konfederalizacijo ali celo razpadom Jugoslavije, čeprav mislim, kot je rekel tudi Rašković, da bodo Hrvati ostali v federaciji, ki pa jo bodo razglasili za konfederacijo in s tem rešili problem.

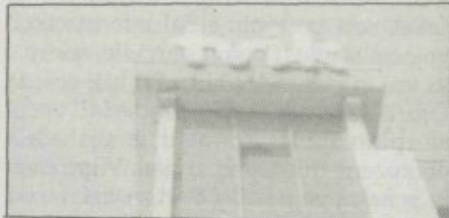
TRIBUNA: Za konec še vprašanje, ki si ga postavlja povprečen slovenski bralec. Kdo je kriv za to, kar se je zgodilo ali se lahko še zgodi?

DAMJANIĆ: Težko je reči, ali so za nastali položaj večji krivci Hrvati s pretiranim poudarjanjem hrvaštva, razvijanjem jezika, ki bo čez dvajset let popolnoma drugačen od srbskega... ali politika SDS-a, ki vodi v neke vrste getoizacijo Srbov, dejstvo pa je, da se Srbi ne bodo zaustavili samo pri kulturni avtonomiji, če se bo stopnjeval pritisk nanje.

Simon Bizjak

Sobota, 25. avgusta

Sobota je mirna. Na cesti je veliko ljudi, pravega novinarskega dela pa ni. Nekateri novinarji se odpeljejo v Liko, drugi proti Zemunik, vasi v bližini Zadra, kjer naj bi bil shod SDS-a. Petar Damjanić, ki piše za ljubljanski Dnevnik in Srđan Radulović, dopisnik Slobodne Dalmacije, izvohata zanimivo zgodbo o tem, kako so drniški miličniki, ki so enotno, ne glede na narodno pripadnost, zavrnil napad na Knin in na ta način pravzaprav preprečili državljansko vojno. Novinarji, ki so ostali v mestu, so v glavnem naveličani. Po enem tednu neprespanih noči in stalne napetosti je to

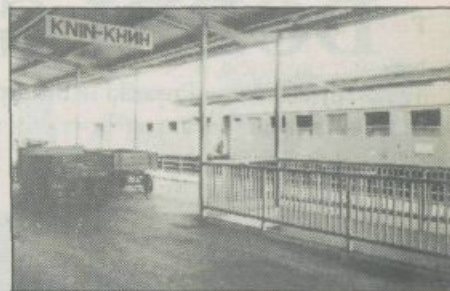

razumljivo. Prvič se brez naglice sprehodimo po mestu. Zanimiv prizor. Kolona avtomobilov s srbskimi in jugoslovanskimi zastavami. Avtomobili so okrašeni s cvetjem. Poroka, pač. Mladenič pristopi k nam in ponudi pijačo. Prijazno se pogovarjamo in fotografiramo. »Včasih smo igrali skupaj nogomet in se za šalo delili na Srbe in Hrvate. Toda zdaj je vrag odnesel šalo in kdo ve, če bo sploh še kdaj tako, kot je bilo prej,« nam razlaga mladenič.

Naslednja postaja je TVIK - kninska tovarna vijakov. Sobota je, ura tri popoldne, toda vršilec dolžnosti generalnega direktorja je še na svojem delovnem mestu. Nikola Kesić pravi: »Blokada žiro računa TVIK-a je v tem trenutku izrazito politična poteza. Gre za poskus maščevanja delavcem. Dogovorili smo se namreč, da bo del našega dolga, ki znaša 62 milijonov dinarjev, poravnala hrvaška vlada, del Splitska banka, pri kateri ima podjetje svoj račun, del pa naj bi poravnal kolektiv. Bojimo se, da je stečaj neizbežen, čeprav bomo storili vse, da do tega ne bo prišlo. Pozivamo tudi vse slovenske poslovne partnerje, naj ne prekinejo poslovnih odnosov, ampak nam pomagajo. Likvidacija največjega kninskega delovnega kolektiva s skoraj 3000 zaposlenimi bi bila lahko tista iskra, ki bi dokončno zanetila požar.«

Večerja v pivnici Petar je obilna in razmeroma poceni. Lastnik, nekdanji nogometaš in trener kninskega NK Dinara, je zelo zgovoren: »Zelenbabo poznam že od malega, toda od takrat se je zelo spremenil. Kako je lahko v vodstvu resne stranke človek, ki v pijanosti razbija steklenice? Ali veste, da je pred časom v neki gostilni prav Zelenbaba prekinil koncert Husnije Redžepove in zahteval, da godci zaigrajo Marš na Drini?« Politični čvek ali resnična podoba nekega fanatika? Le kdo bi to vedel?!

Še ena zanimiva novica, s katero postrže eden od novinarjev: »Kravo, ki

so jo v Kijevu »opremili z napisoma HDZ in U«, so menda v srbski vasi pomolzli, mleko pa poslali Tudjmanu.« Vsi se smejemo.

Odhod se bliža. Vtisi so mešani. Prijaznost na vsakem koraku, veliko informacij in dezinformacij, strah, čakanje in konec koncev vendarle tudi upanje. In tik pred odhodom prvi verbalni napad. Očitno nekoliko okajeni Srb iz Beograda nas napade, češ da slovenski novinarji samo lažemo ter da dobro pozna Kučana in kompanijo. Vsako prepričevanje bi bilo odveč. Sicer pa je vlak že na postaji. Spominim se besed vojaka, ki mi je na vprašanje, kako se počuti v Kninu, kot iz topa odgovoril: »Bojim se. Kući Nikad Ići Nećeš, mi pravijo.«

Pa vendar - gremo. Počasi dojemamo besede prijaznega mladeniča: »Bo sploh še kdaj tako, kot je bilo prej?«

Ali je vse, kar je ostalo od bratstva in enotnosti le ime kninske gimnazije in zbledel napis na pročelju hiše v središču mesta?

Simon Bizjak

KO SA NAMA NEĆE

ZBIRNI CENTER

Srbski radio Knin si je nacionalno obarvan pridevnik prilepil v času, ko je TV ZG postala HTV. Kot dovolj jasen odgovor na soglasnik, izključno nacionalnega tipa. Mimogrede, Dnevnik HTV so bili (in še je) v času našega obiska v Kninski krajini neverjetno »objektivni«, kar se tiče tamkajšnjih dogodkov. Zato ni čudno, da je Srbe popadel pravi bes, ko so spremljali prispevke Heni Erceg in ostalih sodelavcev, ki glede »neodvisnosti« nimajo kaj očitati beograjskim kolegom. Res pa je tudi, da so zaradi takšne hipoteke hrvaški novinarji vse težje delali na terenu.

No, povrnilo se Radiu Knin, ki je v najbolj dramatičnih trenutkih poganjal vrtiljak dezinformacij. Že tako očitna medijska blokada je skupaj z netočnimi in šokantnimi vestmi v režiji kninskih lokalnih veljakov, ki so imeli Radio za

razglasno postajo, pripomogla k informacijskemu kaosu. Le-ta je največji krivec, da je skorajda prišlo do državljanske vojne. Kako razumeti dopisnika Tanjuga, ki je kljub opozorilu kolegov, naj ne pretirava, poročal, da je »a kninske ulice prišla vojska. V resnici je šlo za četico v »izlaznih uniformah«, ki se je veselo odpravljala domov.

Vsesplošno anarhijo so popestrili še oboroženi ekstremisti, ki so zavzeli radijsko postajo, jo »stražili«, obenem pa se sprehajali po redakciji in v ne preveč treznem stanju zahtevali različne glasbene želje: »Dajmi onu, Marš na Drinu...!« Tisti večer je prišla celo direktiva, da je treba radijsko postajo demontirati in jo preseliti na varno, če slučajno pridejo specialci. Naslednji dan so direktivo preklicali.

Z medijem, ki objavlja nepreverjene vesti in jih kot takšne čez določen čas demantira, mora biti nekaj hudo narobe. Že na začetku lahko kar pozabimo na neko neodvisnost. Trije novinarji, dva tehnika, nekaj honorarcev in urednica Snežana Pokrajac-Stamatović so bolj kot prej postali uslužbenci lokalne vrhuške: Milana Babića, ki je držal v rokah vse niti in gospodov Zelembabe ter Macure. Zgodilo se je, da je urednica želela neko Babićevo neumnost preveriti, a ji je kninski šerif pred pričami postavil ultimatum: ali objavi brez ugovorov ali pa leti.

Pred »vojnim stanjem« je Srbski radio Knin oddajal tri ure programa dnevno. Trenutno oddajajo celo popoldne do devetih zvečer. Ponoči pa dežurajo, če bi gospoda Babića slučajno tlačila mora.

Bojan Kranjc

DOBRI GOLOBI SE VRAČAJO

Zakaj je družina Presečki iz Biskupije pri Kninu pobegnila v Sibenik?

foto: Bojan Kranjc

V Slobodni Dalmaciji nas je prevzel članek z naslovom Strah nas je nagnal iz Biskupije. Slika. Mlada zakonca in štirje otroci. Obrnili so se na župana Bubala, ki jim je uredil »zasilno prebivališče« v šoli za usposabljanje prizadetih otrok in mladine.

Kdo so nesrečneži v »izgnanstvu«, smo se spraševali, kajti omenjeni tekst v SD je bil patetičen ravno do te mere.

V »specialni šoli« z mnogimi vhodi je bil odprt le eden. »A tu živi TISTA družina?« vprašamo. Bolj ali manj ljubeznivi pogledi in namigovanja in dali so nam vizo za vstop. V sobi na koncu hodnika, ki običajno služi za učilnico, nam je odklenil Jordan, glava družine. Bilo mu je neugodno in že vnaprej se je opravičil, da bo zaradi strahu morda govoril raztreseno. Soproga je bila v službi. Sedemletna Marija, ki bo jeseni zakorakala v 1. razred, leto dni mlajši Ranko, štiriletni Goran in leto in pol stara Anja so povsem obvladovali situacijo v sobi, zaradi katere se nam je Jordan še enkrat opravičil. Sicer pa smo tovariša Presečkega, ki se predstavlja kot Jugoslovan, zmotili za pisalnim strojem. Pisal je o privatni lastnini v socializmu. Kako to?

»Veste, jaz sem komunist. To mi je edina svoboda. In prav žal mi je, da danes

ne najdem več pravega komunista, s katerim bi se lahko pogovoril o privatni lastnini,« si prižiga ponujeno cigareto. Hitro je bilo treba spremeniti temo, saj je bil Jordan, poročnik v pokoju, ravno na tem, da se preselimo v brezrazredno družbo. Vrnili smo se za nekaj dni nazaj, v Biskupije.

»Ne gre mi v glavo, da me oborožena sila, ki ne obstaja v nobenem zakonu, niti v Ustavi, ki nima ne uniforme ne kakršnihkoli oznak, na lepem legitimira. Ne vem, kdo so oni. Lahko, da koga osebno poznam, toda v tem primeru ne nastopa kot ON ampak kot sila. A veste, kakšen je strah v spoznanju, da me tudi najboljši prijatelj lahko ubije? Kdo je tukaj bolj krvoloč, ali tisti, ki so tu, ali oni, ki naj bi prišli. Ne vem. Prve sem videl na

foto: Bojan Kranjc

delu. Tu so vsi indoktrinirani!« Jordan takorekoč eksplodira od jeze. Kako je pravzaprav bilo takrat, ko so se na Radiu Knin izmenjavale informacije in dezinformacije o vojnem stanju? Namesto odgovora nam pod nos pomoli tekst, ki mu je dal naslov Kninski dogodki iz zapora v hiši. Kronologijo dogodkov je spremljal preko radia in okna, v strahu, kdaj se bo iz službe vrnila soproga.

»V petek popoldne je izstopila iz avtobusa, ki je obstal pred barikado. Še sreča. Ko sem jo okrog šestnajste ure še čakal, sem po radiu slišal informacijo o vojnem stanju. Poiskal sem vile, sekiro... in vse to prinesel v hišo. Pri hiši soseda Djure Jaramaza sem zagledal večjo skupino ljudi. Po cesti je prihajala oborožena trojka. Pes je lajal. V grmovju se je nekaj premikalo. Spet zaslišim vest, da je na ulicah Knina vojska. Takrat pride Desa (soproga, op. BK). Zaprl sem hišo in ji nisem dovolil, da bi šla v trgovino. Šele ko je padel mrak, demantirajo vest o vojnem stanju. Razmišljal sem, da bi odšel na policijo. Toda, Radio Zagreb je objavil, da

foto: Lucas

so jo napadli, kninski radio pa, da ne. Glasbo, ki so jo vrteli na Radiu Knin, kot da je izbral kakšen strokovnjak za proizvodnjo strahu. Jutro smo pričakali v strahu. Oblečeni, če bi bilo treba bežati. Razmišljal sem, da moram v najhujšem primeru rešiti vsaj enega otroka...«

Zjutraj ga obišče kapetan v rezervi, Duško B. (Jordan ne želi, da objavimo polno ime), ki mu pove, da je JLA z njimi, ker so Veljku Kadijeviću in generalu Adžiću ustaši pobili družini. Jordan ga prepričuje, naj vrne orožje, ker je polkovnik Obradović demantiral vest o vojski na ulicah. Duško mu odgovori, da noče biti »črna vrana«, še bolj pa se boji zaradi

UBIĆEMO, ZAKLAĆEMO

slogana ekstremistov, ki pravi: Ubičemo, zaklačemo, ko se nama neče!

Naenkrat se Jordan zamisli... Sosed Jaramaz jih je opozoril, naj ne bežijo skozi koruzo, češ da so tam mrtve straže. Duško pa jim je rekel, naj bežijo le skozi koruzo.

»Kdo od njih nas je hotel spraviti v zanko?«

Otroci so vse bolj glasni. So pričakovali mamo, so se bali fotoaparata, so bili lačni?

Tisto soboto popoldne so se vsedli v avto in jo mahnili proti Splitu. »V patrolah so bili ljudje, ki so znani po tem, da radi pijejo. Toda imeli so orožje!

Jordan pravi, da so odšli zato, ker niso imeli kaj izgubiti. V hiši brez elektrike in vode pa tudi niso imeli kaj pustiti.

foto: Bojan Kranjc

»Zdaj veste, kako je tistim, ki imajo nekaj, a živijo v strahu.«

V Splitu je šel na policijsko postajo in vprašal, kdo mu bo povrnil materialno izgubo. Rekli so mu, da lahko napišejo le prijavo, ker ne vedo, koga naj bi prijeli.

»Predsedstvo SFRJ pravi, da so to oni. Oni so odgovorni za mir in varnost. Se pravi, da je treba tožiti njih,« bolj resno kot v šali ugotavlja Jordan.

Toda, ko bo vse skupaj mimo in se bo življenje vrnilo na stare tirnice, pa čeprav sami vemo, da ne bo nikoli več isto - ali se bodo takrat vrnili v Biskupije?

»Mi vemo, da nas oni že od nekdaj ne tretirajo kot svoje. Tu ni pomembno, kdo je Srb in kdo ni. Srb je tisti, ki je z njimi... Vi ne gledate več človeka. On je res podoben človeku... Vas gleda žival. To je boj za obstanek. Vem, da tisti, ki komandirajo z vrha, mislijo drugače, vem pa tudi, da bodo prve žrtve tiste, ki so neke vmes med temi globalnimi živalmi.«

Torej ni vrnitve?

»Ne, brez orožja se ne vračam!«

Desa se še ni vrnila iz službe. Mala Anja se je napol gola oprijemala očeta, kot da bi mu želela nekaj dopovedati. Živeti kot vsi normalni ljudje. Najstarejša, Marija, se je že spoprijela s knjigami, med katerimi ni bilo »prvega Hrvatiča«, kot pravijo učbeniku za »novo Tuđmanovo šolo«. Tudi ona si je zastavljala vprašanje, kako naprej. Rešitev je stanovanje tukaj v Šibeniku, meni Jordan, čeprav ve, da je to le eden od velikih problemov, ki jih bo težko rešiti.

Ob koncu smo na njegovo veliko veselje poklepetali o »privatni lastnini«, njegovi »privatni študiji«. Povedal nam je še, kako se pride do njegovega bivšega doma v Biskupije, kjer živijo Srbi.

Ko smo zvečer v Kninu izvedeli, da primer Presečki le ni tako preprosta zgodba, kot smo jo slišali, je bilo jasno, da bo treba odkriti še drugo plat. Naslednji dan smo v Biskupiji obiskali pleme Jaramazi, najbližjega soseda - »kuma«, ki je želel biti anonimen. Dobrodošlica je bila nepričakovana. Povsem drugače, kot smo si vso stvar predstavljali. Ljubeznivo, skratka, če že stopnje iskrenosti ni mogoče ugotoviti. Povabili so nas v kuhinjo, ki je bila hkrati dnevna soba. Na televiziji Sabor. Sesedli smo se za mizo in vljudnostno tipali. Prihajali so sosedje, »brača«, »kumovi«. Vsak je želel kaj dodati. Ženske so se v glavnem pospravile na teraso. Vsem je iz oči sijala neka ogorčenost nad načinom, kako so zbežali in potem razbobnali po Šibeniku, da so bili sosedi krivi za vse.

»Imeli smo ga za reveža in mu pomagali,« pričenja »kum« in vskoči brat, da ima Jordan pri njemu v zmrzovalniku še 100 kg mesa. Oglasi se »kuma«, ki se spominja, da so tako otroci kot »onadva« pogosto spali pri njej. Desa je pred sorodniki in »požrešnimi« sestrami zaklepala hišo, ker so po očetovi smrti hoteli del posestva in premoženja, ki je po pravdi na

foto: Lucas

sodišču pripadlo Jordanovi ženi. »Kum« pravi, da je pričal v njeno korist. Da nimajo elektrike in vode, je kriv pokojni tast. In ravno so bili na tem, da mu cela vas priskoči na pomoč pri adaptaciji hiše, napeljali naj bi mu elektriko in priskrbeli vodo... tako pa je izkoristil že tako težko situacijo in pobegnil v Šibenik, da bi dobil stanovanje, da se Desi ne bi bilo treba vsak dan voziti tako daleč v službo, da bi Marija lahko hodila v »normalno šolo«...

Vprašamo jih, če bi ga zopet sprejeli medse. Takšnega, kot je, pa čeprav jih je zaradi svojih interesov spravil v godljo.

»Tukaj je vedno dobrodošel,« zatrjujejo vsi skupaj in vsak posebej. Vedo, da je Desa njihova, da ona sama ne bi tega nikoli storila. Toda, Jordan pravi, da se ne bi vrnil brez orožja, jim namignemo. Začuden kot so, vedo, kam pes tace moli. Tako on kot oni imajo skrite rezerve, ki niso za časopis. In morda so prav tiste neizrečene skrivnosti pri vsej zgodbi primarnega pomena. Četudi se iz napisanega da marsikaj zaključiti. Oba tabora sta prepričana v svoj prav, vsak posameznik ima pravico krojiti svoje življenje. Vendar, če je vsa stvar zrasla na zeljniku s politično konotacijo, si bodo čez čas, ko se bo situacija popolnoma umirila, v dolgi dobi doživljanja katarz tako eni kot drugi težko pogledali v oči. Pa ne zaradi sovraštva, ampak zaradi strahu.

Bojan Kranjc

foto: Lucas

HUSEIN

GOSPODAR ARABSKEGA VESOLJA

V zadnjih dveh letih, kolikor je preteklo od konca iraško iranske vojne, ki je Irak stala 360 000 življenj in 250 milijard ameriških dolarjev in v kateri si je država nabrala več kot 70 milijard dolarjev dolga, je iraški predsednik Husein pred očmi svetovne javnosti ustvaril novo vojaško velesilo in si zgradil kult osebnosti v času, ki je kulturnim osebnostim izrazito nenaklonjen. Toda, kot že nešteto krat se je tudi tokrat izkazalo, da v arabskem svetu dominirajo zakoni, ki s političnimi trendi v ostalem delu sveta nimajo dosti skupnega. Najboljši primer je nedavni iraški napad na Kuvajt, ki je v obdobju detanta osupnil ves svet.

Irak - četrta vojaška velesila

Mnogi se zaskrbljeno sprašujejo, ali je vizija politične prihodnosti, ki si jo želi Saddam Husein, takšna, kot jo je imel njegov veliki vzornik, babilonski kralj Nabuhodonozor, ki se je v zgodovino zapisal s tem, da je leta 587 p.n.š. uničil Jeruzalem in si za 70 let podredil tamkajšnje prebivalstvo. Vsekakor smo lahko prepričani, da Huseinova osvajalska žilica po osvojitvi Kuvajta, ki je le del njegovih ambicij, da bi si zagotovil prevlado nad arabskim svetom, ne bo prenehala utripati. V to nas nenazadnje prepriča močan argument vojaške moči in pogled v njegovo orožarno. Irak danes razpolaga z milijon izurjenimi vojaki, naj-sodobnejšimi vojaškimi letali, 6 000 tanki in ogromnim arzenalom kemičnega orožja, ki je največji adut v igri z Američani in s pomočjo katerega je Irak v vojni proti Iranu pobil približno 50 000 svojih nasprotnikov. Rakete kratkega in dolgega dosega Al' Husein, Al - Abbas in Al - Tammouz lahko dosežejo tudi najbolj oddaljen kotiček Bližnjega Vzhoda. Nedavno so razvili sistem zgodnjega odkrivanja vojaških letal, znan pod imenom Awacs, v sodelovanju z Egiptom in Argentino pa prav zdaj izdelujejo balistični izstrelak dolgega dosega Condor-2. V Veliki Britaniji so letos aprila odkrili dele topovske cevi, ki so bili na poti v Irak. Navkljub vztrajnemu zatrjevanju Bagdada, da so cevi namenjene za izgradnjo naftovoda, je resnica na dlani. Preveč očitno je namreč, da želi Husein imeti t.i. "vesoljski top", znan kot "Babilonska debela Berta", iznajdbo Geralda Bulla,

nekdanjega Pentagonovega svetovalca, ki lahko izstrelji jedrske ali kemične bombe tudi do 2 000 km daleč.

Čeprav je Izrael (zaenkrat) še edina bližnjevzhodna država, ki premore jedrsko orožje (pohvali se lahko s približno 200 jedrskimi glavami), verjetno ne bo treba čakati dolgo, da se ji bo pridružil tudi Irak. Kalifornijska družba "CSI Technologies", ki je ena izmed redkih svetovnih izdelovalcev jedrskih sprožilcev, je jeseni leta 1988 že prejela naročilo iraških agentov za 40 smrtonosnih sprožilcev. Obe državi sta že desetletja nepomirljivi nasprotnici in udeleženci nore oboroževalne tekme, od incidenta leta 1981, ko je Izrael bombardiral iraško jedrsko elektrarno Osirak v bližini Bagdada, pa se med njima odvija hladna vojna. Tel Aviv je v odgovoru na novico, da Irak razvija jedrsko orožje, zagrozil Huseinu, da ne izključuje možnosti preventivnega napada na Irak, demonstrativno pa so izstrelili vohunski satelit OFEK-2, ki je bil prvotno namenjen vohunjenju nad arabskimi sosedami. V vsesplošni arabski tekmi za prestiž pa Izrael in Irak nista edini udeleženci in zato ideja o integralnem panarabizmu, ki je bila v preteklosti osrednja politična misel mnogih arabskih državnikov, med njimi tudi Nasserja, postaja vedno bolj iluzionistična.

Paranoik ali odličen strateg?

Med ameriški novinarji kroži anekdota, da je pred časom nek izraelski agent odnesel vzorec Huseinove pisave h grafologu in ga prosil za analizo njegove

osebnosti. Grafolog je bil, ne da bi vedel, da proučuje pisavo iraškega moža številka ena, kratek in jasen: oseba je megaloman in ima vse simptome paranoika. Ali je imel prav ali ne, bo sodila zgodovina, toda nekatera dejstva so dovolj zgovorna že danes.

Nedvomno je Saddam Husein el Takriti mož, ki ga v življenju vodita ambicija in politični fanatizem. Njegova strategija je preprosta. Navzven vodi brez-

Husein verjetno zaveda, da ima medalja tudi drugo plat in da bi bil iraški premier prvi, pri katerem bi uspela kakšna trgovinska, finančna ali ekonomska blokada. Nekateri radikalnejši arabski politiki že odkrito napadajo ZDA, da so zalivski krizi namenoma dodale mednarodne razsežnosti, da bi zaščitile svoje ozke nacionalne interese. Kar pa se tiče direktnega vojaškega spopada, je zelo težko napovedati, ali bo do njega prišlo in kakšen bo izid. Nekateri ameriški strokovnjaki, med njimi tudi bivši obrambni minister Schlesinger, so mnenja, da sporu kmalu ne bo videti konca, da bo natezanje trajalo vsaj še dobro leto dni, rešitve pa ne bo prinesel niti vojaški spopad, ki se mu verjetno ne bo moč izogniti.

Erika Repovž

kompromisno ekspanzivno politiko, v svoji državi pa si je zgradil image dobrohotnega vladarja, ki deli pravico po preprostem zakonu despotov - za poslušne nebesa, za neposlušne pekel. Tisti iz pekla ga zmerjajo s tiranom s Tigrisa, otrokom raja pa je oče domovine. Od leta 1979, ko je postal iraški predsednik, med svojimi rojaki nima več pravega političnega nasprotnika, vse potencialne je dal namreč že pobiti, v državi pa praktično nadzoruje vse segmente družbenega in političnega življenja.

Svojo politično kariero je začel v varnostni službi stranke Baas in leta 1958 sodeloval pri atentatu na pronasersko usmerjenega Abdel Kerim Kasema, ki so ga proglasili za izdajalca revolucije. Atentat je spodletel, toda Husein je iz dogodka naredil legendo, ki z njegovo preteklostjo razen osnovnega motiva nima dosti skupnega. Konec šestdesetih let je stranka Baas dobila v roke vse niti tedanjega političnega življenja v Iraku, Husein pa je od člana vodstva stranke preko namestnika predsednika sveta revolucionarne komande napredoval do njenega predsednika in do dosmrtnega predsednika republike. Njegov položaj v državi je trden, sorazmerno naklonjeno pa mu je tudi razmerje sil v arabskem svetu.

Zdi se, da se Husein popolnoma zaveda svojih možnosti v sedanji zalivski krizi. Teoretično je sicer napovedal vojno sam proti vsem, enotnim in združenim, v praksi pa se bodo stvari verjetno odvijale drugače. Odkar so namreč 3. avgusta iraške vojaške sile napadle Kuvajt, so ZDA pričele obsežno diplomatsko viхро za politični, ekonomski in seveda tudi vojaški odgovor predrznežu, ki ne more krotiti svojih apetitov. Pri tem pa se

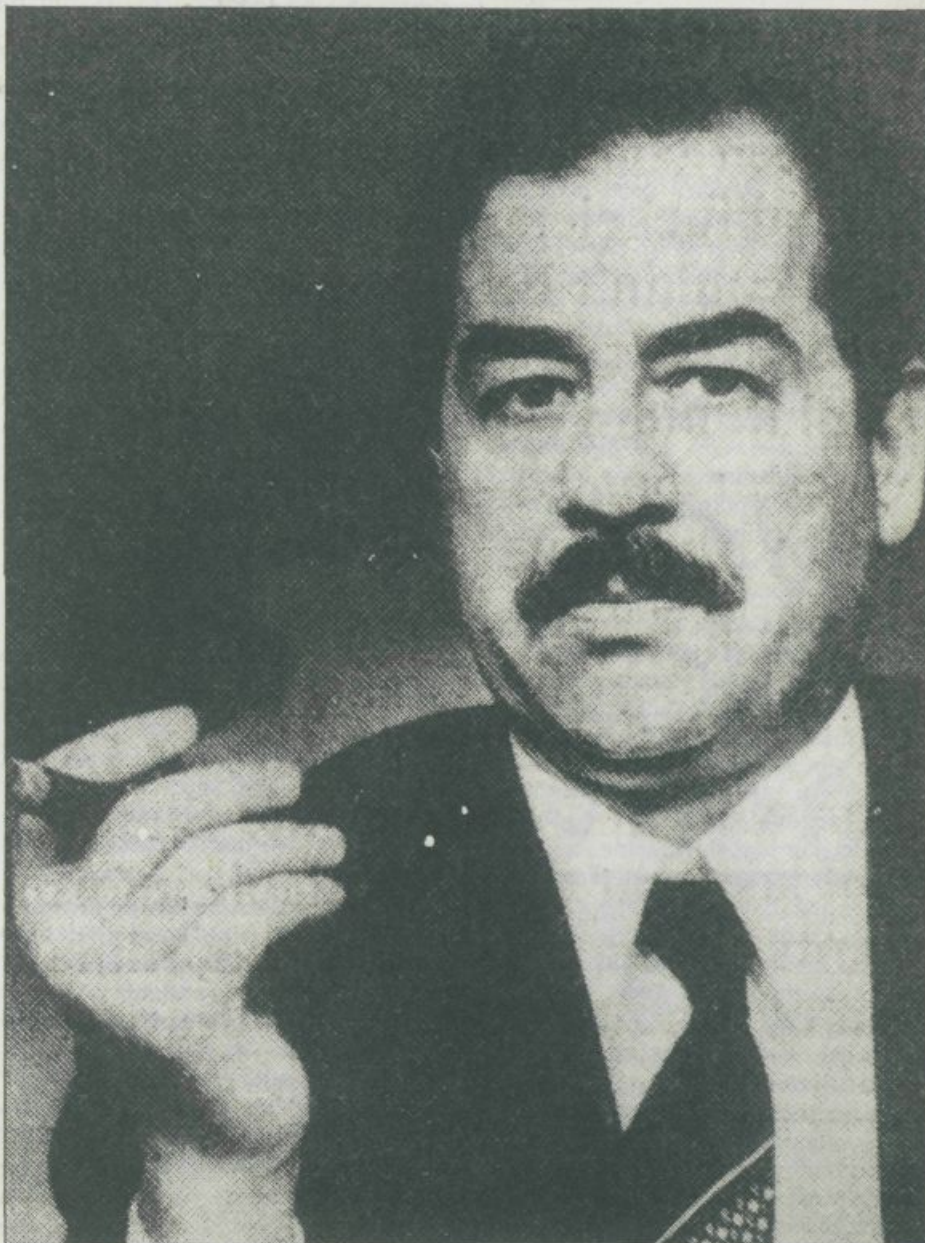

foto: Fotodokumentacija Delo

Čakajoč na Kadijevića

Septemberski rok, slovenskih fantov grob

Zgodilo se je to, česar smo se najbolj bali. Slovenija je spet na kolenih, Veljko Kadijević pa še naprej uspešno igra boga vojne. Celo tako suvereno, da na pogovore o nabornikih pošlje le svojega namestnika, beograjskega lakaja, drugače rojaka z Lovrenca na Pohorju, admirala Broveta, pa čeprav je slovenska delegacija v Beograd prispela v najmočnejši zasedbi. Da jih je gostil tudi premier Marković, bede ne more spremeniti v blišč, čeprav sta Peterle in Janša po prihodu na Brnik vneseno mahala s papirji, po katerih naj bi tokrat v Sloveniji ostalo 27 odstotkov vpoklicanih slovenskih vojakov. Nehote me to spominjano Nevilla Chamberlaina, ki je prodal Avstrijo in Česko, da bi takratnega boga vojne uspaval. Kakorkoli že, berača v hermelinu sčasoma vsi prepoznajo in čas bi že bil, sto dni je naokrog, da

Nekoč se je plazil proti Beogradu tovariš Šinigoj, danes roma gospod Peterle. Svet se vrti naprej, kakor vedno pa bodo kratko potegnili mladi fatje - pod sočnimi psovskami in zasmeševanji lastnega naroda bodo morali braniti preteklost. In v ta pekel, kjer je še slovensko petje nezaželeno, jih pošiljajo tisti, ki imajo polna usta prihodnosti. Pri tem še predobro vedo, da je peto vojaško območje tudi Kninska krajina in severni del Bosne, kjer je potrebna le iskra in nekaj napolnjenih uniform z zlatimi našitki, da stoletna bojna polja spet dobijo prepotrebne potoke krvi.

Tista manjša skupina, ki bo po že četrti letošnji kozmetični operaciji (vsakič le za pet odstotkov) ostala v matični republiki, pa se sploh ne zaveda, kakšno ponižanje jo šele čaka. Dolgo leto bo morala požirati prah, vsebino konzerv in žalitve, in to vse na ukaze v tujem jeziku. S častniki bo lahko občevala spet le v nedomači govorici, ker le-ti slovenščine niso večji, oziroma je nočejo razumeti. Fantom pa bodo še nadalje vbijali v glavo, da branijo Jugoslavijo in da je Slovenija le majhna pika na zemljevidu, ki jo lahko namesto pasje radosti poje vsak sosed.

Janez Janša je še nedolgo tega obljubljal vsemu vesoljnemu slovenstvu, da bo do konca leta v Sloveniji ostalo kar 95 odstotkov vseh slovenskih nabornikov, vendar po najnovejši beograjski kapitulaciji to niti teoretično ni več mogoče. Mladi slovenski vojaki, ki bodo morali Slovenijo braniti onstran Kolpe,

usposabljanja - to traja v različnih rodovih od tri do šest mesecev (izjemoma manj) - do konca decembra po večini še ne bodo zaključili. Pa tudi kasnejše premeščanje je povsem v rokah vojaške birokracije, ki so ji Janšine besede, prošnje, zahteve in moledovanja mar toliko, kot je bilo Leninu za nebesa. Čim bomo torej naše fante po tej najnovejši sramotni pogodbi poslali v vojaške kremplje, jih zlepa ne bomo dobili nazaj, na ponovno priložnost pa bomo morali čakati do naslednjega septembra.

»Zlepa jih res ne bomo dobili nazaj, zato pa jih bomo skušali zgrda!« je odločno zatrdil nek republiški poslanec, pri tem pa je verjetno pozabil, da so nekatere slovenske matere ta »zgrda« že doživele, a verjetno nikoli prebolele. Sinove so jim vrnil v svinčenih krstah, pa na lesene križe s ciriličnimi napisi tudi niso pozabili. Padli so za domovino, za Jugoslavijo seveda, le nihče ni pojasnil, na kateri fronti so se junaško postavili v bran sovražniku.

Bodo morali naši fantje ponovno bežati kot med vojno, ko so jih nasilno mobilizirali v nemško vojsko, ali se kot moderni rokovnjači skrivati po širnih gozdovih? Vse kaže, da jih bo gospod Janša, nenehno čakajoč na Kadijevića, mirne vesti poslal v tujsko legijo, tudi v tuje kraje, predvsem pa v tuje kremplje, kjer po večini mislijo, da je le mrtev Slovenec tudi dober Slovenec.

Gregor Preac

Mladost je norost...

Politični podmladki in šola

S čim se ukvarjajo mladi v političnih strankah?

Ko se je ZSMS transformirala v politično stranko, so ji (takrat še potencialni) politični nasprotniki med drugim očitali izdajo mlade generacije ter njenih specifičnih interesov. Vendar je ZSMS takrat dala pobudo za ustanovitev Mladinskega sveta Slovenije nove politične stranke pa so, kot je bilo pričakovati, poskrbele za svoj podmladek. Ti se seveda tega imena otepajo in trdijo, da so avtonomne politične organizacije, ki delujejo v okviru stranke. Vendar pa njihovo delovanje tega ne potrjuje.

In s čim se »mladi« v političnih strankah sploh ukvarjajo? MLIN (mladinska iniciativa pri SDZ) daje izjave o položaju žensk v naši družbi in piše članke, v katerih kritizira ZSMS-LS zaradi premoženja oz. lastnine, ki bi jo, kot pravijo, moral dobiti Mladinski svet Slovenije. Peter Volasko, glavni tajnik SDZ, sicer pravi, da so pripravljali tudi protest proti odhodu nabornikov na Kosovo, vendar pa jim je akcijo »speljal« Janša z odločitvijo, ki jo je podal v Skupščini RS. Pohvalil se je tudi s pobudo o razpravi novih slovenskih simbolov in da so člani DEMYC-a (Democratic youth of Europe).

Pri njim najbolj sorodni Socialdemokratski mladini so se največ ukvarjali z volitvami. Imeli so svoje kandidate, ki pa niso bili izvoljeni. Ustanovili so tudi Klub za invalidno mladino in se ukvarjali z legalizacijo prostitucije.

Bolj glasna demosova podmladka pa sta Slovenska kmečka mladina in Mladi krščanski demokrati.

Mladi kmetje so že od začetka tesno povezani s Slovensko kmečko zvezo. Pripravili so t.i. mlečni štraj, dali na sekretariat pobudo o služenju vojaškega roka v Sloveniji, se ukvarjali še z nekaj manjšimi projekti, predvsem pa sodelovali na volitvah. V Skupščini imajo tudi svoje poslance.

Tudi Mladi krščanski demokrati so se ukvarjali z volitvami, poleg tega pa so ustanavljali še razne interesne skupine, klub Mladih krščanskih demokratov ter uspešno izvedli nekaj poletnih taborov. Tudi oni so člani DEMYC-a.

Ostale stranke posebnih oblik organiziranosti mladih nimajo, razen stranke opozicije, CK ZKS-SDP, v okviru katere deluje Demokratični forum - gibanje za življenje. Ti niso dajali nobenih izjav, pač pa so se ukvarjali s konkretnimi projekti, kot so: raziskava za osvetlitev problemov zbiranja odpadkov pri gospodinjstvu in možnost inovativnega delovanja, raziskav in razvoja, ukvarjajo se z vprašanjem družbenega priznanja mladinskega turizma...

Kaj konkretno pa so vse te organizacije naredile na področju šole?

Demokratični forum je ustanovil Akademski klub, ki se ukvarja s šolsko problematiko. Organizirali so Hyde Park o srednji šoli in uspešno izpeljali raziskovalno nalogo ter okroglo mizo z naslovom Križi in težave dijaškega stanu.

Ostali pa še vedno nič konkretnega. Mladi socialdemokrati so se udeležili pogovora z UK-jem na temo, kaj hočejo študentje od Demosa in pa Hyde Parka o srednji šoli; MLIN-ovci pravijo, da je tako in tako minister za šolstvo iz njihove

stranke in da dela tudi po programu SDZ; Mladi krščanski demokrati so pripravili skupaj z ministrom za šolstvo par okroglih miz; Mladi kmetje pa se zavzemajo za vrnitev prostora kmetijskim srednjim in višjim šolam ter za višjo raven teh šol.

Za konec pa morda le to. Ko so funkcionarji ZSMS n kongresu v Portorožu novembra lani razlagali, kako bo ZSMS tudi kot stranka šoli posvečala veliko pozornosti, ji kar ni bilo verjeti. Izkazalo pa se je, da največ časa šoli namenja ravno ZSMS-LS (pa čeprav bi tudi ta za šolo lahko naredila kaj še bolj konkretnega).

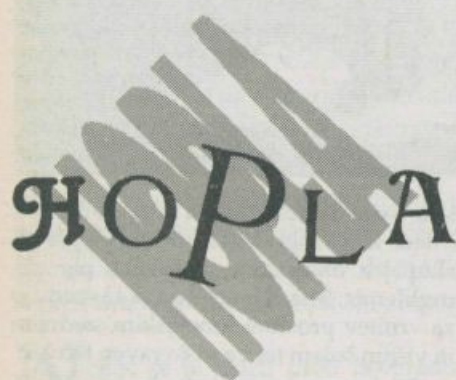
Alenka Kunaver

NOVI ROCK 9000

1. It's not for sale
(Laško) ob 20.10
2. Bila - Bila - Bila
(Pristina) ob 20.40
3. Obojeni program
(Novi Sad) ob 21.10
4. Partibrejkers
(Beograd) od 22.00
5. Oyster band
(Velika Britanija) od 22.40

Naši južni bratje (danes nam ostajajo samo še NDH-jevci, pardon, HDZ-jevci) poznajo ob takih izjavah lep rek: »Sanja svinja kukuruz.« Tudi mi se ne predajmo sanjam. Upamo le, da ta, ki ga bo Univerza zaposlila, ne bo tako nesposoben kot večina delavcev na njenem sedežu. Sicer pa, narod ima takšno vlado, kakršno si zasluži, ergo, študentje imamo takšno vodstvo, kakršnega si zaslužimo. Tu nam niti sam nebeški oče ne more pomagati. Sami pa smo preveč brezbrizni, da bi kaj spremenili. Pa dost' jamranja!

TRIBUNINE ČESTITKE VSEM ŠOLARJEM, KI PRVIČ ALI PA ZNOVA PRESTOPAJO ŠOLSKI PRAG!!!!!!

VSTOPATE V ŠOLO, KI JE IZ ČASOV MARIJE TEREZIJE, ZATO NAJ VAM USPEHI, KI JIH BOSTE DOŽIVLJALI, NE STOPIJO PREVEČ V GLAVO, PRAV TAKO PA NAJ VAS NE POTREJO NEUSPEHI, SAJ SO RAZISKAVE O NADARJENIH OTROCIH POKAZALE, DA NADPOVPREČNO NADARJENI PONAVALI NE DOKONČAJO NITI SREDNJE ŠOLE, ČE PA ŽE PRIDEJO NA FAKS, ZELO TEŽKO PREŽIVIJO MED ARMADO POVPREČNEŽEV NA OBEH STRANEH...

TO SEVEDA NE POMENI, DA SE NI TREBA UČITI. UČITI SE MORAMO PREDVSEM ZASE, ZA SVOJE ŽIVLJENJE, SAJ JE TO OSNOVNI NAMEN UČENJA... ZDAJ, KO SE NAM NI VEČ TREBA UČITI ZA TO, DA BOMO BOLJE SLUŽILI DOMOVINI.

KONEC PRIDIGE!

A M E N

Pojasnilo, opravičilo ali tisto, kar boste sami presodili, da je!

V prejšnji številki TRIBUNE, torej 12., je bilo na 23. strani objavljeno sporočilo študentske organizacije v Ljubljani. Podpisano je bilo takole: Za predsedstvo ŠO Univerze v Ljubljani: Samo Resnik, kar je seveda napaka. Za to napako se seveda iskreno opravičujemo, čeprav nam še danes ni jasno, kako je do nje sploh prišlo. Ime Sama Resnika je nekdo vtikal v računalnik potem, ko je bil tekst že lektoriran in tudi korigiran. Za tiste, ki ne vedo, v kakšnih razmerah nastaja TRIBUNA, je to verjetno zelo čudna informacija, za nas pa ne. Celotno uredništvo TRIBUNE ima za svoje delo na voljo eno sobo, veliko približno 15 m², in souporabo lesene niše na hodniku, v kateri ima svoj računalnik in še enega v souporabi. Ključke od te niše ima pol »Kersnikove«, tudi Samo Resnik. Tako je lahko to imel vpisal tudi kdo, ki sicer s TRIBUNO nima nič skupnega. Najbolj užaljen je bil seveda Feliks Srečko Cigler, ki je v odsotnosti Andreja Pozniča vodil ŠO in tudi požegnal

omenjeno sporočilo. Še največji hec pa je v tem, da je sporočilo po dikciji in nekaj drugih znakov res napisal Samo Resnik. To je v pogovoru z odgovornim urednikom TRIBUNE gospod Cigler tudi »priznal«. Jabolko spora torej ni v tem, da je nekdo posvinjal sporočilo z Resnikovim podpisom, ampak v tem, da Resnik piše sporočila tudi za novo vodstvo ŠO. Če je to komično ali tragično ali pa vsakega nekaj, naj presodijo člani študentskega parlamenta, če bodo o stvari imeli poleg vseh ostalih problemov čas govoriti.

Nam je seveda zelo žal, da je do tega sploh prišlo in se čutimo krive le v toliko, da v tiskarni pred zadnjim pregledom tekstov tega nismo opazili. Kdo pa je to packarijo storil, bi radi vedeli tudi mi, ker nam na podoben način lahko stori še kakšno večjo. Če bi bila soba samo naša, bi krivca med nami samimi zagotovo našli.

Pa lep pozdrav in še enkrat: pardon, gospod Cigler!

Od srca se Vam opravičujemo, če smo krivi ali pa ne!

Uredništvo

1600,00 DINARČKOV ZA VPIS NA SREDNJE, VISOKE IN VIŠJE ŠOLE - LAŽ ALI RESNICA?

Ko je na zadnji seji republiške skupščine »študentski« poslanec Roman Jakič - Jaka v našem imenu vprašal, kaj se dogaja s takoiimenovano participacijo, mu na vprašanje niso odgovorili. Dolžni so mu odgovoriti do naslednje seje, do tedaj pa ... Ne bi se čudil, če bi bila to resnica, saj ob tako slabem vladanju naše demokratične oblasti lahko marsikaj pričakujemo. Namesto da bi zadeve uredili sistemsko, t.j. bolje organizirali delo in odpustili nesposobne, storijo tisto, kar je najlažje storiti. Preprosto rečejo: »Daj pare!« ... kot tudi drugod na Balkanu. Pa naj še kdo trdi, da Slovenci nismo na Balkanu, če že ne geografsko, pa, kar priznajte si, kulturno...

ŠOLE SO DOBILE NAVODILA, NAJ IZ UČILNIC UMAKNEJO VSA ZNAMENJA PREJŠNJE OBLASTI, TODA, ALI BODO NAŠI ZANAMCI ZATO KAJ BOLJ »NEIN- DOKTRINIRANI«?

Kakšno bedasto vprašanje, saj to že vsak bedak ve. NE!

Vzgojnoizobraževalni proces je najprej odvisen od učiteljev in nato šele od učbenikov in raznih znakov. Kot je videti, pa na tem področju ne bo prišlo do nikakršnih sprememb. Sicer pa dajmo ministru in novi ekipi čas, šolstvo ni industrija, pa čeprav bi nekateri radi, da prav to postane.

Zoltan

Zdi se mi, da tudi sam minister ne ve, koliko jih bo poslej služilo vojake v Sloveniji. Kolegica iz njegovega ministristva mi je šepnila, da je po prihodu iz Beograda vso noč prebedel in premikal figurice v smeri severozahod. Nikakor pa jih ni mogel prešteti. Proti jutru je dal »uzbuno« Borštnerju, ki je ugotovil, da bo v Sloveniji le tretjina slovenskih vojakov. Kolegica mi je še povedala, da je minister Janša za nagrado zrihtal Borštnerju izpit iz SLO in DS na FSPN.

Slišati pa je, da bo nova oblast zrihtala tudi dvojno državljanstvo. V Ljubljano so namreč prišli jokat naši politični emigranti, ki so veliki reveži in sploh zapostavljeni. Zamislite si našega rojaka, ki zaradi geografske in splošne oddaljenosti ne more odločati o usodi slovenskega naroda, dasiravno je Slovenec. In v matici je toliko Neslovencev, ki nekompetentno odločajo o Sloveniji.

Zelo se jezim, ko slišim govoriti, da med Slovenijo in Srbijo ni več nikakršnih povezav. Tako kot so o usodi hrvaških Srbov in njihovi avtonomiji odločali tudi Srbi iz Srbije in širše, bodo poslej o usodi Slovenije odločali tudi Slovenci iz Amerike in širše. In v tem vidim prve konkretne rezultate zunanega ministristva in ministra g. dr. Rupla. O tem, kdaj se je g. dr. Rupel pogovarjal z Raškovićem in Miloševićem, nimam informacij. Je pa očitno, da bomo v Sloveniji uporabili recept za srbski pasulj.

In končno, zakaj pa ne? Zakaj ne bi smeli tudi Slovenci iz Amerike in širše glasovati na volitvah? Saj so tudi oni prispevali k zmagi demokracije na nedavnih volitvah. Če jih komunisti ne bi toliko po vojni pobili in če jih še več ne bi iz krvavih jam pobegnili, potem letos v Sloveniji ne bi slavila demokracija. Torej je v novem demokratičnem redu tudi njihov kapital. In ker prehajamo iz komunizma v zgodnji kapitalizem, zahtevajo naši rojaki dividende. In prav je tako. Če so g. Peterletu podarili toliko in toliko zelenih bankovcev, potem imajo kot investitor vse pravice, ki jim pripadajo iz tega naslova. To so: sodelovanje na periodičnih, poštenih, večstrankarskih in demokratičnih volitvah, odkrivanje doslej še neznanih jam, iz katerih so bežali, postavljanje

P O D SKUPŠČINSKIMI KLOPMI

foto: Tomi Drozg

Ker so skupščinske kolegice in kolegi večinoma na počitnicah, je pod in na skupščinskih klopeh mirno. Vsaj do septembra. Si jih predstavljam, kako čofotajo v morju z Delom v roki in prebirajo o cadovih svojega dela. In se počutijo suverene. Verjeti moramo v svoje moči, je dejal legenda proletarske revolucije, Lenin, in občutek imam, da je slovenska oblast to vzela zares. Predvsem njen obrambni minister, ki je diplomiral iz premikanja figuric na vojaški karti. In ker je verjel v svojo geopolitično (pre)moč, se je podal v Beograd. Oborožen s premierom Peterletom, katerega je postavil v prvo napadalno linijo, Janša pa je bil v »pozadini«. Vsaj tako me je podučil moj soprog, ki je vojake služil v Peči. Kje jih bo služil moj sine, ki jih ima šele sedem, pa ne vem. Prav tako ne vem, koliko slovenskih fantov bo vojsko služilo v Sloveniji, koliko na Hrvaškem, koliko v Srbiji in koliko na Kosovu.

spomenikov in spominskih obeležij...

Kolegica s Tomšičeve 5 pa mi je dejala, da pripravlja opozicija nov predlog. Dvojno državljanstvo da, ampak z reciprocitetnim načelom. Primer: če bo tisoč Slovencev v ZDA dobilo dvojno državljanstvo, potem bo tisoč Slovencev v matici imelo tudi slovensko-ameriško državljanstvo. Ta količina pa bi se porazdelila skladno s številom mest v parlamentu. Torej bi največ dobil Demos. Verjetno bo opozicija predstavila ta predlog na septembrskem zasedanju skupščine.

Predlog se mi zdi povsem konstruktiven. Namreč: če v Sloveniji ne bi bilo petinštirideset let komunističnega totalitarizma, zaradi katerega je zbežalo nemalo pridnih slovenskih rok, potem Amerika, Argentina, Kanada in Avstralija ne bi dosegle takšne stopnje razvoja. Tudi to je dediščina starega režima, s katero mora nova oblast računati. In od nje tudi nekaj iztržiti. Če se je Janez v ZDA povzpел od čistilca oken do lastnika podjetja ze čiščenje sanitarij, potem je tu viden tudi delež starega režima, ki je zasebno iniciativo zatiral. Sprostila se je šele v Ameriki in seveda po aprilskih volitvah tudi v Sloveniji.

Skratka, vse možnosti so še odprte. Ne ve se tudi, kako bodo reagirali v State Departmentu, ko bo - predpostavimo - prišel g. dr. Rupel h kolegu Bakerju s seznamom Slovencev za dvojno državljanstvo, na katerem bodo tudi komunisti. S sosedo sva stavili, da bi g. dr. Rupel postal rdeč.

Vsekakor pa je treba upoštevati tudi posledice, ki bi jih povzročilo morebitno preseljevanje Slovencev v Slovenijo, prevsem posledice, ki bi se odrazile na slovenski narodni biti. Te bi bile takšne:

- kanadski Slovenci bi v matici bolehali zaradi klavstrofobije, saj je dežela v primerjavi s prostrano Kanado majhna;

- ameriški Slovenci bi mcdonaldizirali tipično slovensko prehrano (žgance, čevapčice in ražnjiče);

- argentinski Slovenci pa nemudoma zamenjali trenerja ljubljanskih nogometašev, Šoškiča.

Toda, don't cry Argentina, Slovenci bodo še vedno pri tebi.

Jeklena Magnolija

To, kar vidite na sliki, je izginula žara Pepce Kardelj. Kogar zanima, kako izgleda od blizu, naj si jo pride pogledat na TRIBUNO!

TRIBUNIN FOTO LABOR

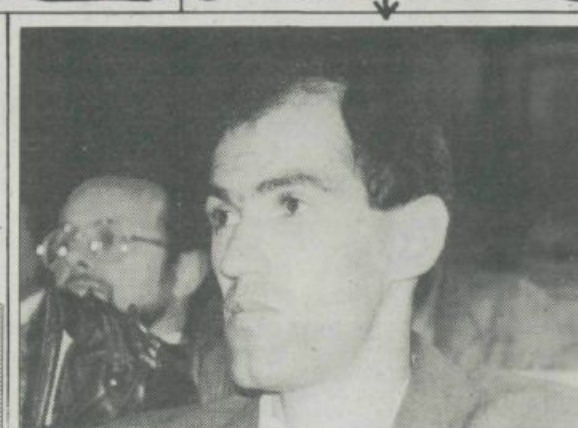

Dimitrije Rupel že 27 ur, 43 minut in 52 sekund ni odpotoval nikamor, kjer bil lahko nastavlil svoj narobe obrnjeni klobuk.

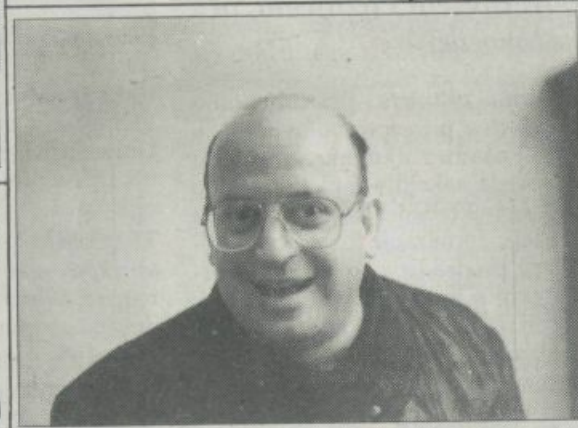
Janez Janša je uspel v celoti: najprej so se mu režali v gobec, ker je grozil urednikom, ki so še zmeraj vsi na svojih starih stoli, nato so ga elegantno razorožili, sedaj pa so ga končno utišali: ne samo, da bo v 5. armadnem območju služilo 25 % slovenskih nabornikov, ampak jih bo po zadnjih vesteh služilo 30 %. Hja, nekako je pač treba zafilati kninsko kasarno...

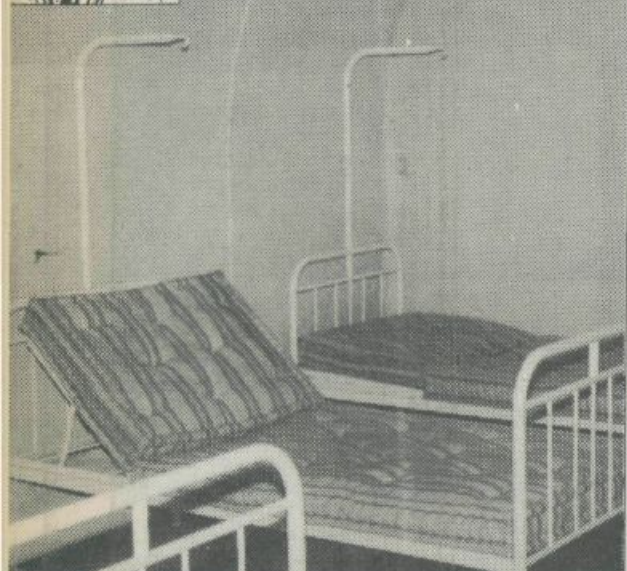
Slovenija trenutno premore samo dva prava trobila: Demokracijo, last ljubljanskih študentov, sicer še zmeraj v rokah Bojana Korsike (prvi z leve), in Evropo. Po ideološki čistosti trenutno vodi Evropa, po številu zamenjanih urednikov pa Demokracija. Toda tudi na tem področju jo Evropa poskuša dohiteti. Ravno kar žagajo Bojana Požarja, kar bo prvi primer v zgodovini komunizma, da bodo nekoga odstavili zaradi nesposobnosti.

Včasih nas je ob Kuraltovih, kjer jih kolov takoj po najboljšem vmesnem času padel bes in kmalu bi ga izgnali iz reprezentance. Le ne bo nobenega, ki bi jahal kol po najboljšem vmesnem času, ampak bodo jahali kole iz lukenj, ki jih bo pred njimi naredilo tistih 60 tekmovalcev s štartne liste pred njimi...

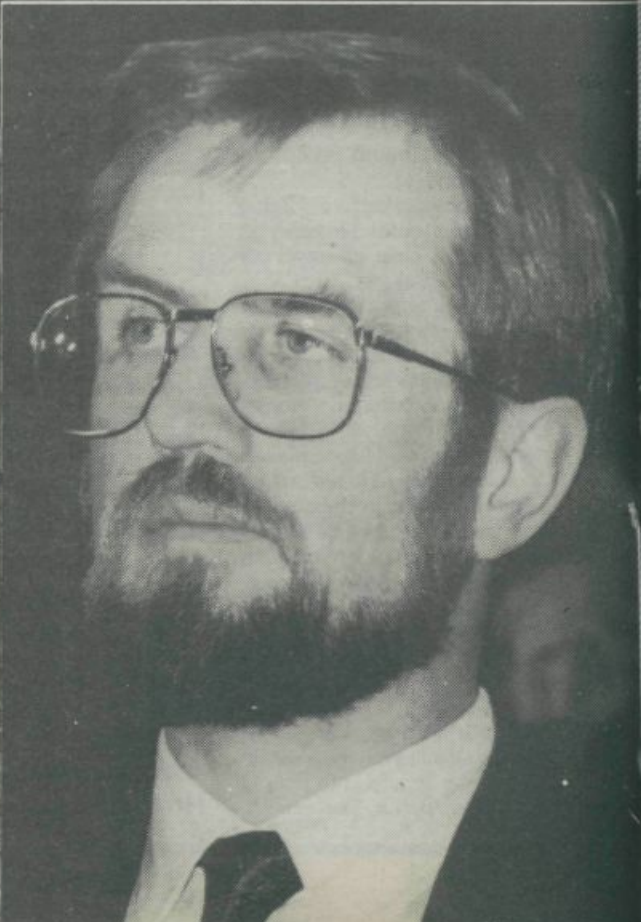
Mladen Aleksander Švarc, prevajalec, filozof, podpredsednik jugoslovanskega filozofskega združenja, ki sicer še nima diplome, nekdanji član predsedstva krščanskih demokratov žid in človek, ki ob vsem tem nima kaj delati, je napisal paranoično humoresko na temo antisemitizem v Sloveniji. Poslal jo je naravnost na ljubljansko tožilstvo, v katerem ponovno zahteva nekaj glav zaradi antisemitskih zločinov. Če je tožilec odstopil od pregona odgovornega urednika TRIBUNE, to še ne pomeni, da bo imel mir pred Švarcem. Tudi ga ne bo imel Borut Meško, ki ga Švarc ovaja zaradi članka v TRIBUNI.

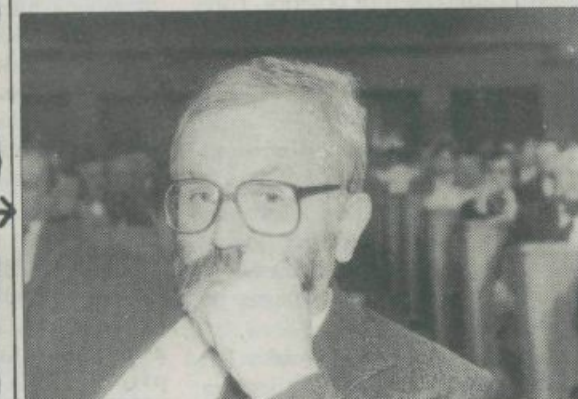
Šušlja se, da bo nova vlada reševala stanovanjski problem tako, da bo najprej zaplenila stanovanja tistim ministrom, ki imajo več kot eno družbeno stanovanje. Izgovora, da se ne razume z ženo, seveda ne bodo akceptirali.

Ko je slovenski premier g. Peterle pred dnevi nastopil v televizijskem Žarišču, je za njegovo varnost skrbelo kar precej ljudi. Trije televizijski varnostniki, Peterletov osebni šofer - čuvaj, pred stavbo pa sta stražila dva mladca iz Bavčarjeve garde. Najbolj pa je g. Peterleta varoval urednik informacijskega programa g. Lipušček. Kdo ve, zakaj?

Iz najbolj obveščenih virov: slovensko gospo-darstvo ima na vsakih 100 din akumulacije 431 din izgube. Japonski premier bi v takem primeru napravil harikiri. Le kaj bo storil gospod Mencinger?

To je letalo, iz katerega je izstopil Dimitrije Rupel na svojem povratku iz Amerike, ko še ni bil zunanji minister. Svečan sprejem na letališču mu je priredila gospa Meta Rudolf, ki je tedaj že slutila, da ob njem lahko postane podministra za turizem. Svečano kosilo je bilo na gradu v Mokricah.

Emil Milan Pintar, mandatar komunistične vlade v senci, je Peterleta obtožil, da se njegovi vozijo privatnimi letali v Švico. Premier v senci je očitno pozabil na star slovenski pregovor: Ne se drugih po sebi!

VROČA JESEN V ŠTUDENTSKEM PARLAMENTU

Študentsko organizacijo in njeno začasno predsedstvo čaka naporna jesen. O tem, kaj je bilo že postorjenega in o načrtih za naslednje študijsko leto, smo se pogovarjali s predsednikom Študentskega parlamenta in začasnim predsednikom predsedstva, Andrejem Pozničem, in z Miranom Gombačem, članom statutarne komisije.

TRIBUNA: Andrej, pred kratkim si se vrnil z delovnih počitnic. Kaj pomembnega se je zgodilo s Študentsko organizacijo med počitnicami?

POZNIČ: Največ energije in časa smo posvetili Zakonu o Univerzi, pri katerem je najbolj aktivno sodeloval Danilo Goriup. Sodelovali smo tudi pri urejanju razmer v Študentskem centru. Znotraj organizacije pa je imela največ dela statutarna komisija, ki je pripravila podlago za to, da se ŠO spremeni v nekaj trajno urejenega. Ne pa tako kot sedaj (sicer potrebno), a nezaželeno: predsednika parlamenta in predsedstva v moji osebi. Poslance sem o vseh pomembnih rečeh obvestil in jih povabil na oktobrsko zasedanje parlamenta. September bo pretekel v pripravi za sprejem osnovnih dokumentov ŠO in pri angažiranem sodelovanju glede Zakona o Univerzi.

TRIBUNA: Kaj je statutarna komisija pripravila?

GOMBAČ: Komisija je pripravila Ustavo ŠO in Pravilnik o volitvah predsedstva. Ta dva dokumenta naj bi predstavljala osnovo za razvoj ŠO. Seveda bodo do 15. oktobra potekale dopolnilne volitve za poslance v parlamentu, saj še nimamo predstavnikov z vseh fakultet. Z njimi bomo dopolnili sestavo parlamenta. Pripravljamo tudi Pravilnik o finančnem poslovanju ŠO, v katerem bodo določena pooblastila delavcev in način porabe sredstev. Pripravljamo tudi t.i. WORKSHOP, kar pomeni določeno odprtost in konkurenčnost projektov znotraj ŠO.

TRIBUNA: Kdaj pa bodo volitve članov in predsednika Predsedstva ŠO?

GOMBAČ: Volitve predsedstva bodo

predvidoma oktobra. Pri teh bomo upoštevali dva principa: volitve list in vsakega posameznika hkrati. To bo volitve seveda nekoliko zapletlo, a bodo zato bolj demokratične. Razdeljene bodo na dva dela: formiranje list s potencialnimi člani predsedstva in nato še formiranje ekip s predsedniki. Predsednik bo izvoljen sam, nato pa še njegova ekipa, ki jo parlament potrdi ali zavrne. Seveda se bo glasovalo o vsakem posamezniku. Če parlament kakšnega ne potrdi, potem bo imel predsednik teden dni časa za zamenjavo. Lahko pa tudi odstopi. Torej bo predsednik v bistvu mandatar za sestavo predsedstva. Seveda so to vse še predlogi, ki jih bo obravnaval parlament na prvem oktoborskem zasedanju.

TRIBUNA: Zakaj ste se odločili za takšen način volitev?

GOMBAČ: Dva razloga sta, ki sta nas vodila pri oblikovanju takšnih predlogov: odprtost in programska usmerjenost kandidatov. Brez pravega programa ne bo možna kandidatura.

TRIBUNA: Bo parlament deloval v isti sestavi ali pa boste razpisali volitve za nove poslance?

POZNIČ: O tem bo odločal sam parlament. Začasna pravila omogočajo podaljševanje mandata poslancem vse tja do naslednje jeseni. Ker smo sredi reorganizacije, ker bomo izvedli dopolnilne volitve na fakultetah, ki nimajo svojih poslancev, in zaradi kontinuitete dela bo parlament verjetno ostal v nespremenjeni sestavi.

TRIBUNA: Kako boste sprejeli letošnji kontingent brucov? Jim pripravljate kaj posebnega?

POZNIČ: Tik pred tiskom je zdaj še

tradicionalni koledarček za bruce, ki vsebuje vse pomembnejše informacije o Univerzi in naši organizaciji. Ostalo pa naj bo izziv novemu predsedniku predsedstva.

TRIBUNA: V svojem prvem intervjuju si napovedoval, da boš stavbo na K4 najprej dobro očistil. Ali s z ostanki UK dokončno pometel?

POZNIČ: Bolj malo. To bodo storila predvsem nova pravila ŠO. Napravili smo rošado na Časopisu za kritiko znanosti (odgovorni in glavni urednik sta zamenjala mesti). Z Radiom Študent se bomo začeli pogovarjati. Pred poletjem smo rešili tudi problem s Študentskim servisom, kjer smo težave s plačili uredili, tako da ni prišlo do stavke. Na SŠ pa so končno začeli delati z računalniki. Ustanovili smo tudi rezervni sklad za izplačevanje honorarjev uporabnikom SŠ.

TRIBUNA: Življenjski stroški študentov, vsaj napovedi so takšne, bodo izjemno narasli. Govori se tudi o 100 % zvišanju stanarin. Kako je ŠO pripravljena na morebitno nerazpoloženje med študenti?

POZNIČ: O socialnih vidikih študentskega življenja dosedaj še nismo preveč razmišljali. Ni dvoma, da se bomo pri tem angažirali. Nočemo zamuditi nobene priložnosti. Seveda pa morajo biti tudi sami študentje bolj aktivni, predvsem organizirane skupine se morajo vključevati v ŠO. Vrata so jim vedno odprta. V ŠO že imamo zdravo konkurenco, iz katere črpamo kompromise, ki so se pokazali kot uspešni.

Branko Čakarmiš

NA POTI JE JUNIOR ENTERPRISE

V sklopu Študentske organizacije v Ljubljani se za študente odpira nov način pridobivanja del à la Študentski servis. V tem primeru je posrednik Junior Enterprise, podjetje, ki ga vodijo in upravljajo študenti. S tem smo dobili dve muhi na en mah. Ne samo, da si študenti pridobivajo prepotrebno praktično znanje z delom v Upravnem odboru Junior Enterprise, ampak so člani podjetja hkrati »delničarji« in samostojno odločajo na Zboru članov, kdo izmed njih naj bi vodil podjetje. Član postaneš tako, da se vpišeš v podjetje in plačaš minimalno članarino.

Junior Enterprise je organizacija, ki zagotavlja študentom dodatno strokovno izpopolnjevanje v času študija na osnovi sodelovanja s podjetji, z izobraževalnimi in raziskovalnimi institucijami, z opravljanjem raziskovalnih nalog. Raziskave naročajo podjetja in svoje želje posredujejo Upravnemu odboru Junior Enterprise, ki od naročnika pobere vse potrebne informacije glede načina izvedbe raziskave. Potem se izbere med člani tistega, ki bi bil sposoben izvesti strokovno analizo za določenega naročnika. Če je študent pripravljen izvesti to delo, se pristopi k podpisu pogodbe.

Smisel ustanovitve takšnega podjetja vidimo predvsem v dodatnem izobraževanju študentov na področju praktičnih del iz njihove stroke v času študija. Pomanjkanje aplikativnih del v času študija je vprašanje št. 1 na ljubljanski Univerzi. Vse preveč je izobraževalni proces usmerjen v memoriziranje in pozabljanje, ter pripravo na naslednji zipit. Sodelovanje med industrijo in Univerzo je že od nekdaj živahno, vendar pomanjkljivo. Kontakti se vzpostavljajo v glavnem med fakultetami (profesorji) in industrijo. Študenti so odrinjeni od zaslužka, pa čeprav je mnogo takšnih, ki sodelujejo pri teh raziskavah s svojimi seminarskimi in diplomskimi deli. Še najbolj žalostno pa je to, da mora študent seči globoko v lasten žep zato, da si pridobi literaturo in substanco za izvedbo svoje raziskovalne naloge. Z ustanovitvijo Junior Enterprise bi se ta monopol nad znanjem razbil in tudi profesorji bi bili vzpostavljeni kruti resničnosti trga.

Avtor diplomskega dela ali seminarja bi moral biti po vseh kriterijih edini pravi sogovornik pri prodaji svojega izdelka. Priznati pa moramo, da so bila velika sredstva vložena s strani družbe za njegovo izobraževanje in da je pri izvedbi naloge pomagal profesor s svojim mentorskim delom. Vendar se ne moremo strinjati s tem, da za svoje delo ni delno poplačan, če je bila naloga izvedena v namene izboljšanja nekega izdelka nekega podjetja. Fakulteta torej izkorišča študente v svoje privatne namene in ali se denar, ki ga tako zasluži, vrača v posodobitev laboratorijev in učnih pripomočkov.

Suženstvo študentov mora prenehati. Da se preneha s takšnim načinom dela je potrebno izbojevati na zakonskem področju zaščito avtorskega dela študentov. Ni samo profesor avtor, ampak so v zakulisju tudi študentje.

Jernej Videtič

ODGOVOR MNENJU MDK NA NAŠ STATUT

Naj čisto na kratko navedem razloge, ki so nas privedli do današnjega položaja v naši organizaciji:

1. Organizacija smo zato, ker je namen našega delovanja globlji kakor delovanje kakšnega društva. Tudi Vaš odpor proti nekemu imenu se mi ne zdi upravičen, čeprav nosi ime (organizacija) dediščino še vedno umirajočega preteklega sistema. S tem se moramo naučiti živeti, še bolj pa take predsodke premagovati.
2. O avtomatičnosti članstva smo imeli tudi sami najdaljše in burne razprave. Odločili smo se za avtomatizem, ki nam omogoča delovanje. Danes je pač večina študentov popolnoma brezbrizna do javnega dela. Tako pa omogočimo, da lahko sodeluje vsak, ki to želi, in da tudi vse organizirane skupine (tudi tiste na svetovno-nazorski podlagi) prispevajo svoje zamisli. Volitve pa jim dajo med študenti določeno podporo. S tem, da so vrata odprta vsem, ki to želijo, se ustvari prostor za konkurenco. Kdor ne želi sodelovati, mu ni treba. Kje je tu prisila?
3. Način financiranja sledi iz delovanja. Ne zdi se mi nujno, da je v temeljnem dokumentu, ker bi drugače kmalu postal debela knjiga (npr. Ustava SFRJ).
4. Tudi sam se strinjam z Vami, da se mora ŠOU drugače udeleževati, kakor je to delala UK ZSMS. VPRAŠAM PA VAS, KAKO BOMO TO LAHKO NAREDILI, ČE SE VI NOČETE UDELEŽITI ŽIVLJENJA ŠOU-A IN PREPUŠČATE TO POLJE TISTIM, KI GA OBVLADUJEJO ZADNJIH ŠTIRIDESET LET?

Andrej Poznič,
predsednik Študentskega parlamenta
Univerze v Ljubljani

UNIVERZA SE PREDSTAVLJA...

PRAVNA FAKULTETA

ali kam je zabredla naša pravica!

Ignorantia iuris nocet

Kako definirati pravo?

Mogoče je pravo tehnica, ki jo drži slepa gospodična v tresočih rokah.

Če je tako, potem je vaga goljufiva.

Če je »država tovarna prava«, kot uče na fakulteti, potem pravo ni institucija, narejena za ljudi, temveč proti njim.

Mogoče drži samo trditev »kjer se konča etika, se začne pravo«. In obratno.

Kje v Ljubljani lahko dobiš potrdilo o poznavanju pravice?

Pravo mesto za to je Pravna fakulteta s sedežem na Trgu osvoboditve. Temačna, vendar lepa siva palača je namenjena mladim ljubiteljem reda in pravičnosti. Štiri leta študija v prenapolnjenih učilnicah so skoraj dovolj, da iz mladega nadobudneža napravijo malce manj mladega pravika, ki je v ponos družine (to ni sarkazem, postavite se poleg Kardeljevega, od golobov pokakanega kipa ob času podelitve diplom in videli boste objokane starše, ki s ponosom zro na svoje pravkar diplomirane potomce) in je zagotovilo družini, da bo tudi v prihodnosti obstajala toliko željena pravna država.

Malce iz zgodovine Pravne fakultete

Pravna fakulteta praznuje jubilejnih sedemdeset let. Glede na podobne visokošolske ustanove po svetu je naša fakulteta še v otroški dobi, kar pa nikakor ni kriterij za kvaliteto. Če ne drugega, je mladost vedno malce revolucionarna.

Začetek ni bil ravno blesteč, saj je najprej obstajala samo kot vzporedna »stolica« pri zagrebški Pravni fakulteti s katedrami za civilno, kazensko in upravno pravo. Leta 1919 so bili imenovani prvi štirje redni profesorji, od katerih je eden zavrnil ponujeno sodelovanje, drugi pa ni nikoli predaval.

Obdobje med vojnama je bilo predvsem v znaku širjenja fakultete in strankarskih bojev na Univerzi, ki so imeli velik vpliv tudi na študente prava. Med študenti in tudi profesorji so se izoblikovale ideološko povezane skupine, ki so si bile v stalnem nasprotju, rezultat tega pa je bil viden v prvih dneh osvoboditve, ko profesorji, kot je bil Ciril Žebot in njemu podobni, h krščanskim tradicijam nagnjeni visokošolski delavci, niso bili več zaželeni.

Revolucija je storila svoje tudi na Pravni fakulteti.

Preteklo je precej časa do ugotovitve, ki jo je na kratko izrazil eden od prvih štirih profesorjev na tej šoli:

»Pozitivno pravo in revolucija sta pojma, ki logično drug drugega izključujeta.«

Povožno obdobje je čas spreminjanja družbe, pri tem pa seveda pravo neizogibno sodeluje. Konec koncev je spreminjanje tudi eden od njegovih latentnih namenov.

Spreminja se predmetnik. Najmanj spremenjen je tako imenovani klasični del pravnega sistema (obligacijsko pravo, zasebna lastninska razmerja in delno kazensko pravo).

Rimsko pravo je nespremenjeno.

Ravno tako pomembno je spreminjanje strukture študirajočih glede na spol. Delež nežnega spola je z nekaj odstotki pred vojno konstantno rasel do visokih 60 - 70 odstotkov v sedanjem obdobju. O tem kroži po fakulteti anekdota o predvojnem profesorju, ki je v času naraščanja števila študentk mirno izjavil: »Gospodične, tista, ki si je prišla na to fakulteto iskat moža, naj ostane, ostale lahko odidejo«. Še en izraz moškega šovinizma? Ne, samo direktno izraženo mnenje, ki ga sedaj družba skriva za tem, da se sodišča pri izbiri pripravnikov raje odločajo za kandidate moškega spola.

Kaj pa je to - študent?

Študent je oseba, ki ji je uspelo opraviti sprejemne izpite, hodi na predavanja (ta pametnim ni treba) in oddaja prijavnice za izpite, ki jih poskuša opraviti. A tu je kavelj. V prijavnica. Oddane morajo biti mesec dni pred razpisanim rokom za izpit, pri tem pa mora biti kandidat kar najbolj priazen. Ne na izpitu. Pri tajnici, ki prijavnice sprejema. Če ne, se prijavnice izgubijo. Ali pa te preprosto ni na seznamu. Študentje Pravne fakultete dobro vedo, kdo je gosp. dar v hiši, zato razen nekaj nesrečnikov, ki se ne zavedajo oblastnega položaja Referata za Študentske zadeve, vsi hite, da ne bi prišli v referat kako minuto po dvanajsti, saj na vratih lepo piše, da delajo do minute točno.

Študent je oseba, ki jo profesorji vikajo.

Včasih pa na izpitu nesrečniku, ki snovi ne obvlada, vržejo indeks na mizo in ga precej glasno pokarajo.

Študentje Pravne fakultete so edini, ki imajo v indeks vpisane tudi negativne ocene. Na pritožbo, češ saj tega ne počno na nobeni drugi fakulteti, je vodstvo fakultete odgovorilo s salomonsko rešitvijo: v indeks ne pišejo več negativnih ocen, temveč samo še datum opravljanja izpita in namesto ocene potegnejo črto. (Včasih me prav hudičičevo zanima, kdo se je tega spomnil!)

Študentje so kljub začetnemu entuzijazmu za tovrstni študij kmalu razočarani in študirajo zgolj zaradi izobrazbe. Ki pa jim pri zaposlovanju ne pomaga veliko. Vsaj brez močnih vez ne. Znan je primer, ko je študentka s povprečno oceno 9,2 čakala na službo dobro leto dni.

Kdo je kdo na PF?

So študentje in so profesorji. So različni študentje in so različni profesorji. So študentje, ki nikoli ne končajo fakultete, in so profesorji, ki so bili še pred kratkim pripravljeni prisegati na samoupravljanje in se jim je ustava, ki jo sedaj vsi tako kritizirajo, zdela najboljša, tako da so celo javno iz-

javili, da »je naša ustava tako dobra, da bi šli celo spat z njo, vendar v praksi odpove«.

Kot povsod so tudi na tej fakulteti učitelji, katerih predavanja so kljub dolgočasnim temam dobro obiskana, pri drugih pa so učilnice prazne.

Mogoče je sreča, da ravno v prvem letniku predavajo učitelji, ki znajo ne samo s predmetom temveč tudi z osebnim pristopom vzbuditi zanimanje pri študentih. Ta občutek uspe nekaterim predavateljem v višjih letnikih popolnoma izničiti.

Anketa, izvedena med študenti, je pokazala, da niso najbolj priljubljeni profesorji tisti, pri katerih ni težko opraviti izpita, temveč so med prvimi petimi učitelji, ki so na izpitih zahtevni in korektni.

Znaš, ne znaš. Konec.

Starejši študentje se še spominjajo napol norega učitelja obrambe in zaščite, ki je ob neki priložnosti zapodil iz učilnice vse, ki niso bili člani Zveze komunistov. In ki je vedel povedati, da je med svojo partizansčino pri -15 stopinjah bredel po snegu in pri napadu na italijansko kolono legel za štor.

Tudi to je študij prava.

Samoupravljanje kot predmet je obstajal še pred nekaj meseci in študentje so se učili

Lenina, Kardelja in podobne zadeve, ki so v sedanji družbi nujno potrebne.

Kar pa očitno nikogar ne moti.

Nekateri molče, drugi postajajo ministri, ukvarjajo se s politiko ali pa se nostalgичno spominjajo časov, ko so bili v Ameriki.

Pravna fakulteta »de facto«

Letos je na Pravni fakulteti v Ljubljani vpisanih 1010 študentov. Od tega jih je v prvem letniku 300. Letos so bili prvič sprejemni izpiti, saj se je interes za tovrsten študij precej povečal.

Na svobodni trg dela pride letno okrog 200 diplomantov Pravne fakultete. Dobiti pripravništvo brez pomoči drugih je kar mala umetnost.

Trenutno poučuje na fakulteti 33 učiteljev. Od tega je 18 rednih profesorjev, 9 izrednih, 6 docentov in en predavatelj.

Prostorski pogoji študija niso zadovoljivi, neke večje perspektive za rešitev tega problema pa seveda ni.

Peter Žnidaršič

NEDELJA, 2. 9. '90 ob 12¹⁵ VERONA NA RLG

TOREK, OKROGLA MIZA V ŽIVO

4. 9. '90 ob 18²⁰ PRED SPLOŠNO STAVKO

UKW stereo: 100,2 MHz 102,4MHz

radio GLAS Ljubljane

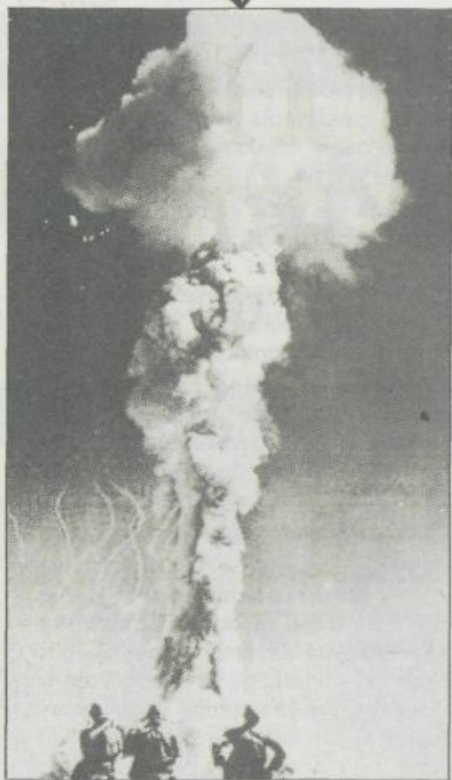

ODBITO

Prva je izšla pred kakšnim mesecem, sliši na ime Brick By Brick, za svojo novo založbo Virgin America pa jo je posnel Iggy Pop. Ljudje, ki ob rokernih zadevah, kot je tale, zamahnejo z roko in rečejo nekaj takega kot »spet Iggy Pop, pa kaj potem«, imajo tokrat za spremembo prav. Iggy se je streznil, saj je navsezadnje že v letih, žal pa je na snemanje plošče povabil dva največja pijanca in razbijača zahodne obale, namreč kitarista in bobnarja skupine Guns'n'Roses. Ironija je v tem, da so skladbe, katere sta norca sopodpisala ali v njih zaigrala akord ali dva, med najboljšimi na plošči. Umanjkala ni niti Kate Pierson iz razvitih The B 52's, ki so, mimogrede, pravkar izdali nekakšen »The Best Of« produkt. Tako omenjeni produkt kot komad, v katerem Kate in Iggy naravnost tekmujeta, kdo bo bolj pocukrano pel, delujeta zelo poletno. Na plošči Brick By Brick je razen tega še nekaj šlagerjev (Starry Night), himna (The Undeclared) in imitacija Alica Cooperja (Pussy Power). Zelo raznoliko, na žalost pa tudi zelo blede.

Čisto malo pred Iggyjem so se potrudili tudi Sonic Youth. To je tista duga obljubljena rokarska zadeva. Fante in punco je iz neznanih razlogov kupila založba Geffen in z dobro propagando napumpala Goo, kot je plošči ime, na 26. mesto angleške network lestvice. V tistem trenutku samo šest mest za Madonna, ki jo kot vsi vemo, Sonic Youth resnično obožujejo.

Pa igrajo SY res tak pop? Kje pa. Kljub izjavam Thurstonea Moora, da jih »alter scena ne potrebuje več«, Sonic Youth še vedno tičijo globoko v njej. V uganjanje, kaj alter scena sploh je, se ne bi spuščal, najbrž pa je to sinonim za glasbo, ki ni najbolj prijetna za uho. Kakorkoli že, Goo je po enkratnem poslušanju mega, po dvakratnem dobra, itd... na koncu pa teži. To je približno isto, kot če bi napisal Sonic Youth, Onic Yoth, Nic Youth,... Th, H. V kritikah plošč omenjene skupine ponavadi beremo o stiskah, ki jih mlad človek doživlja v sodobnem urbanem svetu, o progresivizmu, avantgardizmu v besedilih in tako naprej. Ko potem kupimo ploščo, vidimo, da se SY niso premaknili niti za ped naprej. Saj ne, da tisto, kar počnejo, ni na nek način fascinantno in ljubko, ampak človek se po

IN

Yo! Poletje '90 je sicer res v znamenju rapa in hip-hopa, vendar sta v tem trenutku tu najmanj dve rock'n'roll plošči, ki ju je vredno vsaj omeniti.

desetih letih naveliča. Vse je ostalo torej po starem, razen mogoče tega, da so SY po novem glasbeno malo bolj kompaktni, da večino skladb poje Kim Gordon in da na eni (Kool Thing) gostuje celo Chuck D., militantnež iz skupine Public Enemy. »Gostuje« je za par zamomljenih besed mogoče predober izraz, pa vendar. Vsekakor se bomo o novih kvaliteta skupine lahko prepričali na njihovem ljubljanskem koncertu 22. septembra, torej približno teden dni za jubilejnim desetim Novim Rockom. Konkurenca je, pravijo, zdrava.

Do takrat bomo dočakali tudi novi album skupine Pixies - imenoval se bo Bossanova - ki ga napoveduje pravkar

izdani single Velouria. Treba je priznati, da naslovni komad v produkciji Gila Nortona - ki je produciral tudi prejšnji LP Doolittle - zveni prav gnilo. Od bivših eksplozivnih Pixies so ostale le še žagajoče kitare, pa še te delujejo polikano in nekako Jesus and Mary Chain-ovsko. Največja zamera gre seveda Black Francisu, ki nič več ne kriči. Pixies (po naše skratje) torej nič več ne strašijo. Drži se le še Kim Deal, ki s svojimi The Breeders tolče rekorde prodajnosti v Angliji (glej sosednji zapis).

Žal pa moram ugotoviti, da dobrih novih skupin, kot so recimo zgoraj omenjeni The Breeders, v tem trenutku ni ravno na pretek. Izjemo bi morda naredil pri nizozemskem kvartetu Urban Dance Squad, čigar odlični prvenec Mental Floss For The Globe sicer ni na nobeni lestvici, bi si pa to zaslužil. Gre v bistvu za rap ploščo, odigrano z živimi instrumenti, torej brez elektronike, kar je v rapperskem vsakdanu dokaj redek pojav. Cutijo se seveda obvezni - pač trenutno moderni - hardcore-funk vplivi stila Faith No More, vendar je Mental Floss For The Globe po ideji bliže soul-rapu, kot ga »furajo« A Tribe Called Quest ali De La Soul, kot zgoraj navedenim Faith No More ali Red Hot Chili Peppers. Odlična plošča, če vemo, da je bil material zanjo zaradi pomanjkanja denarja posnet v pičlih desetih urah.

Marko Plahuta

ODŽAGANO

TINA TURNER ▼ V YUGI

Da je tazaresen rock'n'roll zadeva, s katero se ne ukvarjate vi temveč vaši očetje in celo bolj vitalne babice, vam je menda jasno. Take sodobne babice vnučkom ne pripovedujejo pravljic, temveč prepevajo mega-uspešnice. Seveda imam v mislih Tino Turner, ki po več kot polstoletnem življenjskem stažu še vedno potuje po svetu in polni stadione. Resda njena muzika danes nima več dosti zveze s kakšnim rhythm & bluesom, saj jo ustvarjajo bledolični hit-makerji, ampak to njene sedanje, predvsem najstniške publike sploh ne moti. In tako je Tina v času, ko bi morala biti že v penziji, dospela med najboljše plačane glasbene zvezdnike. In potem je dospela še v Jugoslavijo. Ne prvič, a prvič po velikem comebacku, s katerim je postala zvezdnica A-klase.

Tako velike turneje, kot je bila Tinina *Foreign Affair Tour*, k nam zaidejo zelo zelo poredko in ni čudno, da ni šlo brez značilnih balkanoidnih zapletov. O tem se pletejo različne storije, menda pa je madarski promotor Lazslo Hegeduš organizacijo gostovanja pred nosom speljal tukajšnjim agencijam, ki so mu potem pridno metale polena pod noge. Rezultat tega je bil, da ni mogel najeti nobenega zagrebškega stadiona. V zadnjem trenutku se je našla rešitev v bližnji Veliki Gorici, ki je bila problematična predvsem zaradi prevoza; pred, še bolj pa po koncertu, so bile vse ceste v mestecu zamašene z bolj ali manj stoječimi avtomobili. Ampak te tegobe očitno niso bistveno vplivale na obisk, prav tako ne na vstopnicah natisnjene grožnje, ki so vnaprej prepovedovale vstop vsaj polovici interesentov. Med drugim so grozili vreči s stadiona vsakogar, ki bo pil alkohol, potem pa se je izkazalo, da gostinci na prizorišču niso prodajali samo piva, ampak tudi razne vinjake in ostale domače destilate. Mimo napovedane

rigorozne kontrole pa bi lahko mirno prinesel na stadion bazuko ali sod sadjevca. Incidentov vseeno ni bilo. Če ne štejemo tega, da je gospa Turner vnučke v parterju dvakrat pozvala, najstopijo par korakov nazaj in obenem grozila s prekinitvijo koncerta. Kajti publika je bila izjemno živahna. V parterju so vsi veselo prepevali Tinine ljubezenske balade, ona pa jih je še podžigala z raznimi estradnimi štoski v stilu »sedaj pa samo punce«, »sedaj pa vsi skupaj« ipd. Ob abstrahiranju dejstva, da gre v bistvu za osladne pesmice, ki jih na tekočem traku producirajo različni svetovni Đorđi Novkovići in Dejviji Hrušovarji, je bilo pravzaprav kar zabavno. Ali drugače povedano... saj veste tisto o dobri juhi, ne? No, rekel bi, da

je juha zadnja leta bolj mlačna kot vroča, toda v Zagrebu jo je pogrela publika.

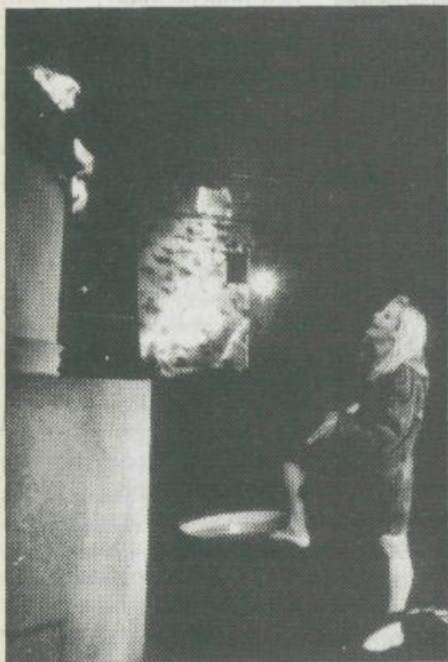
Od starejših štiklcev nam je Tina privoščila *Nutbush City Limits* in *Proud Mary*, bolj rockerska pa je bila tudi priredba Palmerjeve *Addicted to Love*. Pred koncertom so krožile informacije, da je nastop bolj kratek, vendar je vse skupaj z daljšim dodatkom trajalo skoraj dve uri, kar je čisto korektno. Manj zadovoljiv je bil zvok, predvsem za tiste, ki niso bili najbližje odru. Sicer pa je tovrstne zaplete napovedoval že ducat Hungarkamionov, parkiranih ob štadionu. Kaj hočemo, Mađari nam ob posredovanju turneje svetovnih zvezd običajno prodajo tudi kaj svojega, čeprav njihova tehnika pogosto ni kos nalogi. Bomo videli, če se bo Toni Sabol na bližnjem gostovanju Davida Bowiea uspel izogniti tovrstni šlampariji.

Cene vstopnic so bile ob tej priložnosti na svetovni ravni (približno 40 DEM), kar pa publiki ni zbuvalo posebnih pomislekov; vseh 23.000 natisnjenih vstopnic je bilo razprodanih, menda pa so dva dni pred koncertom natisnili še dodatnih 5.000. In tako smo vsi mislili, da je končno nekdo pri nas dobro zaslužil z velikim koncertom. Ampak potem so prišle iz Beograda govorice, da je bil tamkajšnji nastop Tine Turner bistveno slabše obiskan in da je skupna YU-bilanca negativna. Kdo bi vedel, kaj je res. It's only rock'n'roll? No way!

Gary Gray

foto: Eric

ANTIČNE ZDRAHE

YU FEST '90

YU Fest. Gledališče. Kazališče. Pozorišče. Teatar. GKPT. Beseda gledališče v štirih jugoslovanskih jezikih. Enoten jugoslovanski kulturni prostor. Jugoslavija. Utopija? GKPT.

Na tradicionalnem subotiškem festivalu jugoslovanskega teatra so si (kot povsod drugje) prizadevali izpeljati festival brez vsakršnih političnih podtonov. In kot se je že večkrat zgodilo, tega tudi v Subotici in tudi letos niso uspeli realizirati. Med drugim je letošnji Fest minil brez slovenskih predstavnikov, brez katerih si sodobnega teatra domala ne moremo predstavljati. Opravičilo, da slovenska gledališča ne igrajo iger antičnih "dramatikov", je popolnoma ovrgljivo, kajti samo v Ljubljani smo letos videli šest predstav na temo antičnega gledališča, ali če hočete, tragedije.

Pa smo že tam. Videli smo enajst predstav, od tega kar tri postavitve Sofoklovih del. Prvi in najodmevnejši je *Kralj Ojdip* v postavitvi Ljubiše Ristića in izvrstni vlogi Radeta Šerbedžije. Drugi Sofokl je delo Aleksandra Tovstonogova, v vlogi *Antigone* pa nastopa Jasna Đuričić. *Ajant*, prav tako Sofoklovo delo, je režiral Sašo Milenkovski, v glavni vlogi pa je

nastopil Senko Velinov. O fabulativnem ustroju vseh treh dram ni treba posebej pisati. Isto velja za Evripida, čigar *Alkestido* je režiral Zlatko Sviben, v vlogi naslovne junakinje pa nastopila Dara Đokić. Ajsihlovega *Okovanega Prometeja* je na oder postavil Istvan Lalić, *Eumenide* taistega avtorja pa Nada Kokotović. Izmed velikanov starogrške tragedije in komedije se je v Subotici "prikazal" še Aristofan s svojim *Osebnim mirom* v režiji Lazarja Stojanovića. Bolj zanimive so zato bile predstave sodobnejših avtorjev, izmed katerih je vsekakor najodmevnejša predstava *Roža vetrov* Nenada Fišerja in v režiji Harisa Pašovića. Predstava o puščavskem plemenu, ki veruje v vetrove... Gre za čas pred "Vetrojavljanjem", za noč, v kateri naj bi se odločalo o nadaljnji usodi tega plemena. Nenadoma pa se pojavi tujec, ki predstavlja tako rešitelja kot pogubnika ter seveda Boga. Skratka, drama puščavnikov na robu sveta, ali z drugimi besedami, zgodba o času, ko se je začela zgodovina, pa najsi bo le-ta takšna ali drugačna.

Odmevna, vendar zopet pretirano, je bila tudi predstava *Vitez Kuzman* v režiji Saša Milenkovskega. Dramo s tem naslovom je spisal Grigor Prličev, ki se "ukvarja" z vprašanjem viteštva ob koncu srednjega veka. Kuzman je vitez, ki je med nami, vitez, mimo katerega se ne da, pa če to hočemo ali ne. Kuzman je nekje med tistimi, ki so zapustili trdnjave in med nami. Po mojem najboljša predstava letošnje Subotice je priredba Ajshilovega *Okovanega Prometeja* v izvedbi eksperimentalnega teatra *Nogometno kazališče "Montažstroj"* in režiji Boruta Šeparovića. Delo nosi zgovoren naslov in ga zaradi sočnosti samega izraza navajam v originalu, to je v hrvaščini - *Vatrotehna*. Zagrebčani se v tej igri pozabavajo iz polpretekle in pretekle zgodovine. Izdaja in trpljenje, moč in oblast, usoda človeštva... Ampak to še ni vse. Na temeljih Meyerholdovih vaj iz biomehanike, upoštevajoč močno tradicijo evropske avantgarde in navsezadnje tudi gledališke izkušnje osemdesetih, nas avtorji *Vatrotehne* opozarjajo na dejstvo, da smo prevarani - Prometejev ogenj gori. Proti nam, namreč. Le kaj so nam storili Nesmrtniki? Ali mit o Prometeju še vedno funkcionira v izvorni obliki? Kaj početi s tragedijo, ki jo je ne tako dolgo nazaj tako cenil Karl Marx? Je to vse samo korespondenca s časom, na katerega smo obsojeni, oziroma kdo je pri vsem tem zabil najlepši gol? *Vatrotehna* je pravzaprav teatralizacija nogometne kulture...

Marta Zahojnik

ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN je posnet po kontroverznem romanu Huberta Selbyja Jnr. Roman (pravzaprav bolj zbirka med seboj ohlapno povezanih kratkih zgodb) je ob svojem izidu leta 1964 v literarnem svetu odjeknila kot bomba. Dolgotrajne polemike in sodni spori v zvezi z domnevno obsceno vsebino romana so pripomogli k temu, da je do ekranizacije prišlo tako pozno. Po prikazovanju v Evropi in v ZDA prihaja ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN tudi na naša platna.

Dogajanje je postavljeno v proletarsko newyorško četrt Brooklyn in sicer njen najbolj razvpiti del, t. im. »Red Hook«. Smo leta 1952, v času korejske vojne. Čeprav so v njihovi neposredni bližini vojašnice ameriške momarice z mladimi Američani, ki odhajajo v vojsko, pa tistim, ki bivajo v Red Hooku, vojna v Koreji ni niti malo mar: prebivalstvo namreč tvorijo pripadniki uličnih tolp mladostnikov ter brezposelni in že šest mesecev stavkajoči delavci, ki živijo svoja zavožena življenja v skupnosti s prostitutkami, homoseksualci, transvestiti, psihopati, pijanci in narkomani. To je ozadje, kjer se odvijajo zgodbe posameznih likov: o sprijeni pocestnici Tralala (Jennifer Jason Leigh), sindikalnemu tajniku in homoseksualcu Harryju Blacku (Stephen Lang), nesrečnemu transvestitu George (Alexis Arquette) in garaškemu delavcu Big Joeju (Burt Young).

Tralala je izveščana v lovu na naivne rekrute, ki odhajajo v Korejo: vojake, željne oralnega seksa, zvaljba na samotne kraje, kjer jih napade in oropa Vinnijeva tolpa, plen pa si razdelijo s Tralalo. Ta začne delati na svojo roko in konča kot žrtev skupinskega posilstva.

Psihotični sindikalni tajnik Harry Lang si iz sindikalne blagajne jemlje denar, da lahko plačuje svojega ljubimca Regino, v katerega se na smrt zaljubi. Harryja pa vodja sindikata Boyce (Jerry Orbach) vrže na cesto, ker ni pravočasno prispel v tovarno ob spopadu stavkajočih delavcev s policijo in s stavkokazi in kerski je prisvojil sindikalni denar. Regina seveda zapusti Harryja, ki je sedaj brez denarja, obupani, pijani Harry pa skuša svoje nagone potešiti na sosedovem mladoletnem sinu. Ta na pomoč pokliče Vinnijevo tolpo, ki Har-

ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN

Last Exit to Brooklyn/Letzte Ausfahrt Brooklyn

ZRN/ZDA, 1989. Neue Constantin Film Produktion/Bavaria Film/Allied Filmmakers.

Režija: Ulrich Edel.

Scenarij: Desmond Nakano.

Fotografija: Stefan Czapsky.

Glasba: Mark Knopfler.

Igrajo: Stephen Lang, Jennifer Jason Leigh, Burt Young, Peter Dobson, Jerry Orbach, Alexis Arquette, Zette, Frank Military, Ricki Lane.

Nagrade: 1) Bavarska filmska nagrada 1990 za režijo in montažo.

2) Nemška filmska nagrada 1990 za najboljši film in najboljšo režijo.

ryja brutalno pretepe, nato pa dobesedno križa. Senzibilnega, patetično ranljivega transvestita George, ki je prvi v Harryju vzbudil homoseksualno strast, do smrti povozijo avtomobil (voznika igra Hubert Selby Jnr.), ko se sredi noči drogiran opoteka čez cesto.

Kanček humorja v filmu nudi Big Joe s svojo noro družino. Ko se izkaže, da je Joejeva »krepotna« hči Donna (Ricki Lane) noseča, Joe tega nikakor ne more verjeti: vse do zadnjega je bil namreč sveto prepričan, da je Donna le tako neverjetno debela.

Kot se je izrazil pisec kritike v THE HOLLYWOOD REPORTERJU, »ko se enkrat zapeljeta na ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN, ni več poti nazaj«. To je »spust v pekel«, poln tako nepopustljivo brutalnega nasilja, da ga je na trenutke prav težko gledati. Z uvodnimi sekvencami, ko Vinnijeva tolpa

neusmiljeno skoraj do smrti pretepe nič hudega slutečega rekruta, je vzpostavljeno »vzdušje«, ki preveva film v celoti: Brooklyn je upodobljen kot mesto brez človečnosti, kjer so vse ženske vlačuge, moški pa brezvestni divjaki. »To je kraj, kjer Umazani inšpektor Harry ne bi imel nikakršnih možnosti za preživetje«. ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN nas prisili, da pogledamo navzdol, v brezno. Če nam uspe, da vztrajamo in ne odvrnemo pogleda, odkrijemo nepredvidljiv, mračno-vznemirljiv svet, v katerem bivajo ljudje brez upanja, nad njihovimi bednimi, človeka nevednimi življenji, pa ves čas kot Damoklejev meč visijo bodoči, še hujši udarci usode. Nauk: življenje je sicer surovo in neusmiljeno, vendar lahko postane ŠE BOLJ surovo in neusmiljeno.

ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN je torej resda »apokaliptična vizija brezdna«, vendar še zdaleč ni samo to: predvsem gre za kvalitetno stvaritev, po oceni iz SCREEN INTERNATIONALA celo za enega najboljših filmov 80-ih let. Za izdelavo tega filma, v katerega je bilo vloženi 16 milijonov dolarjev, so svoje sile združili producent Bernd Eichinger (IME ROŽE), scenarist Desmond Nakano (ta je opravil nevhvaležno delo priredbe Selbyjevega romana ter ustvaril učinkovito podlago za ekranizacijo) in priznani režiser Ulrich Edel (avtor filma CHRISTIANNE F. - OTROCI S POSTAJE ZOO, drame o najstniški narkomaniji iz leta 1980). Uporaba značilne popularne glasbe iz 50-ih let je skržena na minimum, tako da pride do izraza izvirna glasba Marka Knopflerja. Pohvalo zaslužita temna fotografija Stefana Czapskyga ter montaža Petra Przygodde. Med igralci velja poudariti prispevke Stephena Langa, Bruta Younga in Alexis Arquette, še posebej pa seveda izredne Jennifer Jason Leigh (ki se je očitno abonirala na vloge žrtve moškega nasilja - prim. njene nastope v filmih MORILEC SKOZI SLUŠALKO (Eyes of a Stranger, 1980, r. Ken Wachterhorn), MESO IN KRI (Flesh and Blood, 1985, r. Paul Verhoeven) in AVTOSTOPAR (The Hitcher, 1986, r. Robert Harmon).

Igor Kernel

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

Ponedeljek, 03.09.90

VISOKI PLAVOLASEC S ČRNIM ČEVLJEM (LE GRAND BLOND AVEC UNE CHAUSSURE NOIR), Francija, 1972. Režija: Yves Robert. Glav. vl.: Pierre Richard, Bernard Blier, Mireille Darc, Jean Rochefort (v barvah).

Torek, 04.09.90

GORA (THE MOUNTAIN), ZDA, 1956. Režija: Edward Dmytryk. Glav. vl.: Spencer Tracy, Robert Wagner, Claire Trevor, William Demarest, E. G. Marshall (v barvah).

Sreda, 05.09.90

KOCKAR IZ MISSISSIPPIJA (MISSISSIPPI GAMBLER), ZDA, 1953. Režija: Rudolph Maté. Glav. vl.: Tyrone Power, Piper Laurie, John McIntire, Julia Adams, Dennis Weaver (v barvah).

Četrtek, 06.09.90

ALARM - SATELIT 02 (MOON ZERO TWO), Vel. Britanija, 1969. Režija: Roy Ward Baker. Glav. vl.: James Olson, Catherine von Schell, Warren Mitchell, Ori Levy (v barvah).

Petek, 07.09.90

INŠPEKTOR MADIGAN (MADIGAN), ZDA, 1968. Režija: Don Siegel. Glav. vl.: Richard Widmark, Henry Fonda, Inger Stevens, Don Stroud, Susan Clark, Michael Dunn (v barvah).

Sobota, 08.09.90

KAGEMUSHA - BOJEVNIKOVA SENCA (KAGEMUSHA), Japonska, 1980. Scenarij (skupaj z Masatom Ideom) in režija: Akira Kurosawa. Glav. vl.: Tatsuya Nakadai, Tsutomu Yamazaki, Kenichi Hagiwara, Kota Yui, Shuji Otaki, Hideo Murata (v barvah).

Nedelja, 09.09.90

IZTREBLJEVALEC (BLADE RUNNER), ZDA, 1982. Režija: Ridley Scott. Glasba: Vangelis. Glav. vl.: Harrison Ford, Rutger Hauer, Sean Young, Edward James Olmos, M. Emmet Walsh, Daryl Hannah (v barvah).

Ponedeljek, 10.09.90

NEVADA SMITH, ZDA, 1966. Režija: Henry Hathaway. Glav. vl.: Steve McQueen, Karl Malden, Suzanne Pleshette, Brian Keith, Arthur Kennedy, Raf Vallone, Pat Hingle (v barvah).

Torek, 11.09.90

MOJSTRIC (MON ONCLE), Francija, 1956. Scenarij (z Jacquesom Legrangem) in režija: Jacques Tati. Glav. vl.: Jacques Tati, Jean-Pierre Zola, Adrienne Servatis, Alain Becourt (v barvah).

Sreda, 12.09.90

TOPKAPI, ZDA, 1964. Režija: Jules Dassin. Glav. vl.: Melina Mercouri, Peter Ustinov, Maximilian Schell, Robert Morley, Akim Tamiroff, Gilles Segal, Jess Hahn (v barvah).

Četrtek, 13.09.90

NEBO NAD BERLINOM (DER HIMMEL ÜBER BERLIN), ZR Nemčija-Francija, 1987. Scenarij: W. Wenders, Peter Handke. Režija: Wim Wenders. Glav. vl.: Bruno Ganz, Solveig Dommartin, Otto Sander, Peter Falk, Curt Bois (črno-beli in v barvah).

Petek, 14.09.90

AMERIŠKI GRAFITI II (MORE AMERICAN GRAFFITI), ZDA, 1979. Režija: B. W. L. Norton. Glav. vl.: Candy Clark, Ron Howard, Bo Hopkins, Richard Bradford, Paul Le Mat (v barvah).

Sobota, 15.09.90

NOČNA PATRULJA (THE NEW CENTURIONS), ZDA, 1972. Režija: Richard Fleischer. Glav. vl.: George C. Scott, Stacy Keach, Jane Alexander, Scott Wilson, Rosalind Cash (v barvah).

Nedelja, 16.09.90

ZASEBNI DETEKTIV HARPER (HARPER), ZDA, 1966. Režija: Jack Smight. Glav. vl.: Paul Newman, Lauren Bacall, Shelley Winters, Julie Harris, Janet Leigh (v barvah).

Ponedeljek, 17.09.90

DIAMANTNA DŽUNGLA (THE PINK JUNGLE), ZDA, 1968. Režija: Delbert Mann. Glav. vl.: James Garner, Eva Renzi, George Kennedy, Nigel Green (v barvah).

Torek, 18.09.90

ŠERIF NA DIVJEM ZAHODU (PARDNERS), ZDA, 1956. Scenarij: Sidney Sheldon. Režija:

Norman Taurog. Glav. vl.: Dean Martin, Jerry Lewis, Agnes Moorehead, Lon Chaney jr., Lori Nelson (v barvah).

Sreda, 19.09.90

VSİ PREDSEDNIKOVI MOŽJE (ALL THE PRESIDENT'S MEN), ZDA, 1976. Režija: Alan J. Pakula. Glav. vl.: Dustin Hoffman, Robert Redford, Jason Robards, Jack Warden, Martin Balsam, Hal Holbrook, Jane Alexander (v barvah).

Četrtek, 20.09.90

PARIZ - TEKSAS (PARIS, TEXAS), ZR Nemčija-Francija, 1984. Scenarij: Sam Shepard. Režija: Wim Wenders. Glasba: Ry Cooder. Glav. vl.: Harry Dean Stanton, Nastassja Kinski, Dean Stockwell, Bernhard Wicki, Sam Berry, Aurore Clément (v barvah).

Petek, 21.09.90

VRNITEV SEDMIH VELIČASTNIH (THE RETURN OF THE SEVEN), ZDA, 1966. Režija: Burt Kennedy. Glav. vl.: Yul Brynner, Robert Fuller, Julian Mateos, Emilio Fernandez, Warren Oates (v barvah).

Sobota, 22.09.90

SOKOLOVA SENCA (SHADOW OF THE HAWK), Kanada, 1976. Režija: George McCowan. Glav. vl.: Jan Michael Vincent, Marilyn Hassettm Chief Dan George, Pia Shandel, Marianne Jones, Jacques Hubert (v barvah).

Nedelja, 23.09.90

SIRENA IZ MISSISSIPPIJA (LA SIRENE DU MISSISSIPPI), Francija, 1969. Režija: Francois Truffaut. Glav. vl.: Catherine Deneuve, Jean-Paul Belmondo, Nelly Borgeaud, Michel Bouquet, Roland Thénod (v barvah).

Ponedeljek, 24.09.90

KAVELJ 22 (CATCH 22), ZDA, 1970. Scenarij: Buck Henry (po romanu Josepha Hellerja). Režija: Mike Nichols. Glav. vl.: Alan Arkin, Martin Balsam, Art Garfunkel, Richard Benjamin, Anthony Perkins, Buck Henry, Jon Voight, Paula Prentiss, Martin Sheen, Orson Welles, Bob Balaban (v barvah).

Torek, 25.09.90

ZAUPNO POROČILO (CONFIDENTIAL REPORT/MR. ARKADIN), Španija, 1955. Scenarij in režija: Stanley Kubrick. Glav. vl.: Sterling Hayden, Marie

Windsor, Elisha Cook jr., Coleen Gray, Vince Edwards, Tim Carey, Joe Sawyer.

Sreda, 26.09.90

ROP BREZ PLENA (THE KILLING), ZDA, 1956. Scenarij (po romanu Lionela Whitea) in režija: Stanley Kubrick. Glav. vl.: Sterling Hayden, Marie Windsor, Elisha Cook jr., Coleen Gray, Vince Edwards, Tim Carey, Joe Sawyer.

Četrtek, 27.09.90

MY FAIR LADY, ZDA, 1964. Režija: George Cukor. Glav. vl.: Rex Harrison, Audrey Hepburn, Stanley Holloway, Wilfrid Hyde White, Gladys Cooper, Jeremy Brett, Theodore Bikel, Isobel Elsom (v barvah).

Petek, 28.09.90

DOBRA ZEMLJA (THE GOOD EARTH), ZDA, 1937. Režija: Sidney Franklin. Glav. vl.: Paul Muni, Luise Rainer, Walter Connolly, Tilly Losch, Jessie Ralph, Charley Grapewin, Leye Luke.

Sobota, 29.09.90

SEDEM GREŠNIKOV (SEVEN SINNERS), ZDA, 1940. Režija: Tay Garnett. Glav. vl.: Marlene Dietrich, John Wayne, Broderick Crawford, Albert Dekker, Mischa Auer, Billy Gilbert, Oscar Homolka, Anna Lee.

Nedelja, 30.09.90

MOŽ V DIVJINI (MAN IN THE WILDERNESS), ZDA, 1970. Režija: Richard Sarafian. Glav. vl.: Richard Harris, John Huston, Prunella Ransome, Ben Carruthers, John Bindon, Henry Wilcoxon (v barvah).

Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstav. Kinoteka si pridržuje pravico do spremembe programa.

Ki No Vice

SPORED LJUBLJANSKIH KINEMATOGRAFOV V SEPTEMBRU

September ne pomeni samo konca dopustov ali začetka novega šolskega leta, ampak je obenem to tudi čas, ko se na Balkanu (in v sosednji Italiji) pričena kinematografska sezona, zato velja videti, kaj so nam za ta mesec novega pripravili **LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI**.

● **KOMUNA:** Po biografski ljubezenski komediji/drami **GUVERNER IN STRIPTIZETA** (Blaze, 1989, režija Ron Shelton, sistr. Warner Bros./Jadran film-Kinematografi Zgb) s Paulom Newmanom in Lolito Davidovich je za 4. september predvidena premiera **NEWYORSKIH ZGOB** (New York Stories, 1989, d. Warner Bros./Jadran film-Kinematografi Zgb), omnibusnega filma s tremi epizodami, ki so jih režirali trije vidni ameriški avtorji: Martin Scorsese (epizoda »Life Lessons«), Francis Coppola (»Life Without Zoe«) in Woody Allen (»Oedipus Wrecks«). Naslednji film (13. 9.) je uspešnica (dosežanji kumulativni Box-Office rezultat v ZDA znaša že okoli 166.000.000 USD!) **ČEDNO DEKLE** (Pretty Woman, 1990, d. Warner Bros./Jadran film-Kinematografi Zgb) v režiji Garryja Marshalla ter z Richardom Gereom in Julio Roberts v glavnih vlogah. 27. septembra pa na spored pride težko pričakovani **ŠOFER GOSPODIČNE DAISY** (Driving Miss Daisy, 1989, r. Bruce Beresford, d. Majestic/Vesna film), letos na prvem mestu po številu prejetih Oscarjev (najboljši film, adaptirani scenarij, ženska glavna vloga in maska).

● **UNION:** Po **GREMLINIH II** (Gremlins 2: The New Batch, 1990, r. Joe Dante, d. Warner Bros./Jadran film - Beograd film), nadaljevanju srhljive komedije, ki

smo jo pri nas gledali leta 1986, bo 6. septembra premiera **NOVE DRUŽINE** (Immediate Family, 1989, r. Jonathan Kaplan, d. Columbia Tri-Star/Yugo Pool-Zvezda film), melodrame z Glenn Close in Jamesom Woodsom v glavnih vlogah. 20. septembra je premiera še enega filma iz Vesninega programa, **ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN** (v tej številki **TRIBUNE** posebej obdelan).

● **MINI-KINO:** Z romantično komedijo **KO JE HARRY SREČAL SALLY** (When Harry Met Sally, 1989) Roba Reinerja se 11. septembra izteče Revija blagajniških hitov 1. polletja 1990. 12. septembra pa bo premiera poslastice za ljubitelje Akire Kurosawe, njegov zadnji film **SANJE**.

● **BEŽ IGRAD:** Za **PTIČEM NA Ž ICI** (Bird On a Wire, 1990, r. John Badham, d. UIP/Inex film), »chase-cum-road-moviejem« z Mel Gibsonom in Goldie Hawn v vlogah ubežnikov (film je startal kot prvi v seriji »block-busterjev« letošnjega poletja v ZDA, do danes je prigrjal okoli 70.000.000 USD - kumulativni B.O.), bo 7. septembra premiera **VRNITVE V PRIHODNOST III** (Back to the Future 3, 1990, r. Robert Zemeckis, d. UIP/Inex film), še ene uspešnice v ZDA (dosežanji kumulativni B.O. v ZDA čez 82.000.000 USD). Za 21. september je predvidena premiera **STEKLENE TIŠINE** (Silence Like Glass/Zwei Frauen, 1989, d. Majestic/Vesna film) režiserja Carla Schenkla (znan po filmih **MRZEL KOT LED** (Kalt wie Eis, 1981/in **DVIGALO V OKVARI** (Abwärts, 1984)), biografske drame z Jami Gertz, Martho Plimpton in Georgeom Peppardom v glavnih vlogah.

● **VIČ 30.** avgusta bo premiera napetega avstralskega thrillerja **NEVARNO MORJE** (Dead

Calm, 1988, r. Phillip Noyce, d. Warner Bros./Jadran film-Kinematografi Zgb), ki mu bo 11. septembra sledila komedija **LJUBIMEC** (Loverboy, 1989, r. Joan Micklin Silver, d. Columbia Tri-Star/Yugo Pool-Beograd film), nato pa bo 21. septembra premiera **PRESTOPNIKOV** (The Delinquents, 1989, r. Chris Thomson, d. Warner Bros./Jadran film-Kinematografi Zgb), romantične zgodbe o mladih in odrasčanju v Avstraliji v 50-ih letih.

● **ŠŠKA:** 31. avgusta je premiera akcijskega thrillerja **ODPOREN** (Hard to Kill, 1990, r. Bruce Mal-muth, d. Warner Bros. (Jadran film - Beograd film), v katerem glavno vlogo igra Steven Seagal iz filma **NAD ZAKONOM** (Nico/Above the Law, 1988, r. Andrew Davis, d. Zeta film), ob njem pa Kellu Le Brock iz **Ž ENSKÉ V RDEČEM** (The Woman In Red, 1984, r. Gene Wilder, d. Vesna film). 14. septembra sledi romantična komedija/thriller **NJEN ALIBI** (Her Alibi, 1989, d. Warner Bros./Jadran film - Kinematografi Zgb), v režiji Brucea Beresforda (**ŠOFER GOSPODIČNE DAISY**), s Tomom Selleckom in manekenko Paulino Porizkovo v glavnih vlogah. 28. septembra pa je premiera akcijskega filma **KITAJSKA ZVEZA** (The Chinatown Connection, r. Jean-Paul Ouellette, d. Film danas).

● **MOJCA:** Po premierni celovečerni risanki **DALEČ V PRETEKLOSTI** (The Land Before Time, 1988, r. Don Bluth, d. UIP/Inex film), bosta na sporedu dve stvaritvi iz Disneyeve proizvodnje: klasična **FANTAZIJA** (Fantasia, 1940, r. Samuel Armstrong idr., d. Warner Bros./Jadran film - Kinematografi Zgb) in **REŠTELJI** (The Rescuers, 1977, r. Wolfgang Reitherman, d. Warner Bros./Jadran film - Kinematografi Zgb); **FANTAZIJO** je imela pred leti (1980-1983) v distribuciji Vesna film, **REŠTELJE** pa bomo tokrat videli prvič.

Opomba: **LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI** si pridružujejo pravico do spremembe napovedanega programa.

VIDEOTEKA

SALENAJA ŠTUC Stari trg 21 Ljubljana
pon - pet 16 - 21 tel: 216 540

TO KILL A PRIEST

Režija: Agnieszka Holland.
Gl.vl.: Christopher Lambert, Ed Harris, Joss Ackland, Tim Roth, Timothy Spall...

Angleško govoreči francoski film poljske avtorice je posvečen življenju in smrti poljskega duhovnika Jerzja Popieluska, ki je bil zaradi svojih ostrih govorov med nemiri na Poljskem skrivnostno ugrabljen in umorjen. Cenjen za življenje in kot svetnik slavljen po smrti je danes pravi nacionalni heroj. Gre seveda za »filmsko« verzijo ključnih dogodkov - film ne poskuša biti strogo dokumentaren, pa tudi ne more biti, saj je veliko stvari v zvezi s tem še nepojasnjenih. V tej drami dežele je največ pozornosti posvečene drami morilca - policaja, ki ga službena dolžnost sili v zločin.

Hollandovo poznamo kot zvesto Wajdovo scenaristko in sodelavko (Brez umrtvičenja, Ljubezen v Nemčiji) in tudi režiserko odličnih filmov (Podeželski igralci, Vročica, Osamljena ženska). Na delu v tujini je enako uspešna, čeprav v teh filmih ni toliko poljske duše. K dobri filmu sta ob njej največ pripomogla Ed Harris kot policaj in Georges Delerue z glasbo.

LJUBEZNI BLANKE KOLAK

Režija: Boris Jurjašević.
Gl.vl.: Mira Furlan, Mustafa Nadarević, Radko Polić, Peter Boštjančič, Bogdan Diklić, Zvezdana Mlakar, Boris Kralj, Majda Potokar.

Zelo pohvalni pozornosti Videoteke do domačih del se tudi mi priklanjamo. To simpatično, mirno in komorno delo je pravzaprav celovečerni prvenec tega režiserja, ki pa je že pred tem navdušil s svojo Kroniko norosti v Treh prispevkih k slovenski blaznosti. Film je slika časa takoj po vojni, intimna drama ženske iz province, njenega življenja, ki ga določajo moški. Ti le potujejo skozi njeno življenje, v glavnem pridejo in odidejo. Nič kaj veselo torej, kot tudi čas ni bil vesel.

Neslovenska igralska zasedba je slovensčino presenetljivo dobro obvladovala, le Diklić je imel nekaj več težav. Igralci so dobri, izstopa pa glasba Janeza Gregorca. Tega filma se nam res ni treba sramovati, čeprav je šel dokaj mimo gledalcev in ocenjevalcev. Zato pa je tu za ponovni ogled in spoznavanje s slovensko filmsko dediščino.

THE NIGHT OF THE LIVING ROAD

Režija: George A. Romero.
Gl.vl.: Duane Jones, Judith O'Dea, Karl Hardman, Marilyn Eastman, Russell Streiner.

Naslov vam pove vsebino celega filma - mrtveci vstanejo iz groba in terorizirajo skupino ljudi, ki se pred njimi skrivajo v hišo. Zdržati je treba do jutra. Grozljivka kot grozljivka, za današnjega gledalca celo zelo blaga, toda pozor - film je iz leta 1968 in najbrž predhodnik vseh današnjih Hellraiserjev in Freddiejev Krügerjev. Hkrati je to začetek kariere režiserja, ki bo morda nekoč klasik grozljivk. Kasneje je posnel še nove in nove verzije svojega prvenca (Dawn of the Dead, Day of the Dead...), zelo cenjen pa je njegov **Monkey Shines**. Ljubitelji te zvrsti bodo že vedeli.

O Noči mrtvecev pa le še toliko - film kot celota je zelo slab, igralci so nekaj najbolj obupnega, kar lahko v življenju vidite, tematika je seveda tudi o-la-la, ima pa nekaj dobrih scen in odličan konec. Nepricačkan - takih še danes ni veliko. Zanimivo je kot dokument, zgodovina avtorja.

M.K.

med lahkotnim pesnjenjem in trdo formo

Novica Novakovic:

RAZTEGLJIVA TETOVAŽA

Založba Emonica, Ljubljana 1990.

Da je slovensko uradno založništvo »u kurcu«, čivkajo že vrabci na veji. Razlogi (previsoka cena knjige, zaradi subvencij je le eden izmed razlogov) so več ali manj znani, kot je tudi znano, da se

vsebuje vse atribute s katerimi označujemo sleherni prvenec, pa najsi bo le-ta pesniški ali pa prozni (morda celo dramski), pa vendar tega sploh ne kaže. Še neizoblikovana avtopoetika, ki jo lahko zazna le ostro kritikovo oko, pravzaprav ne deluje prav nič slabšalno; še več, ravno ta pesniška nespretnost omogoča »čist« lirski diskurz, poln metaforike in emocionalnosti, brez vsakršnega odvečnega patosa ali patetičnosti, ki jo nadomesti mladostna vihravost in z njo povezan sarkazem.

Novakovičeva poezija niso pesmi, temveč so to pesniški fragmenti, ki jih lahko beremo z enako resnostjo kot iztrgane iz celote ali pa kar kot celoto. Morda gre samo za podobe, sliko iztrgane iz nekega okvirja, ki se razbije na tisoče in tisoče delcev, pa jo še vedno »jemljejo« kot sliko.

In če je notranja zgradba Novakovičeve poezije do skrajnosti razbita, potem bi človek pričakoval, da se enako godi tudi z njeno zunanjo podobo. Vendar temu še zdaleč ni tako. Namreč, gre za strogo formo osemvrstnic, napisanih v jeziku, ki ga ne bi mogli poimenovati Slovenski knjižni jezik, ampak nekaj več: nekaj, kar sega izven okvirjev slovenskega knjižnega jezika, pa je še vedno slovenski knjižni jezik: »Smaragdni ibis zanesljivo vlada/ saj požvižgavanje na vrhu piramide/ zapolnjuje planet z nežno lahkotnostjo./ Kot bi se velikanska kobra/ povzpela po slapovih/ proti vladarski kroni mogočne reke./ Na stropu ležeči puščajnik/ se spogleduje s svetim skarabejem.« (str.8). Približno takšne so vse ostale (vsaj formalno) pesmi, pa spet vsebinsko precej različne, kar pa je že stvar percepcije.

Tadej Čater

tudi pri nas vse bolj razrašča tako imenovano *alternativno založništvo* (Karantanija, Aleph, Amalietti, Pegaz, Magellan, Magnolija...), katerega idejni pobudnik je bil, neke vrste hipohonder v pozitivnem smislu te besede, **Dušan Cunjak**. »Najbogatejši Bosanec med Slovenci«, ki ne le, da izdaja poezijo, temveč tudi skrbi za njen »nadaljni razvoj«. Podobno je z njegovo založbo *Emonica* (od letos trajna delovna skupnost z direktorjem Stevom Došenovičem, strokovnim svetovalecem Petrom Božičem in uredniškim odborom), katere idejni ustanovitelj in ustanovitelj sploh je bil prav **Cunjak**. Največja prednost takega načina dela je fleksibilnost (prilagajanje trgu in okusom bralstva), hitra izdaja knjig (štirinajst dni), nizka cena... Poleg tega lahko pri njem najdemo »zatočišče« še mladi in neuveljavljeni pesniki, čeprav je Emonica izdala kar nekaj imen sodobne slovenske poezije in pred kratkim tudi proze (Milan Kleč: Balanca, Emonica, Lj. 1990), med katerimi se je letos znašel tudi dobitnik nagrade »Goran« za mlade pesnike na »Goranovem prlječu« za leto 1990 **Novica Novaković**.

RAZTEGLJIVA TETOVAŽA je naslov pesniškega prvenca mladega slovenskega pesnika **Novice Novakoviča**. Poezija, ki

vonj po smrti

Goran Babić:

BOJA JODA, KAPI VOSKA

Založba Svjetlost, Sarajevo, 1988.

Hrvaški pesnik Goran Babić je v slovenskem kulturnem prostoru malo znan pesnik. Pravzaprav ne gre le za pesnika, temveč se nam lahko predstavi tudi kot pisatelj,

malo. Babić se v tem položaju počuti kot črv v jabolku, ki tu in tam pogleda ven in vidi ptiče kljune, kako kljuvajo ta njegov svet; samo njegov svet. Svet, katerega si ni sam izbral in v katerem ima on kot človek privilegiran položaj. In čeprav nas vseskozi spremlja misel na smrt, je avtor kljub vsemu še vedno poln življenjske moči in vitalnosti, želje po nečem...

dramatik, literarni kritik, teatrolog, filmolog in novinar. Njegovih knjig v slovenskem prevodu žal ne najdemo, toda kogar pač zanima Babić kot ustvarjalec, se ne bo mudil, ampak bo nemudoma segel po hrvaškem originalu. Eden izmed originalov pa je tudi pesniška zbirka *Boja joda, kapi voska*, izšla pri sarajevski Svjetlosti v zbirki *Savremenici*.

Najbolj zanimiva je Babićeva poezija takrat, ko le-ta preide v prozo (Pregled filma), ko se lirska transformira v pripovednost ali narativnost, če že hočete. Čeprav fragmentarno, nas pesnik kljub vsemu popelje onkraj samozadostnosti in konformizma. Kot tipičen predstavnik generacije, rojene med vojno, izraža vsesplošno politično nezadovoljstvo. Nekatere pesmi so bile napisane že pred štirimi in več leti, zaradi česar pa njihova aktualnost ne upada. Nasprotno, pesmi, zbrane v tej zbirki, so in bodo vedno bolj aktualne. Gre za neke vrste »zgodovinski literarni dokument« zadnjih štiridesetih let. Babićeva subtilna, v prostoverzni dikciji napisana poezija je polna empirije, mitskosti, satanizma in demonizma velikodržavne ideologije. Čuti je tudi spogledovanje z ljudsko pesmijo ter evropsko različico balkanske WC poezije. Avtor smelo stopa v naša skupna in individualna življenja, poudarjajoč vitalnost in moč ter vztrajanje za vsako ceno. Navsezadnje, kaj pa je sploh človeško življenje?

V petih ciklih, na katere je razdeljena zbirka, predstavi sedeminpetdeset pesmi z bogato in različno motiviko. Že kar prvi cikel nas seznani, s tistim kar potem spremljamo ves čas: revolt proti današnji družbeni situaciji skozi oči leta '68 in človeško vitalnost ter moč. V najbolj znani pesmi te zbirke Rašljars Atlantide poje: »...i znan sam gdje je zemlja/ ranjiva/ i znan sam gdje če se/ otvoriti/ da proguta što na sebi/ zatekne/ i sve sam im rekao na/ vrijeme/ ali mi nisu vjerovali/ nego su me privezali za/ stup srama/ na glavnom trgu na dan/ kad sam proreka/ da če naša država otiči/ na dno mora/ a sva se svjetina oko mene/ skupila/ da bi se grohotom smijala/ budali.« Toda ne samo prvi cikel, temveč tudi drugi, tretji, četrti in peti upesnjujejo nezadovoljstvo s trenutno družbeno klimo. Vse to dobiva status ontološkega problema, ki se v pesmi Srma še zaostri: »...ili sve jednako prezire/ strašni i tupi sirotinjski nož/ u grlu prasca koji trza/ nogama još malo, još/ samo malo,

Tadej Čater

KARANTANIJA PREDSTAVLJA:

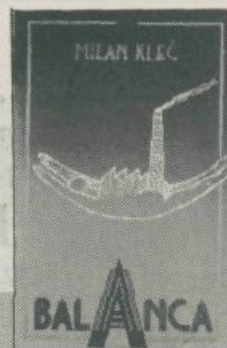

Quorum: QUORUM št. 2/3, Zagreb.

Zagrebska revija Quorum je bila sprva predvsem literarna, kasneje pa je zapustila stroge okvire visoke umetnosti in v svoj koncept zajela bolj marginalne panoge, kot so rock'n'roll, jazz in druge. Ob vsem tem je treba povedati, da Quorum pokriva likovno umetnost, film, teater in fotografijo. Takšna programska shema je Quorumu občutno povečala naklado in krog bralcev. V najnovejši številki te razvpite revije lahko preberete toliko različnih tem, da jih tukaj skoraj ne bi mogel naštet, zato naj omenim zgolj najbolj zanimive: kot prvo je v tej številki izšel blok slovenske literature po izboru revije Literatura iz Ljubljane. Blok je nastal kot posledica sodelovanja med revijami Književna reč, Quorumom in Literaturo; toda to je le manjši del te številke, saj sledi veliko obilnejši blok o Borisu Vianu - že zaradi njega se spleta vse skupaj imeti. Ko pa mislite, da je vsega že konec, se pred vami pojavi Beckett in film.

Vem, da sem veliko pozabil, ker ima zadnja številka Quoruma daleč čez 1000 strani. Poglejte to revijo in si predstavljajte njen obstoj na sedanji kulturni sceni v Ljubljani? Odgovor glasi: Ljubljana je majhno mesto na meji med Avstrijo in kraljevino Jugoslavijo, v njej živijo majhni in poštene ljudje, ki redno hodijo k maši - imajo svojo voljo.

Milan Kleč: BALANCA, Emonica, Ljubljana 1990.

Kaj še reči o Milanu Kleču? Sam pove skoraj vse o sebi. Samo njegove knjige je treba kupovati in razgaliti se vam bo. Čeprav se v svoji zadnji knjigi zelo resno spravlja nad literaturo in ji kaže osle, pa vse to Kleč ne misli dokončno; še vas bo osrečeval s svojimi duhovitostmi in razočaranji. Samo ne nehajte brati in z vami bo. V Balanci vam spet ponuja svoj standarden material, ki ga predstavlja na sedaj morda bolj izpiljen način. Toda, to seveda še ni tisto najboljše, kar od tega igralca lahko pričakujemo. Njegove prave igre šele prihajajo.

V spodnji kvadrat vpišite svoj najljubši naslov, ali pa ga pustite praznega:

Esad Babačić

ZA ČIGAV BLAGOR?

Tone Partljič: KOMEDIJE, Slovenska knjiga, Ljubljana 1990.

Tauferjevemu Odiseju (Veno Taufer: ODISEJ IN SIN ALI SVET IN DOM, Slovenska knjiga, Ljubljana 1990) se pri založbi Slovenska knjiga pridružuje še komediograf Tone Partljič. Morda tale naveza ne bi bodla toliko v oči, ko ne bi šlo za dve popolnoma različni knjigi (tako fabulativno kot tudi konstrukcijsko). Tauferjev Odisej nosi pomenljiv nazi »tragicomical-historical-pastoral« (W.S., HAMLET, II,2), medtem ko pri Partljiču že v naslovu zvemo, da gre za zbirko komedij, ki smo jih domala že vse videli na odrskih deskah, nekatere izmed njih pa tudi ekranizirane. Skratka, na eni strani gre za »zmes« tragičnega in komičnega z vsemi historičnimi in pastoralnimi prvini, na drugi strani pa primer »klasične« komedije oziroma komedije, kakršno poznamo že od Cankarja naprej.

Navsezadnje tale Cankar pri Partljiču ni navzoč le po naključju, temveč se je sodobni slovenski komediograf ali humorist, če že

hočete, zavestno opiral nanj. ZANARODOV BLAGOR (le koga niso posiljevali s tem) je neka vrsta idejna zaslomba Partljičevih Ščuk (Ščuke pa ni, Ščuke pa ne, Ščuka, da te kap), ki tudi začenjajo pričujočo knjigo (Ščuka je med drugim junak Cankarjeve drame). Druga Cankarjeva drama, ki je najbrž vplivala na Partljiča v večji meri kot prva, so HILAPCI. Gre za analognost na več ravneh; uporaba oseb in primerjava med njimi ter uporaba dramskih dialogov v Partljičevi drami Oskubite jastreba. Partljič Cankarja dodobra »izkoristi« in prenese v naš čas, v čemer paje pravzaprav največja in edina odlika teh komedij. Najboljši je Partljič ravno tam, kjer pusti Cankarja lepo pri miru. Moj ata, socialistični kulak je mojstrovina. Pa ne le zato, ker gre za izvirnega Partljiča, temveč zato, ker komedija ne vsebuje le tisto komično, ampak še tisto, kar dela Tauferjevega Odiseja za odlično besedilo. Torej še tragično (čeprav bolj tragikomično, pa vendar) in historično (fabulativni »spust« v

polpreteklo zgodovino - Informburo) ter pastoralno (spogledovanje z ljudskim pesništvom in tradicijo ter več kot idilično dramsko okolje).

Ob branju teh komedij se postavlja vprašanje, ali Partljičeve drame učinkujejo »močneje« na odru ali v pisani obliki? Ali lahko tekst, pa naj bo še tako mojstrsko napisan, nadomesti zmoglosti teatra? V Tauferjevem primeru gotovo (dramo z istim naslovom je režiral Vito Taufer v SMG), medtem ko za Partljiča tega ne bi mogli z gotovostjo trditi. Namreč, tiste sočnosti, ki smo jih videli na odru in na TV, če že insistirate, tekst zagotovo ne more nadomestiti, pa če je napisan še s tako ostrino in po vseh dramaturških principih. Torej, brez potvarjanja dejstev, Partljičeva knjiga komedij uspeha, ki so ga doživele taiste komedije, ne more ponoviti. Žal.

Tadej Čater

Galerija ŠKUC

NEIMENLJIVO

**GALERIJA
ŠKUC**

STARI TRG 21
61000 LJUBLJANA
tel.: (061) 216-540

Še ena otvoritev. Umetniška. Nataša Ribič in Christof Zirkelbach. V sredo, 29. avgusta 1990. Ona slikami, on s skulpturami, oziroma že bolj instalacijami. In še enkrat množica ljudi, ki se je zbrala, kdo ve zakaj. Da bi uživali v umetnosti? Da bi poklepetali? Da bi se pokazali v javnosti?

Že dlje časa me muči isto vprašanje. Zakaj nekateri umetniki razstavljajo in zakaj ljudje prihajajo na razstave? V množici ljudi, ki se grebe ob bolj ali manj praznih mizah in se morda enkrat sprehodijo po sobanah, lahko izveš vse čveke in dogodke, le tu in tam kdo izjavi: »Ja, ta mi je pa všeč.« In to je vse. Bolj kot razstavo človek začne opazovati dogajanje okoli sebe...

ENA ALI DVE O ...

Nataša Ribič je predstavila cikle slik, platen, ki so abstrakcije različnih motivov: Body and soul (Telo in duša), V znamenju teme, V znamenju zraka... Učinkujejo predvsem barve, ki so v ciklu V znamenju zraka hladne - različni odtenki modre in barvni spekter zelenih do rjaste. Na vseh je reliefni izris, na nekaterih je uporabila vosek, druge kakšen material (alufolijo). Vse

»izžarevajo željo« po tridimenzionalnosti, kar je v slikarstvu že kar modni trend, drugače pa je s samo motiviko, tehniko in kompozicijo ostala za časom. Če naj bi bile slike izžarevanje življenja, dojetanja sveta in predvsem sebe, ji to vsekakor ni uspelo. Abstrahiranje samo po sebi še ne pomeni ničesar. Pa tudi uporaba reliefa v slikah je že kar večni, v nekem smislu ontološki slikarski problem.

CHRISTOF ZIRKELBACH

Nas je malce bolj zadovoljil - če drugače ne, vsaj presenetil. Postavitev njegovih instalacij ni bila preveč posrečeno umišljena, saj so mu prvo, »Keksni stol«, uničili že prvi obiskovalci. Čez lesen stol je potekala linija, ki je bila sestavljena iz keksov. Žal tega nihče ni pravočasno opazil, zato je bila po zelo kratkem času dobesedno pohojena. Njegova druga instalacija, Samuel, jo je odnesla malo bolje. Le slabo pritrjena jajca so prekmalu popadala z lestve in se razbila. Morda pa je zaradi tega vsega skupaj še bolj zanimivo. Instalacije so torej v prostoru zaživele, pa čeprav na tak način. Drugače pa se mi zdi zanimiv njegov pristop, kako oblikovati prostor, pa tudi izrazna sredstva so bila

posrečeno izbrana. Naravni materiali: les, pesek, hrana, na eni (Egipčan) je uporabil železo. Morda je bila njegova postavitev zanimivejša od slikarske.

PA ŠE ...

Na umetniškem področju se z redkimi izjemami pojavlja nekakšno mrtvilo. Ali je to vsestranska ustvarjalna depresija, ali pa se »iščejo« na svojih življenjskih poteh. Umetnost ni drugega kot izrazna moč posameznika, ki na svoj način interpretira svet, družbo, sebe... Vse bolj pa se pojavlja težnja, da bi ustvarjalci vseskozi neko »filozofijo« dobivali izraznost, ki je nihče ne razume, morda niti sami. Izgovori, da s filozofskimi problemi ali vprašanji lahko zagovarjaš svoje delo, se zdijo neumestni. Drugačne poti pa ne najdejo. Ostanejo nezadovoljni, ker ni odziva, mi pa prav tako. In tako bo spet še ena razstava, na kateri si bomo ogledali, kakšni aperitivi so na mizi, ali morda celo prigrizek, prijateljsko pokramljali v množici ljudi in na hitro s pogledom ošinili razstavljena dela, če nam bo katero morda le VŠEČ.

Nives Klinc

**RADIO
STUDENT**

UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

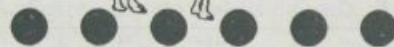

**REPUBLIŠKI INŠTITUT ZA RAZISKOVANJE GIBANJA
MOŽGANSKIH MAS IN GLOBOKOUMNIH TOKOV OPOZAR-
JA NA VISOK RIZIČNI FAKTOR PRI VSAKOVRSNEM
PRETIRANEM INTELEKTUALNEM UDEJSTVOVANJU V
PRIČUJOČIH DNEH, ZATOREJ SVETUJEM
NASLEDNJO PREVENTIVO:
PRIŽGITE SI ČIK, ODPRITE PIR, POIŠČITE PRIJETNO
»LADOVINO« IN POSLUŠAJTE RADIO »STUDENT«.**

POLETJE URBANE DŽUNGLE

Poletje je bilo takorekoč zelo koncertno obarvano. V Evropi in tudi pri nas. Kup turnej A-klase se je valil in se še vali po kontinentu in kakšen tovrsten šov je prišel tudi do Zagreba. Ampak brez skrbi. Ne nameravam vam naštevati koncertov, ki so že bili ali še bodo pri nas in kje v okolici. S tem bi sicer na lahek način zapolnil prostor, ampak današnji spis bom posvetil eni sami turneji, ki mi je najbolj segla do srca. In potem še malo naprej, skorajda do živcev, ko se ji nisem mogel izogniti nikjer v Evropi. Gre za Urbano Džunglo Rolling Stonesov. Tokrat se je začelo na Dunaju, vsaj zame, ko sem po dveh mesecih spet prekrizal pot džunglski karavani, ki se je valila naokoli. Na praterskem stadionu sem srečel večino pomembnih slovenskih rockerjev in drugih pomembnih person, ki so zamudile Münchenski koncert. Med njimi so bili tudi nekdanji punk ideologi, ki so svojčas besno pljuvali po tovrstnih mamutsko-dinosaurskih mega-zvezdnških mega-spektaklih. Ampak Bog pomagaj, če so se spreobrnili celo boljševeki, ki sedaj prisegajo na trg, delnice in kapitalizem vobče, zakaj se ne bi tudi punkerji?

Naslednja postaja je bil Berlin, kjer ni več berlinskega zidu, domnevne ostanke taistega pa prodajajo za tri marke po koščku (bolj domiselni pa turistom proti plačilu posojajo kladio, s katerim lahko lastnoročno razvijajo zadnje še stoječe odseke zidu). Checkpoint Charlie je zapuščen in kup špijonov je ostal brez službe, da ne govorim o piscih vohunskih romanov. Hja, boste rekli, tudi Gary Gray je ustrelil mimo, saj so bili Stonesi v Berlinu 6. junija. Ali ... V Berlin so se ponovno vrnili 13. avgusta. Da pa bi zadeva bolj zanimiva, so privlekli s sabo ameriški oder in ostale cake s Steel Wheels turneje. S plakati je bil preplepen

tudi še ne povsem združeni Vzhodni Berlin, na Unter den Linden in Alexanderplatzu so se s panojev, s katerih so še minulo zimo napisali oznanjali bratstvo vzhodnononemškega in sovjetskega naroda, zrla face ostarelih rokenrolerjev.

Pot me je potem pripeljala v Rostock, ki je bil prav tako polepljen s Stones-plakati, le da so tam še bolj kot v Berlinu izstopali iz vseobče socialistične sivine. Po najhitrejši poti sem jim pobegnil čez morje na Dansko. Toda rešitve ni bilo. Na avtocesti sem takoj naletel na tovornjak, ki je oznanjal, da dve najpomembnejši pivovarni, Carlsberg in Tuborg, sponzorirata skorajšnji nastop Rollingov.

Kasneje sem v zvezi s pivovarnami izvedel, da je Carlsberg že pred časom odkupil Tuborg in da deželi takorekoč vlada pivovarski trust. Nudil sem si tudi užitek obiska Carlsbergove pivovarne, zaveden s pripovedovanji, da se lahko po ogledu nabiješ do nezvesti. Ampak kruta resnica je drugačna; po enournem poučnem sprehodu v posebni sobi posedejo po šest turistov za mizo s šestimi malimi steklenicami različnih vrst piva. Pa se znajdi! No, vaš G. G. se je znašel, a žal je bila po pol urah degustacija mimo in marš ven.

Komaj sem se izkrcal s trajekta na Švedskem, sem pobral štoparja. Izkazalo se je, da je rocker, ime pa mu je bilo, ne boste verjeli, Björn. Fant je najprej potožil, da se je štopanje iz Belgije zavleklo in je zamudil nastop Stonesov v rodnem Göteborgu prejšnji večer. Potem se je pogovor vrtel okoli običajnih strokovnih tem in na koncu mi je ponudil, da lahko prespim pri njem, če bom poslušal posnetke njegove skupine in jih kot mednarodno uveljavljeni kritik ocenil. Dıl se mi je zdel fer, da pa večer ne bi bil preveč pust, sem iz avta vzel tudi eno od

steklenic, ki sem jih uspel pretihotapiti mimo menda zelo strogih skandinavskih carinikov (ki me v resnici še povohali niso). Ko je videl steklenico (pa tudi majico, ki sem imel oblečeno) je bil navdušen; "Rockers drink Jack Daniel's," je dejal. "All the Rolling Stones drink Jack Daniel's!"

Večer je bil čisto prijeten, le ko sem se proti jutru odpravil spat, so se iz stranišča razlegali značilni zvoki.

Naslednjega dne sem pičil proti Norveški. Spotoma sem pobral štoparja, ki je hitel v Oslo na koncert Rolling Stonesov. Zadeva je postala že malo enolična. Izložbe trgovin v Oslu so, tako kot v Kopenhagnu, na veliko ponujale "original" Stones majice, v štacunah s platami so ponujali vse znane in neznane albume berda, digitalno obdelane zgodnje posnetke in kup krame, ki sodi zraven. Če dodam še podatek, da košta pivo v norveški gostilni kakih deset DEM, je povsem jasno, da sem naslednje jutro zapustil Oslo in se odpravil na zahod - v deželo fjordov. Ampak še tam sem na nekem zabačenem parkingu srečal kup mulcev v frišnih rolling-majicah, ki so v avtu navijali svojo muziko. Zelo pronicljivo sem jih vprašal, če so bili na koncertu. So rekli, da ja in da je bilo "grejt"! Kva pa? Po povratku v domače kraje sem izvedel, da se urban Jungle turneja sicer ni končala v Moskvı, kot so si fantje menda želeli, da pa so vseeno prišli do Prage. Povabil jih je tamkajšnji predsednik. In potem sem pomislil, da bi nemara lahko zašli tudi k nam. Ampak kdo bi jih povabil? Tuđman, Milošević, Kučan? Dr. Jović pa sploh. Vsi skupaj se ne morejo zmeniti niti s papežem, kako bi se potem z Jaggerjem & co. Ja, če bi bil Tito še živ... Če bi še imeli Tita, bi verjetno videli tudi Rollinge.

Gary Gray

TRIBUNINA ANKETA POLLETNO SPRIČEVALO SLOVENSKIH MINISTROV

	MATEMATIKA	BIOLOGIJA	STM	SPOZNAVANJE NARAVE IN DRUŽBE	OBRAMBA IN ZAŠČITA	SPLOŠNI USPEHI
LOJZE PETERLE	4	3	---	5	4	PRAV DOBRO (4)
IGOR BAVČAR	-2	4	4	2	3	DOBRO (3)
DIMITRIJ RUPEL	5	---	3	2	---	DOBRO (3)
JANEZ JANŠA	---	---	5	-2	1	NEZADOSTNO (1)
RAJKO PIRNAT	4	5	---	2	---	PRAV DOBRO (4)
LEO SEŠERKO	3	4	---	4	---	PRAV DOBRO (4)
INGO PAŠ	2	2	---	2	---	ZADOSTNO (2)
ANDREJ CAPUNDER	-2	---	---	2	---	ZADOSTNO (2)
STANE STANIČ	2	2	4	-2	---	ZADOSTNO (2)
JOŽE MENCINGER	3	2	3	4	---	DOBRO (3)
PETER VENCELJ	-2	---	3	2	1	NEZADOSTNO (1)
KATJA BOH	4	4	-3	---	---	PRAV DOBRO (4)

RAZREDNIK: TRIBUNA

foto: Tomi Drozg

Pojem »BORZA« že stoletja nosi v sebi prizvok izjemnosti, skoraj nedotakljivosti. Tisti, ki ga izgovarjajo, se včasih obnašajo kot čarovniki ob izgovarjanju magičnih besed.

In vendar, ko prodremo v bistvo tega izjemnega, nedotakljivega in magičnega, spoznamo, da resnična skrivnost borznega poslovanja ne presega »skrivnosti« poslovanja navadne tržnice, na kateri kupite paradižnik, krompir...

Paradoksalno a resnično obenem je, da je osnovni princip ljubljanske tržnice in New York Stock Exchangea ISTI.

VAN DER BURSE

Borzno poslovanje ima svoje korenine v srednjeveških transakcijah z vrednostnimi papirji (menicami in obveznicami). Ime kot kaže izhaja iz imena nizozemske družin Van der Burse, ki je imela hišo na trgu v Burggenu. Okrog njihove hiše kot tudi v njej so se zbirali trgovci z namenom trgovanja z blagom.

Pa še zanimivost, ki jo nekateri tolmačijo kot razlog za ime »borza«, na hiši Van der Bursenovih je bil družinski grb v obliki mošnje za denar (lat. BURSA).

Prave, bolje rečeno malce bolj prave borze, se pojavljajo nekaj desetletij kasneje. Različni viri jih različno naštevajo, vsi pa se strinjajo, da je bila prava borza v Londonu ustanovljena 1694. Pred njo naj bi bile ustanovljene borze v Parizu 1141 (?), Frankfurtu 1585, Benetkah 1600, Zürichu 1877, Philadelphiji 1800 in zadnja, a hkrati najpomembnejša od največjih New York Stock Exchange, na Wall Streetu 1917. leta.

Najk temu še pripomnim, da imajo ZDA npr. preko dvajset borz, od katerih je velika večina specializiranih.

K a j j e t o ?

BORZA

WALL STREET

Wall Street, ulica na Manhattnu, je tako od dvajsetih let tega stoletja dejansko postala simbol moči kapitala.

Preletimo najbolj znane specializirane borze v ZDA:

- Chicago Board of Options Exchange - poslovanje z opcijami;
- Chicago Mercantile Exchange - govedina, jajca, svinjina, les, piščanci;
- Comex - zlato, srebro, baker;
- New York Cotton Exchange - bombaž, pomarančni sok;
- New York Coffee, Sugar and Cocoa - kava, sladkor, kakavovec;
- Midamerica Exchange - koruza, zlato, svinje, govedo, srebro, soja v zrnju in pšenica.

Zanimiva slika, ki marsikoga preseneti.

YUGOSLAV STOCK EXCHANGE Inc. Ljubljana

Delovanje jugoslovanske borze vrednostnih papirjev smo vam predstavili v intervjuju v prejšnji številki Tribune, ko smo se pogovarjali s pravnim svetovalcem ljubljanske borze (uradno jugoslovanske) dipl. jur. Milošem Časom, zato se v takrat omenjena destva ne bi več spuščali. Na ljubljanski borzi kotirajo naslednji vrednostni papirji (definicije po Zakonu o vrednostnih papirjih Ur. l. SFRJ 64/89)

DELNICA (d.d. Grad)

je dokument o lastništvu nad sredstvi, vloženimi v podjetje, banko, drugo finančno institucijo, zavarovalno organizacijo ali drugo pravno osebo, ki lahko pridobiva dobiček.

Imetnik delnice pridobi pravico deleža pri dobičku, odvisno od vrste delnice pa ima lahko tudi pravico sodelovanja pri upravljanju.

OBVEZNICA (Pivovarna Laško, Yulon, Juteks, Rogaška, Lesnina...)

je pisni dokument, s katerim se izdajatelj zavezuje, da bo osebi, označeni na obveznici ali po njeni odredbi oz. prinosniku izplačal

določenega dne znesek, naveden na obveznici oz. znesek anuitetnega kupona.

Dobiček oz. donos ni pod vprašanjem rizika kot pri delnici, saj je vnaprej znan. Obveznica tudi ne daje pravice do sodelovanja pri upravljanju.

BLAGAJNIŠKI ZAPIS (LB Ljubljana na 1 in 3 mesece)

je vrednostni papir, ki se glasi na določen denarni znesek z določenim rokom dospelosti in določeno obrestno mero.

Izdajo ga narodna banka Jugoslavije, banke, druge finančne organizacije in družbenopolitične skupnosti.

Izdajajo se z rokom dospelosti do enega leta.

CERTIFIKAT (NB - kliring SZ, ČSSR, NDR)

je dokument o deponiranih sredstvih pri banki ali drugi finančni organizaciji z rokom vračila nad enim letom.

KOMERCIALNI ZAPIS (jih ni na ljubljanski borzi)

je pisni vrednostni papir, s prodajo katerega se zbirajo kratkoročna denarna sredstva.

Izdajajo ga podjetja, zadrage in druge oblike združevanja s statusom pravne osebe.

KDO JE NAVADNO ČLAN BORZE?

Člani so borzni posredniki - trgovci. Večina jih deluje kot komisionarski posredniki oz. trgovci.

POSREDNIKI ali BROKERJI trgujejo z vrednostnimi papirji po naročilu za določitev komitenta (naročnika) za svoje ime in na njegov račun.

TRGOVCI ali DEALERJI trgujejo v svojem imenu in za svoj račun.

Poleg teh ločimo še en sistem delitve, zlasti v anglosaškem sistemu. To so specializirani posredniki za določene oblike vrednostnih papirjev.

Američani ločijo še med floor brokerji in account executive, t.j. med tistimi, ki delajo na borznem parketu in izvršujejo naloge, ki prihajajo od zunaj. Te naloge jim pošiljajo account ex. ali zunanji brokerji, ki so v stiku s stranko.

Dandanašnji je hitrost borznega poslovanja prišla do skoraj nemogoče stopnje. Nalog, izdan neke v Evropi, se v nekaj minutah izvrši na borzi v New Yorku ali Hong Kongu in v tem času prispe v brokersko hišo v Evropi tudi že informacija.

Tehnično torej skoraj ni ovir.

se nadaljuje

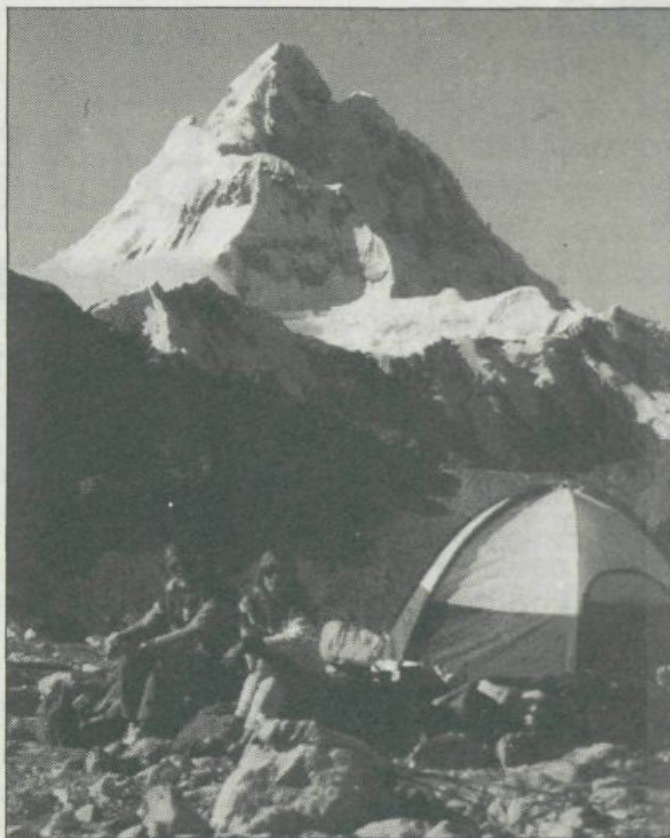
Leon Peklar

POLETJE V PERUJU

Peru je bil že vrsto let na spisku mojih želja; po pripovedovanju prijateljev in znancev naj bi to bila čudovita dežela. Vedno pa je prišlo kaj vmes: odprava na drugi konec sveta, pomanjkanje časa, denarja ali največkrat kar obojega in šele ko sem konec junija s karto v roki čakal na avion, sem vedel, da bom letos spoznal tudi te kraje.

Naš polet se je začel v Celovcu; najprej do Zuricha, kjer nas je čakalo letalo venezuelske družbe Viasa, ki se je kljub razmeroma poceni vozovnicam izkazala za zelo solidno firmo. Caracas in Bogota sta bili edini postaji na poti do perujskega glavnega mesta Lime. O njej bi težko povedal kaj lepega: ogromno človeško mravljišče, ki s predmestji šteje čez osem milijonov prebivalcev. Stisnjena med sierro-puščavo in Pacifik se duši v revščini in prenatrpanosti; pomanjkanje vode in električnega toka je del vsakdanjosti v perujski prestolnici. Sovražijo jo celo njeni prebivalci, pa kljub temu prihajajo vedno novi, ki upajo na boljše življenje v mestu.

Tabor visoko v hribih, v ozadju Huantsan (6395m).

Na carini ni problemov: za nekaj dolarjev pridemo v Peru pri zadnjih vratih, ne da bi nam kdo pogledal potne liste ali prtljago. Del krute resničnosti življenja v Limi spoznamo že po desetih minutah, ko Mateju spretno ukradejo uro z roke, in to sredi belega dne v centru mesta. Stikati po bolj zakotnih ulicah pa za tujce v Limi pomeni igrati se z življenjem. Kar veseli smo, ko zvečer že zapuščamo mesto. Nočni avtobus nas pelje 400 kilometrov proti severu in zjutraj se znajdemo 3000 metrov visoko v osrčju Andov. Mesto Huaraz z okolico je po morečem glavnem mestu kot obljubljena dežela: zelena dolina s palmami in toplimi vrelci, nad njimi pa zasnežena veriga Cordillere Blance, najvišjega dela perujskih Andov. Vreme je v tem letnem času idealno, suho in ravno prav toplo, in tudi ljudje v teh krajih so prijazni, vedno pripravljeni pomagati, čeprav ob moji španščini včasih niso vedeli, kaj bi pravzaprav rad. Tukaj bi se zares dalo živeti.

Naša skupina, v kateri nas je bilo sprva sedem, se je naslednji dan razdelila: Greta in Mojca sta namenjeni na trekking po dolinah, ostali pa gremo na aklimatizacijsko turo za 'resne' hribe, ki se v Peruju pričnejo nekje na 6000 metrih. Organizacija je enostavna: nakupimo za en teden hrane in jo skupaj z opremo

zbašemo v nahrbtnike, nato pa za majhen denar najamemo kamioneto, ki nas v dveh urah pripelje skoraj 4000 metrov visoko v dolino Cojup. Kar dobro čutimo višino, še bolj pa nas zdelujejo 'prasice'-nahrbtniki, ki so bližje tridesetim kot pa dvajsetim kilam. Samo enkrat sem nosil več - v Patagoniji, ko se mi je celo zemlja vdiral pod nogami (resda je bila nekoliko močvirna). Kljub takšnim zverinam, ki nas jezdi, dosežemo popoldan naslednjega dne ledeniško jezero na koncu doline. Nekoč je bilo to veliko jezero, pred nekaj desetletji pa je voda prebila gruščnato moreno in se razlila po dolini, spotoma pa odplavila nekaj vasi s prebivalci vred. V Paronu, eni sosednjih dolin, so na podlagi takšnih izkušenj nato izkopali podzemski rov in znižali gladino enega najlepših jezer v Andih za skoraj trideset metrov.

Pri jezercu pa se pravi vzpon za nas šele začne. V soju polne lune grizemo kolena v hudo strmino in šele proti jutru postavimo šotore malo pod snežno mejo, ki je tukaj nad 5000 metri; ekvator je pač blizu in zrak je tudi v višinah nekoliko toplejši. Naslednji dan se premaknemo še nekoliko navzgor in postavimo naš končni tabor ob jezeru pod šesttisočkom Ranrapalco. Ta vrh bi bil prevelik zalogaj

za začetek, saj nas vse malce daje višina, zato pa je Ishinca, njegov desni sosed, kot nalašč za dobro aklimatizacijo, in res nam naslednji dan ne povzroči kakih resnejših problemov. Tudi Katarina in Matej, ki sta prvič v tako visokih gorah, zlahka prilezeta na 5500 metrov visoki vrh, kjer potem še dobro uro uživamo v soncu in razgledu. Mikajo nas okoliški šesttisočaki, toda razmere so zelo slabe, veliko je novega snega, zato se soglasno odločimo za sestop v dolino. Planirana dvodnevna pot nazaj v Huaraz pa se je skrčila v deseturni garaški maraton: ni nam bilo do počitka, ker so nas preveč privlačile dobrote v gostilni Las Puyas, kamor smo navadno hodili večerjat. Zadnji dve uri smo v temi iskali pot skozi vasi in evkaliptusove gozdove v obronkih nad Huarazom in srečevali majave nočne popotnike - Indijance, ki so se ga nekoliko preveč nalezli. Ob devetih pa smo vsi zbiti in ožuljeni že sedeli pri bogato obloženi mizi. Splačalo se je! Hrana v Peruju je nasploh zelo dobra, veliko je mesa, sadja in zelenjave, cene pa so za nas nepojmljive: za najdražje kosilo v dobri restavraciji moraš odšteti skoraj en dolar. Za Peruance pa je to kar velik denar. Za glavni ulici smo spoznali profesorja geografije, ki je kot mnogi drugi kupoval

Brez problemov proti vrhu Ishince (5530m).

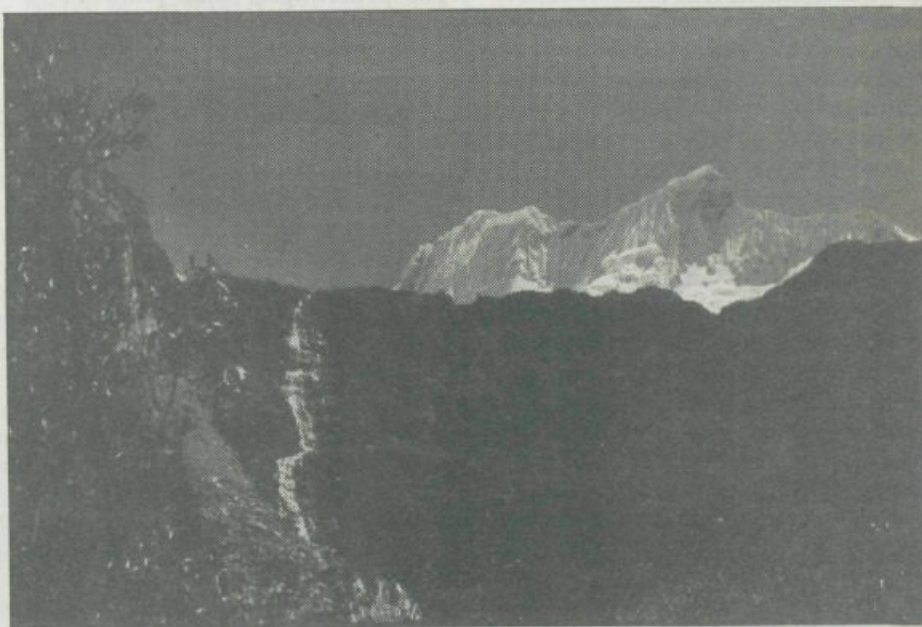
in prodajal devize. Njegova profesorska plača ne doseže niti petdeset dolarjev, tako da je prisiljen iskati postranske vire zaslužka, če hoče preživeti družino. Nekega dne nas je povabil k sebi na kosilo in nam pripravil perujsko specialiteto 'cuy': morski prašički v pikantni omaki. Ni bilo slabo, vendar poznam tudi boljše jedi.

Naslednje tri dni posvetimo počitku. Obiščemo termalno kopališče Monterey nedaleč od Huaraza. Voda ima pri izviru blizu petdeset stopinj in je zaradi različnih mineralnih sestavin rumeno rjave barve, v bazenu pa se nekoliko ohladi in je prav prijetna za kopanje. Če pa je v vodi vseeno prevroče, si lahko poiščeš senco pod palmami - na nadmorski višini 3000 metrov.

Prevoz v dolino Llanganuco, naš naslednji cilj, si zagotovimo v eni od številnih majhnih turističnih agencij. Najprej potujemo po dolini reke Santa navzdol do mesta Yungay, ki je bilo pred dvajsetimi leti prizorišče ene največjih naravnih katastrof. Ob potresu se je utrgal velik del zahodne stene Huascarana in sredi noči je velikanska gmota ledu in skal zasula mesto z vsemi 22000 prebivalci. Novi Yungay so kasneje zgradili na novo nekoliko v stran od prejšnjega, od katerega so ostale le štiri palme, ki so nekoč krasile glavni trg. Z leti se je prikazal na površje tudi zveržen avtobus, ki zdaj stoji tam kot nema priča takratne tragedije. V Yungayu zavijemo z glavne ceste in prične se strm vzpon v Llanganuco, eno najlepših dolin v Cordilleri Blanci. Prihajamo med najvišje gore tega

Peruanci imajo radi glasbo, četudi je to »pleh muzika«.

Pokrajina pod Chacararajem.

področja: na desni je dvoglavi Huascarán, levo široki Huandoy s svojimi štirimi čez 6000 metrov visokimi vrhovi, in zadaj, nekoliko skrit pred pogledi iz doline, eden od najtežjih v Andih in moja tiha želja: Chacararaju.

Prostor, kjer se utaborimo, je kot iz pravljice: zelena livada sredi belih gora, potočki se stekajo z vseh strani in sonce prijetno greje. Prostor za spanje si poiščemo kar pod drevesi, našo opremo in hrano za naslednji teden pa zložimo poleg velike skale v bližini. Zjutraj pa, o groza: ob skali se drenja čreda krav in vse nekaj prežvekujejo. V hipu smo pokonci, ugotovimo pa lahko le še popolno razdejanje: naše hrane ni več, krave so požrle celo milo in toaletni papir. Človek bi se razjokal; prva ideja je bila, da bi eno kravo takoj predelali v zrezke. En dan je izgubljen, saj bo treba nazaj v dolino po nove zaloge hrane. Naslednje jutro pa smo kljub vsemu na poti: Tina, Tine, Katra in Matej proti Piscu, jaz pa pod južno steno 6112 metrov visokega Chacararaja. Kot da bi se zmenili, smo dan kasneje spet vsi nazaj v dolini: vreme se je pokvarilo in plezanje v snegu in megli res nima smisla. Katra in Matej se nato odločita za krajši trekking, ostali pa gremo, tokrat skupaj, proti 'ledeni njivi' - tako bi lahko približno prevedel indijansko ime Chacararaju. Štirinajsti julij je naš dan: meni se posreči prvi solo vzpon na vrh, Tina in Tine pa osvojita sosednjo Yanapaqcho. 'Posreči' je kar prava beseda za moj vzpon: kaj tako nevarnega doslej še nisem plezal, niti v Himalaji niti kje drugje. Chacararaju je gora, ki nima lahkega obraza. Stene, ki jih

kaže na vse štiri strani, so okrašene z ledenimi zastavami, seraki in opastmi neverjetnih oblik in nikdar ne veš, kdaj se bo ta ledena arhitektura zrušila v dolino. Zares sem si oddahnil šele pri našem šotoru.

Ob vrnitvi v dolino pa nas je čakalo novo presenečenje: izginila je naša oprema, ki smo jo pred odhodom skrili v bližnjo votlino. Vse iskanje je zaman in očitno si je nekdo dobro opomogel, saj je bilo vse skupaj vredno čez tisoč dolarjev. Smola, ampak storiti tako ni kaj in počasi se sprijaznimo z izgubo, za katero smo delno krivi tudi sami.

Na vodniškem uradu v Huarazu mi ob vrnitvi priredijo pravi ceremonial, saj ima za domačine ime Chacaraju skoraj magičen prizvok: nihče od njih še ni bil na vrhu. Njihov alpinizem pač precej zaostaja za evropskim, so pa zato toliko bolj odprti in gostoljubni in tam res ni težko najti novih prijateljev. Zdaj, ko so za nami uspešni vzponi, si privoščimo tudi malo zabave. Center nočnega dogajanja je diskoteka Tambo kjer pa, hvala bogu, disko glasbe skoraj ne poznajo. Latinskoameriški ritmi, kakšen rock komad starejšega datuma, jedro vsakega večera pa je nastop indijanske folklorne skupine. Že ob poslušanju kaset je njihova muzika nekaj posebnega, v živo pa je to še vse kaj drugega. Cele večere plešemo huayno; ob takšni glasbi ne moreš sedeti pri miru, pa tudi Peruanke ti tega ne dovolijo. Dekleta, ki z vseh koncev prihajajo v Huaraz na počitnice, niso prav nič boječa: tudi ko je plesišče še prazno, se od nekod pojavi črnolasa lepotica in naslednji trenutek se že vrtiš v ritmu bobnov, quene, charanga in kitare. In ker se takšni večeri navadno podaljšajo v jutro, so potem dnevi zelo kratki, vendar tega nikomur ni žal.

Konec julija nam popestrijo pripadniki organizacije Sendero Luminoso, ki naj bi se borili za maoistične ideale, njihova glavna dejavnost pa so ropi, umori in terorizem. Najbolj aktivni so v pokrajini Ayacucho vzhodno od glavnega mesta Lima, letos pa so precej nastopali tudi v Ancashu, kamor spada Huaraz z okolico.

V dolini Sante so napadli hidrocentralo, onesposobili osebe in s petimi nahrbtniki eksploziva pognali v zrak transformator. Zaradi tega je bila cela dolina pet dni brez elektrike, kar je prestrašilo že tako redke tuje turiste. Domačini si zelo prizadevajo za večji obisk tujcev, ob takšnih dogodkih pa so brez moči, še posebej ker sredstva obveščanja še pomagajo širiti včasih že kar pretirani strah pred terorizmom. Sicer

Tukaj je bilo nekoč mesto: od nekdanjega Yungaya so ostale le štiri palme.

pa bi tudi razcvet turizma težko izvelkel Peru iz težav; inflacija je bila samo julija okrog dvesto odstotkov, bili so dnevi, ko si zjutraj dobil za dolar 200000 intijev, zvečer pa 300000; nihče pa ni vedel povedati, kako bo naslednji dan. Tudi novi predsednik Fujimori, ki je po očetu japonskega porekla, bo težko kaj spremenil. Menda je ljudem pred volitvami obljubil uvoz japonske tehnologije, za razliko od protikandidata Vargasa Llose, ki je obljubljal, da bo treba več delati in nato na volitvah katastrofalno pogorel. Peruanci sami priznavajo, da so precej leni in da nimajo prevelikega upanja na lepšo prihodnost, kljub temu pa so zaskrbljeni ali žalostni obrazi v tej deželi redkost: življenje teče naprej od fieste do fieste.

Tiste dni ja bilo vroče tudi v Huarazu. Nekega večera sva s Tino sedela v Las Puyas, ko je zunaj odjeknila zamolkla eksplozija. Bilo je precej daleč, vendar so ljudje takoj vedeli, da je to bomba. Naslednji dan smo v časopisih prebrali, da so spravili s poti nekega strankarskega prvaka skupaj z dvema sodelavcema. Huaraz pa je kljub temu vsaj meni zapustil vtis mesta, kjer se lahko tudi pozno ponoči sam potikaš naokoli.

Naš zadnji obisk gora je namenjen dolini Paron, kamor nas spremlja tudi prijatelj Peter iz Seattla, edini Američan, ki smo ga srečali v teh krajih. Šotor si postavi ob jezeru, mi trije pa nadaljujemo pod Artesonraju. Ta 6025 metrov visoka gora spada med najlepše vrhove nasploh in prav žal mi je, ko se Tina in Tine naslednji dan po dveh tretjinah vzpona

obrneta nazaj. Do vrha nadaljujem sam, štiri dni kasneje pa poskusim še v severni steni Huascarana. Ne gre - malo nad polovico smeri se umaknem pred prehudo kanonado padajočega ledu in skal.

Zadnjih sedem dni preživim med prijatelji v Huarazu. Ostali so odšli v amazonsko džunglo, jaz pa kar ne morem iz tega mesta. Bo pač treba priti še enkrat: Macchu Picchu, Cuzco, jezero Titicaca in še kaj je vsekakor treba videti. Do takrat pa: hasta la vista, Peru. Še nikjer se nisem imel tako lepo.

Pavle Kozjek

šesttisočak Artesonraju

NA DANAŠNJI DAN...

SLOVENEČ, 3. septembra 1900**London:**

Iz Sanghaja se poroča, da so mednarodne čete pri Pekingu dobro naklestile Kitajce, katerih je mnogo padlo.

Cesar v Gorici:

Za sprejem cesarja v Gorici se delajo velike priprave. Deželni odbor Goriški je naprosil upravo cesarskih gozdov, naj bi mu ista preskrbela tristo visokih mlajev, ki se bodo postavili ob obeh straneh Franc Jožefove ceste. V Gorici bo cesar poldrugi dan.

SLOVENEČ, 3. septembra 1910**Srbska propaganda:**

Split: Včeraj se je peljal mimo Splita Srbski prestolonaslednik Aleksander. Velika množica ga je čakala. Orožniki so izpraznili obalo in potisnili množico daleč proč od obale. Množica je tu, ko se je približal parnik s princem Aleksandrom, pričela zažigati umetelne ognje. Orožniki so množico potisnili tudi od tu.

SLOVENEČ, 3. septembra 1920.**Židje v Jugoslaviji o sebi:**

Židje v Jugoslaviji so razdeljeni v dve močni, ločeni skupini in štejejo okrog 180.000 prebivalcev, medtem, ko je bilo prej v Srbiji pred vojno le okrog 20.000 Židov. Zionistična organizacija je najmočnejša na Hrvaškem. V Zagrebu ima svoje lastne institucije, šole s hebrejskim učnim jezikom, lastno knjigarno in izdaja zionistični tednik »Židov«.

Tako samozavestno pripovedujejo jugoslovanski Židje drugod o sebi, toda vsega Žid - špekulant gotovo ne bo povedal.

Zato je dvojno potrebno, da zasledujemo z veliko natančnostjo in resnostjo razvoj, smer in cilje židovskega gibanja v naši mladi državi. Ni daleč čas, ko bodo imeli važno, odločilno besedo v Jugoslaviji.

JUTRO, 3. septembra 1930.**Komunisti pripravljajo nove nemire:**

Budimpešta: Budimpeštanska policija je ugotovila, da stoji prestolnica pred novimi nevarnostmi. Komunisti nameravajo v soboto, 6. septembra prirediti rdeči dan ter velike manifestacije. Zaradi tega je policija odredila

strogo pripravljenost in bodo policijski oddelki najstrožje postopali, ako bi se hotele množice zbirati.

Zbiranje vojaških oddelkov:

Razne edinice vojske, posebno odredi težke artiljerije in tanki so že prispeli v Beograd. Glavna mora prispe pa v Beograd šele jutri, tako, da bo dne 4. t.m. večina že zbrana. Banjica izgleda že sedaj kot ogromno taborišče. Nad prestolnico kroži vsako dopoldne jata avijonov vseh različnih vrst.

Ljudstvo prihaja v velikih množicah na Banjico razgledovat vse vrste naše vojske. Zlasti silno pozornost posveča narod tankom in drugim vrstam moderne orožja.

JUTRO, 3. septembra 1940.**Ameriški glasovi ob obletnici vojne:**

Ob prvi obletnici izbruha evropske vojne se Newyorški listi obširno bavijo z razmišljanji v okviru katerih navajajo tudi vrsto nemških vojaških uspehov na raznih frontah. Listi naglašajo, da navzlic nezaslišanim uspehom nemške armade vojna za Nemčijo še ni dobljena. Anglija je še zmerom nepremagana in dokler ne bo premagana, pomenijo nemške zmage nepopoln uspeh.

SLOVENSKI POROČEVALEC, 3. septembra 1950.**(NEDELJA - NI IZŠEL!)**

V ponedeljek, 4. septembra, pa je poročal: **Velik dan v Revirju:**

Včeraj so proslavljali v Trbovljah praznik, ki mu ne pozná podobnega vsa 150-letna zgodovina revirjev. Vse prebivalstvo Trbovelj z delavci iz rogov in udarniki, novatorji, racionalizatorji in odlikovanci dela na čelu se je zbralo k svečanosti predaje revirjev v roke tistih, ki so si po kratkih petih letih dela v svobodi in dolgih desetletjih brezposelnosti, trpljenja in borbe priborili pravico, da sami upravljajo podjetje, ki je delo njihovih rok.

Nad vhomom v vzhodni obrat je blestel napis: »Živel zgodovinski dan predaje rudnika rudarjem! Samo v FLRJ je delavec gospodar rudnikov!«

Zbrani množici je spregovoril član CK KP Slovenije in minister za rudarstvo LR Slovenije, tov. Franc Popit.

Ob koncu so trboveljski rudarji poslali maršalu Titu resolucijo, v kateri obljubljajo, da bodo še naprej znižali polno lastno ceno in da bodo letošnji plan presegli za 4 %.

DELO, 3. september, 1960.**Dobra igra naših, vendar...**

Rim: Sovjetska zveza: Jugoslavija - 88:61 (44:30).

Danes popoldan sta se na olimpijskem turnirju pomirili košarkarski reprezentanci Sovjetske zveze in Jugoslavije. Kakor je bilo pričakovati, so zmagali igralci ZSSR.

DNEVNIK, 3. septembra 1970.**Bencin dražji:**

Le nekaj dni po podražitvi bencina v Italiji za 22 lir pri litru, se tudi pri nas širijo govorice o podobni podražitvi. Nekateri »najbolj posvečeni« vedo povedati, da se bo bencinu dvignila cena za 20 par pri litru (Dnevnik je stal 3. septembra 0,50 para). O nameravani podražitvi nam niso vedeli povedati ničesar ne na Petrolu, ne na Republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Oboji pravijo, da je to v pristojnosti federacije.

Povedano na uho:

Večernje novosti iz Beograda so objavile podatek, da milijon Srbov, še vedno piše - s palcem. Včeraj so objavili demanti: vsaj polovico tega milijona piše s - kazalcem!

DNEVNIK, 3. septembra 1980.**Bomo zmogli evropske cene?**

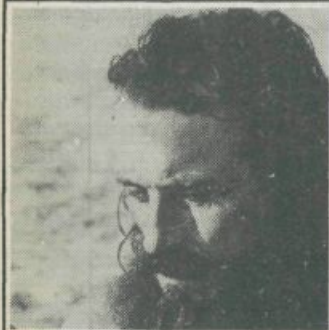
Nerealni predlogi za podražitev dokazujejo, da se domači proizvajalci avtomobilov še vedno ne znajo vključiti v sedanost, ko bi morali varčevanje z bencinom pisati z veliko začetnico.

Maščevanje je sladko, toda drago!

Pierre Ludon iz Toulousea je bil naravnost zaljubljen v svoj novi avto. Ta osemnajstletnik je bil prepričan v nezmotljivost tehnike, dokler ni v nekem ostrem ovinku pristal v grapi pod cesto. Čutil se je prevaranega od svojega avtomobila in se mu je sklenil maščevati: z lovsko puško je prestrelil vetrobransko steklo, streljal pa je tudi »dušo« nezvestega vozila - v motor.

TRIBUNA, 3. septembra 1990**NA DANAŠNJI DAN...(OP.: ZGODOVINA SE PONAVLJA KOT FARSA!)**

D.H.

[illegible]

NAGRADNA KRIŽANKA

Vse, ki nam bodo poslali pravilno rešeno križanko, bomo nagradili s polletno naročnino na TRIBUNO. Rešitve pošljite na naslov: TRIBUNA, Kersnikova 4, Ljubljana, pod šifro: Križanka

računalniško postavljanje

Bojan Korenini

MUNDIAL NA DRINI

Velikosrbska fuzbalska liga

Predstavitev trenutno najmočnejše enajsterice v najbolj krvavi bajki na Balkanu

1. BORISLAV JOVIĆI - golmanaga

2. PETAR GRAČANIQU - desni hadžibeg

3. VUK OBRADOVIĆI - levi hasanbeg

4. BOGDAN TRIFUNOVIĆI - notranji gigolo

5. SLOBODAN MILOŠEVIĆI - libero

6. ALEKSANDAR PRLJAČI - zunanji gigolo

7. BOGDAN KECMAN - desna perutnina

8. JOVAN RAŠKOVIĆI - brezzvezna vrsta

9. VOJISLAV ŠEŠLJUQI - fora v centru

10. VUK DRAŠKOVIĆI - Piksi

11. MIHALJ KERTESIQI - leva perutnina

STROKOVNI ŠTAB;

DOBRICA ČOSIČI - coach

RADMILA ANĐELJKOVIČI - maser

BORA ĐORĐEVIČI - ritem sekcija tam-tam

SIMO DUBAJIČI - vunbacać

ŽIKA MINOVIČI in DUŠAN MITEVIČI - megafon

TAKTIKA: Ubićemo, zaklaćemo, ko sa nama nije.

NAČIN IGRE bo prilagojen mediteranskim razmeram, ker so se največ časa zadržali na pripravih v Primoštenu pri Šibeniku.

100 dni

